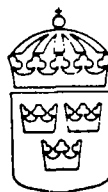

Regeringens proposition

1990/91:127

om Sveriges tillträde till FNs
narkotikabrottskonvention, m.m.

Prop.
1990/91:127

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 7 mars 1991.

På regeringens vägnar

Odd Engström

Laila Freivalds

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att Sverige skall ratificera Förenta Nationernas konvention den 19 december 1988 mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen.

Konventionen innehåller bl.a. bestämmelser om skyldighet att kriminalisera s.k. tvätt av inkomster från narkotikabrottslighet, dvs. hjälp att dölja eller omsätta vinsterna från denna verksamhet. Med hänsyn härtill föreslås i propositionen ändringar i bestämmelserna om häleri i brottsbalken. Straffansvaret utvidgas för den som otillbörligen främjar någons möjligheter att tillgodogöra sig värdet av egendom som härrör från ett brottsligt förvärv eller annars medverkar till att dölja att egendom har förvärvats genom brott. Ändringen gäller inte endast den som döljer inkomster från narkotikabrottslighet. Genom lagändringen ökar också möjligheterna att ingripa mot den som medverkar till att dölja vad som har förvärvats genom t.ex. stöld eller rån.

Ändringarna i häleribestämmelserna innebär vidare att ansvaret utvidgas för befattning med misstänkt brotts gods. I anslutning till detta görs en ändring i stöldgodslagen som medför ökade möjligheter att ta egendom i förvar.

I propositionen föreslås också att regeringen genom en särskild lag ges befogenhet att tillåta att en främmande stat ingriper mot ett svenskt fartyg, om

det finns misstanke om att fartyget används för narkotikabrottslighet som berör den främmande staten.

Prop. 1990/91:127

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1991.

1 Förslag till

Lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 6 och 7 §§ brottsbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

6 §¹

Den som köper något, som är frånhänt annan genom brott, eller tillgodogör sig det eller eljest därmed tager befattningsägnad att försvåra dess återställande, dömes för häleri till fängelse i högst två år eller, om gärningen är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Detsamma skall gälla, om någon bereder sig otillbörlig vinning av annans brottsliga förvärv, så ock om någon genom krav, överlåtelse eller på annat dylikt sätt hävdar genom brott tillkommen fordran.

Den som

1. på ett sätt som är ägnat att försvåra ett återställande tar befattningsägnad att försvåra dess återställande, dömes för häleri till fängelse i högst två år eller, om gärningen är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader.

2. bereder sig otillbörlig vinning av annans brottsliga förvärv,

3. otillbörligen främjar möjligheterna för annan att tillgodogöra sig egendom som härrör från brottsligt förvärv eller värdet av sådan egendom,

4. med uppsåt att dölja egendomens ursprung medverkar till att bortföra, överlåta, omsätta eller vidta annan sådan åtgärd med egendom som härrör från brottsligt förvärv, eller

5. genom krav, överlåtelse eller på annat liknande sätt hävdar genom brott tillkommen fordran

döms för häleri till fängelse i högst två år.

För häleri dömes likaledes den som i näringsverksamhet eller som i ett led i en verksamhet, som bedrivs vanemässigt eller annars i större omfattning, förvärvar eller, på sätt som är ägnat att försvåra ett återställande, mottager något som skäligen kan antas vara frånhänt annan genom brott.

Är brott som anges i första eller andra stycket att anse som grovt, döms till fängelse, lägst sex månader och högst fyra år.

För häleri döms likaledes den som i näringsverksamhet eller som i ett led i en verksamhet, som bedrivs vanemässigt eller annars i större omfattning, på ett sätt som är ägnat att försvåra ett återställande förvärvar eller mottar något som skäligen kan antas vara frånhänt annan genom brott.

Är brott som anges i första eller andra stycket att anse som grovt, döms till fängelse, lägst sex månader och högst fyra år.

¹ Senaste lydelse 1980:107.

7 §¹

Om gärningsmannen i fall som i 6 § första stycket sägs icke insåg men hade skälig anledning antaga att brott förelåg, dömes för häleriförseelse till böter eller fängelse i högst sex månader.

För häleriförseelse skall ock dömas, om den, som på sätt i 6 § första stycket sägs medverkat vid det brott varigenom egendomen frånhändes annan, ej insåg men hade skälig anledning antaga att brott förövades.

Är brott som avses i 6 § att anse som ringa, döms för häleriförseelse till böter eller fängelse högst sex månader.

För häleriförseelse skall också dömas den som

1. i annat fall än som avses i 6 § andra stycket på ett sätt som är ägnat att försvåra ett återställande förvärvar eller mottar något som skäligen kan antas vara frånhänt annan genom brott.

2. i fall som avses i 6 § första stycket inte insåg men hade skälig anledning att anta att brott förelåg, eller

3. på sätt som anges i 6 § första stycket 1 medverkat vid det brott varigenom egendomen frånhändes annan och inte insåg men hade skälig anledning att anta att brott förövades.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1991.

¹ Senaste lydelse 1980:107.

Lag om ändring i lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m.

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Har egendom som frånhänts någon genom brott anträffats hos annan som uppenbart saknar rätt till egendomen eller har den anträffats utan att vara i någons besittning och är varken ägaren eller annan som har rätt till egendomen känd, skall egendomen tas i förvar, om det inte är uppenbart oskäligt. Detsamma gäller egendom som har förvärvats eller mottagits under förhållanden som anges i 9 kap. 6 § andra stycket brottsbalken.

Har egendom som frånhänts någon genom brott anträffats hos annan som uppenbart saknar rätt till egendomen eller har den anträffats utan att vara i någons besittning och är varken ägaren eller annan som har rätt till egendomen känd, skall egendomen tas i förvar, om det inte är uppenbart oskäligt. Detsamma gäller egendom som har förvärvats eller mottagits under förhållanden som anges i 9 kap. 6 § andra stycket eller 7 § andra stycket 1 brottsbalken.

Första stycket tillämpas också om varken ägaren eller annan som har rätt till egendomen gör anspråk på den.

Om förfarandet med egendom som tagits i förvar enligt första eller andra stycket och om rätt för ägare som sedermera blir känd eller annan som har rätt till egendomen att få egendomen utlämnad till sig eller att erhålla ersättning finns bestämmelser i lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1991.

¹ Senaste lydelse 1986:1008.

Lag om tillstånd till ingripande mot svenskt fartyg

Härigenom föreskrivs följande.

Efter framställning av annan stat får regeringen medge den staten att ingripa mot ett svenskt fartyg utanför svenskt territorium i enlighet med Förenta Nationernas konvention den 19 december 1988 mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen.

Ett sådant medgivande får dock lämnas endast om att det finns skälig anledning att anta att fartyget används för brottslighet som begås på den främmande statens territorium eller som är avsedd att fullbordas där eller som annars riktar sig mot den statens intressen samt att brottsligheten motsvarar brott för vilket enligt svensk lag är föreskrivet fängelse i mer än ett år.

Regeringen får förena ett medgivande med de villkor som anses behövliga.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1991.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 mars 1991

Närvarande: statsrådet Engström, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, S. Andersson, Göransson, Gradin, Dahl, Johansson, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist, Freivalds, Wallström, Lööw, Persson, Molin, Sahlin, Åsbrink

Föredragande: statsrådet Freivalds

Proposition om Sveriges tillträde till FNs narkotika-brottskonvention, m.m.

1 Inledning

Inom justitiedepartementet upprättades år 1988 promemorian (Ds 1988:27) Häleri. Promemorian innehåller förslag till ändringar av bestämmelserna om häleri och häleriförseelse i 9 kap. 6 § resp. 7 § brottsbalken samt förslag till ändring i lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m. Förslagen har samband bl.a. med det då pågående arbetet inom Förenta Nationerna med en konvention mot olaglig hantering av narkotika. I promemorian föreslås vidare utvidgat straffansvar för befattning med misstänkt brottsgods.

I december 1988 avslutades konventionsarbetet genom att FNs konvention mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen antogs (United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances; i fortsättningen benämnd narkotikabrottskonventionen). Sverige har undertecknat konventionen.

Konventionstexten i engelsk lydelse och i svensk översättning bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Inom justitiedepartementet utarbetades därefter promemorian (Ds 1990:53) Sveriges tillträde till FNs narkotikabrottskonvention. I promemorian föreslås att Sverige skall ratificera konventionen. Promemorian innehåller överväganden om behovet av lagstiftningsåtgärder för att ratifikation skall kunna ske. I promemorian föreslås ändringar i 9 kap. 6 § brottsbalken. Förslagen innebär delvis en omarbetning av förslagen i promemorian Ds 1988:27.

Båda promemoriorna har remissbehandlats.

Sammanställningar över remissyttrandena har upprättats i justitiedepartementet och finns tillgängliga i lagstiftningsärendet (dnr 88-1536 resp. 90-2125).

Under beredningen av lagstiftningsärendet har överläggningar ägt rum med företrädare för regeringskanslierna i Danmark, Finland och Norge.

Jag avser att nu ta upp frågan om att genomföra förslagen.

Förteckningar över remissinstanserna och promemoriornas lagförslag bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2-5*.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 21 februari 1991 att inhämta lagrådets yttrande över de lagförslag som utarbetats i ärendet. De till lagrådet remitterade lagförslagen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 6*.

Lagrådet har den 28 februari 1991 lämnat de remitterade förslagen utan erinran. Lagrådets yttrande bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 7*.

I förhållande till lagrådsremissen har vissa redaktionella ändringar gjorts i propositionen.

2 Narkotikabrottskonventionen

2.1 Bakgrund

Narkotikabrottskonventionen är avsedd att komplettera tidigare narkotikakonventioner, dels 1961 års allmänna narkotikakonvention (Single Convention on Narcotic Drugs) och 1972 års tilläggsprotokoll till denna (båda kallas i fortsättningen gemensamt allmänna narkotikakonventionen), dels 1971 års konvention om psykotropa ämnen (Convention on Psychotropic Substances; fortsättningsvis kallad psykotropkonventionen).

Allmänna narkotikakonventionen behandlar de s.k. egentliga narkotiska preparaten, dvs. opium, opiumalkaloider, syntetiska morfinersättningsmedel, cannabis jämte harts därav, kokablad och kokain m.m. Syftet med konventionen är bl.a. att begränsa produktionen och användningen av narkotika till uteslutande medicinska och vetenskapliga ändamål. Konventionsparterna åtar sig att begränsa tillverkning och import till vad som behövs för den legitima förbrukningen. Parterna åläggs att genomföra olika former av kontroll för tillverkning, handel och distribution. Konventionen innebär vidare att parterna förbinder sig att straffbelägga vissa förfaranden för att motverka illegal narkotikahandtering.

I psykotropkonventionen behandlas kontrollen av vad som i internationella sammanhang brukar benämnas psykotropa ämnen, dvs. hallucinogener, centralstimulantia, sömnmedel och lugnande medel. Genom psykotropkonventionen infördes en reglering i fråga om dessa ämnen motsvarande den som gäller för de egentliga narkotiska ämnena enligt allmänna narkotikakonventionen.

I Sverige görs i allmänhet inte någon uppdelning mellan de egentliga narkotiska preparaten och psykotropa ämnen utan den gemensamma beteckningen narkotika används om samtliga preparat i de båda konventionerna. I den följande framställningen används därför beteckningen narkotika i fråga om båda slagen av substanser.

Kontrollen av konventionernas efterlevnad ankommer i första hand på den internationella narkotikakontrollstyrelsen (The International Narcotic Con-

trol Board, INCB) under FN:s ekonomiska och sociala råd (ECOSOC) och narkotikakommissionen (The Commission on Narcotic Drugs).

Sverige har ratificerat båda konventionerna, allmänna narkotikakonventionen år 1964 och psykotropkonventionen år 1972 (Sveriges överenskommelser med främmande makter, SÖ, 1964:59 med ändringar 1972:41 samt 1972:42).

Syftet med den nya konventionen, narkotikabrottskonventionen, är att förstärka det internationella samarbetet ytterligare och effektivisera insatserna mot den internationella narkotikabrottsligheten. De straffbestämmelser som parterna åtar sig att införa på det nationella planet sträcker sig längre än bestämmelserna i de tidigare konventionerna. Konventionen innehåller sålunda förpliktelser för parterna att i olika hänseenden straffbelägga inte bara illegal framställning, försäljning och innehav av narkotika utan också förfaranden som innebär hjälp att dölja eller omsätta vinsterna från den illegala marknaden. Också frågor om förverkande, utlämning och annat internationellt rättsligt samarbete tas upp i konventionen. I konventionen betonas betydelsen av bistånd mellan parterna.

I konventionen finns också bestämmelser om vissa kemiska ämnen som i och för sig har en omfattande legal användning men som samtidigt ofta ingår som beståndsdelar vid framställning av narkotika. Beträffande dessa ämnen föreskriver konventionen ett kontrollsystem liknande dem som finns i allmänna narkotikakonventionen och psykotropkonventionen.

Därutöver innehåller konventionen också bestämmelser om ökade kontrollåtgärder i andra avseenden. Det gäller olika former av samarbete mellan ländernas polis- och tullmyndigheter, kontroll av fraktföretag och av export- och importförsändelser.

Även frågor som hänger samman med ingripanden mot olagliga narkotikatransporter till havs behandlas i konventionen.

Narkotikabrottskonventionen trädde i kraft den 11 november 1990, tre månader efter det att Spanien som tjugonde stat tillträdde konventionen. Hittills har den tillträtts av 26 stater. Cirka 90 stater har undertecknat konventionen.

2.2 Innehållet i narkotikabrottskonventionen

Inledningsvis lämnas i *artikel 1* definitioner av vissa termer som skall vara vägledande för konventionens tillämpning.

I *artikel 2* anges bl.a. att konventionens syfte är att effektivisera bekämpningen av den internationella narkotikahandlingen. Bestämmelsen erinrar vidare om staternas suveränitet och nationella integritet.

Som tidigare har berörts innehåller konventionen långtgående åtaganden av straffrättslig karaktär. Dessa återfinns i *artikel 3*. Parterna åtar sig här att kriminalisera bl.a. produktion, tillverkning, överlåtelse och innehav av narkotika liksom odling i olagliga syften av växter som innehåller narkotiska ämnen.

Ett av syftena med narkotikabrottskonventionen är att vissa ämnen som visserligen inte klassificeras som narkotika men som utöver sin legala an-

vändning ofta utnyttjas för framställning av narkotika skall underkastas kontroll. Ämnena används som beståndsdelar eller för andra ändamål som t.ex. rening. De ämnen som avses är angivna i två till konventionen fogade förteckningar. Dessa omfattar efedrin, ergometrin, ergotamin, lysergysyra, 1-fenyl-2-propanon, pseudoefedrin (förteckning I), ättiksyraanhydrid, aceton, antranilsyra, etyleter, fenylättiksyra och piperidin (förteckning II) samt förekommande salter av dessa ämnen.

Artikel 3 innebär att parterna skall straffbelägga bl.a. tillverkning och tillhandahållande av ämnena i fråga, om det sker med kännedom om att de skall användas för olaglig narkotikaframställning.

Ett av de viktigaste inslagen i narkotikabrottskonventionen är bestämmelserna i artikel 3 om straffrättsliga åtgärder mot personer som på olika sätt främjar den illegala narkotikahandlingen utan att själva vara direkt inblandade i denna verksamhet. Främst gäller det förfaranden som innebär att medverka till att vinster som härrör från narkotikabrottslighet omsätts eller på annat sätt slussas över till legal verksamhet.

De angivna bestämmelserna innebär att parterna åtar sig att under vissa förutsättningar kriminalisera hjälp som lämnas narkotikabrottslingar att om-sätta eller överlåta egendom som härrör från deras brottsliga verksamhet. Även gärningar som innebär medverka till att dölja egendomens ursprung skall beläggas med straff.

I artikel 3 anges vissa ytterligare gärningar som parterna skall belägga med straff "med reservation för partens konstitutionella principer och grundbegreppen i dess rättsordning". Det gäller under vissa förutsättningar innehav av egendom som härrör från narkotikabrottslighet, av utrustning eller något sådant ämne som anges i någon av de tidigare behandlade förteckningarna eller anstiftan av eller annan delaktighet i brott som omfattas av artikel 3.

I övrigt innehåller artikel 3 bl.a. bestämmelser om påföljder för brott som avses där, om villkorlig frigivning och preskription. Sammanfattningsvis innebär bestämmelserna att brottens allvarliga karaktär bör beaktas vid straffmätningen och vid bedömningen av frågan om villkorlig frigivning samt att en lång preskriptionstid bör gälla för brotten.

Vidare anges att brotten när det gäller samarbetet mellan de fördragsslutande parterna inte skall anses som skattebrott eller som politiska eller politiskt grundade brott, om inte annat följer av en stats konstitution eller grundläggande nationella lagstiftning.

I artikel 4 behandlas frågan om jurisdiktion (domsrätt) i fråga om sådana brott som omfattas av konventionen. Parterna skall vidta erforderliga åtgärder för att kunna utöva domsrätt, om brottet har förövats inom dess territorium eller ombord på ett fartyg som för partens flagga eller ombord på ett luftfartyg som är registrerat enligt dess lag. Därutöver innehåller artikel 4 vissa fakultativa regler om jurisdiktion i andra fall, bl.a. då en av partens medborgare begått brott i en annan stat. I vissa sådana situationer skall parten överlämna ärendet till egna myndigheter för åtal. Det gäller t.ex. om utlämning vägras för brott som förövats av en av statens egna medborgare.

Artikel 5 behandlar frågor om förverkande vid brott som omfattas av konventionen. Parterna skall se till att förverkande kan ske dels av vinning som härrör från brottet eller av egendom som motsvarar värdet av vinningen, dels av narkotika, material, utrustning och andra hjälpmedel som använts eller varit avsedda att användas vid ett sådant brott. Vidare skall det finnas möjligheter till tvångsmedel motsvarande kvarstad och beslag. De rättsliga myndigheterna skall kunna få tillgång till handlingar som rör ekonomiska förhållanden, t.ex. bank- och andra affärshandlingar, utan hinder av bestämmelser om banksekretess.

Enligt artikel 5 skall vinning av narkotikabrott som har omsatts till annan egendom eller blandats med annan egendom kunna förverkas i samma utsträckning som det ursprungliga brottsutbytet.

Artikel 5 innehåller också föreskrifter om internationellt samarbete i fråga om förverkande. Bestämmelserna innebär sammanfattningsvis att parterna åtar sig att efter framställning från en annan part antingen utverka ett beslut om förverkande från egna myndigheter eller verkställa utländska förverkandebeslut i fråga om egendom som befinner sig inom partens territorium. Även bistånd i form av tvångsmedel skall kunna lämnas för att säkra förverkande i de fall något slutligt förverkandebeslut ännu inte föreligger.

I *artikel 6* behandlas utlämning. I korthet innebär reglerna att brott som avses i konventionen skall anses som brott som kan medföra utlämning mellan parterna. För utlämning, inklusive de grunder som kan åberopas för att vägra utlämning, skall bestämmelserna i den anmodade partens nationella lag gälla. Utlämning får vägras bl.a. om det finns grundad anledning att anta att den som begärs utlämnad kommer att åtalas eller straffas på grund av sin ras, tro, nationalitet eller politiska uppfattning.

Artikel 7 innehåller bestämmelser om inbördes rättshjälp. Parterna skall i största möjliga utsträckning lämna varandra inbördes rättshjälp vid förundersökning, åtal och andra rättsliga förfaranden i fråga om de aktuella brotten. Rättshjälp skall lämnas bl.a. för upptagande av vittnesmål eller andra utsagor, delgivning av rättegångshandlingar eller för husrannsakan och beslag.

Om rättshjälp beviljas, får information och bevismaterial som lämnats inte vidarebefordras eller användas för annat ändamål än det för vilket uppgifterna begärts utan samtycke från den part som lämnat uppgifterna.

En framställning om rättshjälp får avslås, om den anmodade parten anser att verkställandet av den begärda åtgärden skulle kränka dess suveränitet, medföra fara för dess säkerhet, strida mot grundläggande rättsprinciper (ordre public) eller andra väsentliga intressen eller om bifall till framställningen skulle strida mot den anmodade partens lagstiftning om internationell rättshjälp.

Artikel 7 innehåller också en immunitetsregel som innebär att den som på kallelse inställer sig inför ett annat lands rättsliga myndigheter för att medverka i utredning eller rättegång angående ett brott av det aktuella slaget under den tiden inte får lagföras eller fängslas eller underkastas annan inskränkning i sin personliga frihet på grund av gärningar eller domar som hänförs till tiden före hans avresa från den anmodade partens territorium.

Artikel 8 innehåller en rekommendation om överförande av lagföring i de fall ett överförande är i rättskipningens intresse.

I *artikel 9* behandlas olika former av samarbete och utbildning när det gäller bekämpningen av narkotikabrottslighet. Parterna bör i den utsträckning den nationella lagen tillåter samarbeta i fråga om informationsutbyte och vid utredning av brott med internationell omfattning. I samarbetet bör också ingå gemensamma forsknings- och utbildningsprogram.

Enligt *artikel 10* bör parterna i största möjliga utsträckning lämna bistånd åt sådana länder som utnyttjas för transitering i den olagliga narkotikahandlingen.

Artikel 11 behandlar s.k. kontrollerade leveranser. Därmed avses i detta sammanhang att myndigheterna underlåter att ingripa mot en olaglig narkotikasändning i syfte att klarlägga transportvägar och vilka som är inblandade i verksamheten. Enligt bestämmelsen bör parterna i den utsträckning som nationell lag tillåter utnyttja metoden med kontrollerade leveranser.

I *artikel 12* behandlas kontrollen av de ämnen som anges i de till konventionen fogade förteckningarna I och II. Som tidigare har påpekats är det fråga om ämnen som utan att klassas som narkotika ofta används vid framställning av narkotika.

Genom artikel 12 åtar sig parterna att övervaka tillverkning och distribution av ämnena i fråga, t.ex. genom att kräva att tillverkare och distributörer skall ha särskilda tillstånd eller genom att införa begränsningar i fråga om lagring m.m.

Parterna åtar sig vidare att kontrollera den internationella handeln med de aktuella ämnena. Kontrollen innefattar bl.a. rapporteringsskyldighet om misstänkta leveranser. Import- och exportförsändelser skall förses med vederbörliga etiketter. Fakturor och tull- och fraktdokument skall innehålla uppgifter om vilka ämnen det är fråga om samt namn och adress på exportör, importör och om möjligt också på varumottagare. Affärshandlingarna skall förvaras under minst två år och vara tillgängliga för kontroll av myndigheterna.

Vissa ytterligare bestämmelser gäller i fråga om de ämnen som anges i förteckning I (punkt 10). Dessa ämnen utnyttjas nästan enbart inom läkemedelsindustrin och används inte i samma utsträckning som ämnen enligt förteckning II. Tilläggsbestämmelserna innebär bl.a. att myndigheterna i importlandet på begäran skall förses med upplysningar om leveranserna, namn på avsändare och mottagare samt tid och plats för gränspasserings.

I artikel 12 behandlas också förfarandet för beslut om att något nytt ämne skall intas i någon av förteckningarna eller om någon annan ändring i fråga om förteckningarna. Beslut i frågan skall fattas av narkotikakommissionen med två tredjedelars majoritet och skall träda i kraft 180 dagar efter det att en part fått meddelande om beslutet, om parten inte begär att beslutet skall underställas ECOSOC:s prövning.

Parterna har också ålagts årlig rapporteringsskyldighet till narkotikakontrollstyrelsen och kommissionen bl.a. om vilka mängder av ifrågasvarande ämnen som tagits i beslag.

I en särskild undantagsbestämmelse anges att föreskrifterna i artikel 12 inte skall tillämpas på läkemedel eller andra preparat, som visserligen innehåller någon av de aktuella ämnena men där sammansättningen är sådan att de inte kan användas eller återvinnas på ett enkelt sätt.

Enligt *artikel 13* skall parterna vidta lämpliga åtgärder för att förhindra att material och utrustning som behövs vid tillverkningen når tillverkare av olaglig narkotika.

I *artikel 14* föreskrivs att parterna skall sträva efter att förhindra olaglig odling av narkotikaväxter inom partens territorium. Bestämmelsen innehåller motsvarande föreskrifter om att åtgärder skall vidtas också i syfte att minska den olagliga efterfrågan på narkotika.

Artikel 15 innehåller bestämmelser om yrkesmässiga fraktförare. Därmed avses de som bedriver transport av personer eller gods, oavsett om det sker i offentlig eller privat regi. Parterna skall genom överenskommelser eller på annat sätt tillse att fraktförare vidtar säkerhetsåtgärder för att förhindra att deras fordon eller andra transportmedel används för olagliga narkotikatransporter. Parterna bör också samarbeta vid gränsstationer och liknande områden för att förhindra att obehöriga får tillträde till fordonen eller lasten.

I *artikel 16* behandlas frågor om erforderlig dokumentering av exportförsändelser som innehåller narkotika utöver de dokumentationskrav som följer av allmänna narkotikakonventionen och psykotropkonventionen. I affärshandlingar såsom fakturor och tull- och fraktdokument skall anges bl.a. ämnets beteckning enligt konventionerna, varumängd och uppgift om exportör och importör. Parterna skall kräva att försändelserna inte förses med felaktig märkning i fråga om innehållet.

Artikel 17 behandlar olagliga narkotikatransporter till havs. Sammanfattningsvis innebär bestämmelserna att parterna skall samarbeta i största möjliga utsträckning för att bekämpa den olagliga narkotikahanteringen till havs i enlighet med den internationella havsrätten. En part som har anledning att misstänka att ett fartyg som för dess flagga eller som inte visar någon flagga eller registreringsmärken är inblandad i en illegal narkotikatransport kan begära hjälp från andra parter för att förhindra att fartyget utnyttjas på detta sätt. Finns det misstanke om att ett främmande fartyg som utnyttjar sin rätt till fri sjöfart enligt internationell rätt är inblandad i olaglig narkotikatrafik, kan en part begära tillstånd av flaggstaten att få ingripa mot fartyget, t.ex. att borda och genomöka fartyget.

Artikel 18 avser kontroll i frizoner och frihamnar. Parterna åtar sig bl.a. att tillse att kontrollen i sådana områden inte är mindre omfattande än i andra delar av parternas territorium.

I *artikel 19* föreskrivs att parterna skall vidta åtgärder för att förhindra att postförbindelser utnyttjas i den olagliga narkotikaverksamheten.

Artikel 20 innehåller föreskrifter om information som parterna skall lämna till narkotikakommissionen. Upplysningar skall lämnas om de författningar som utfärdas för att sätta konventionen i kraft. Rapporteringen skall också gälla uppgifter om brottslig verksamhet av betydelse och uppgifter om olika ämnen som använts.

3 Allmän motivering

3.1 Sveriges tillträde till narkotikabrottskonventionen

Mitt förslag: Sverige skall ratificera narkotikabrottskonventionen.

Förslaget i promemorian Ds 1990:53 överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget.

Skälen för mitt förslag: Kampen mot narkotikabrottsligheten är en av de viktigaste kriminalpolitiska uppgifterna. Från samhällets synpunkt har missbruket förödande konsekvenser. Bruk av narkotika medför mycket allvarliga hälsorisker och medverkar till social utslagning. Dessutom är missbruket drivkraften i en omfattande kriminalitet av annat slag. Det finansieras genom stöld, rån eller häleri och även genom prostitution. Missbrukarna skaffar sig också inkomster genom att sälja narkotika till ungdomar som i sin tur kan bli fast i narkotikaberoende.

Den svenska narkotikakontrollen påverkas i hög grad av situationen i andra länder. Inhemsk produktion av narkotika lär inte förekomma i någon nämnvärd utsträckning utan behovet tillgodoses genom import utifrån. Den illegala narkotikahandlingen är i hög grad en internationell företeelse och för att bekämpa den är internationellt samarbete en nödvändighet.

Sverige har anslutit sig till allmänna narkotikakonventionen och psykotropkonventionen och deltar i ett omfattande internationellt samarbete. Det gäller bl.a. informationsbyte och annan samverkan med utländska polis- och tullmyndigheter. Genom de gällande konventionerna är framställningen av narkotika och handeln därmed underkastade internationell kontroll. En sådan kontroll är en central förutsättning för att de preventiva insatserna skall bli effektiva.

Narkotikabrottskonventionen innebär en förstärkning av det internationella samarbetet. Genom den åtar sig parterna att bredda de brottsbekämpande åtgärderna. En huvudpunkt i konventionen är kriminalisering av gärningar som innebär bistånd till att omsätta vinster från olaglig narkotikahandling eller hjälp att på annat sätt dölja var sådana tillgångar härrör från. Narkotikabrottskonventionen medför också vidgade möjligheter för parterna att begära bistånd av varandra för att t.ex. säkra förverkande av vinsterna från narkotikabrottsligheten. Konventionen medför vidare en starkare internationell kontroll av narkotikaframställningen. Som tidigare har påpekats är en sådan kontroll mycket viktig för en effektiv prevention.

En bakgrund till konventionens utformning är de enorma vinster som den illegala narkotikahandlingen alstrar. Utifrån uppskattningar av produktionen och konsumtionen och med ledning av priset "på gatan" har försök gjorts att beräkna storleken av de finansiella flöden som härrör från narkotikahandeln.

Några säkra siffror om hur stora summor det gäller föreligger naturligtvis inte. Men uppgifter finns om att de samlade intäkterna från den illegala narkotikahandeln uppgår till hundratals miljarder kronor årligen. Enligt uppskattningar som redovisats av FNs generalsekreterare omsätter den illegala narkotikahandlingen i dag mer än oljehandeln i världen och överträffas bara av vapenhandeln.

Till skillnad från förhållandena vid många andra former av brottslighet består intäkterna från narkotikahandeln till största delen av kontanter. Det medför svårigheter för narkotikabrottslingarna, eftersom de ofta inte kan genomföra omfattande kontanttransaktioner utan att väcka misstankar. I många länder är banker och andra finansiella institutioner skyldiga att rapportera transaktioner som överstiger ett visst belopp. Det gör att narkotikabrottslingarna ofta måste söka sig till andra kanaler.

Erfarenheter från flera länder visar att det vid sidan av den illegala narkotikahandlingen finns en omfattande verksamhet som har till uteslutande syfte att förvandla vinsterna till "vita" pengar. Denna s.k. penningtvätt bedrivs ofta av personer som saknar annan anknytning till narkotikabrottsligheten. Verksamheten har i vissa fall mer eller mindre företagsmässiga former. Organisationerna förfogar ofta över världsomspännande kontaktnät. Pengar kan genom olika transaktioner förflyttas genom flera länder, t.ex. via brevlådeföretag på platser där tillräcklig kontroll saknas. Sådana transaktioner gör det naturligtvis svårt att spåra pengarnas ursprung. Det förekommer att organisationerna vid sidan om bedriver i och för sig laglig verksamhet i vilka pengar kan flyta in eller lämnar affärsmässig rådgivning om lämpligt sätt att slussa över pengarna till legal verksamhet. På sina håll har penningtvätten i sig själv blivit en mycket lönsam affärsverksamhet.

Den stora lönsamheten utgör själva drivkraften i den olagliga narkotikahandlingen. En avgörande förutsättning för att framgångsrikt kunna bekämpa narkotikabrottsligheten är därför att effektiva insatser på ett internationellt plan kan göras för att förhindra eller försvåra för gärningsmannen att använda vinsterna. Hjälp som lämnas för att dölja att tillgångar är förvärvade genom brott verkar i sig brottsbefrämjande. Från kriminalpolitiska utgångspunkter kan det inte rimligen råda någon tvekan om att även den som lämnar sådan hjälp bör drabbas av straff.

Det står således enligt min mening helt klart att Sverige bör tillträda narkotikabrottskonventionen. Det är också en uppfattning som fått allmän anslutning under remissbehandlingen av promemorian. Mitt förslag är därför att Sverige ratificerar konventionen.

Med utgångspunkt i att ratificering bör ske kommer jag i det följande att behandla vilka lagändringar som en ratifikation kräver. Jag kommer också att ta upp vissa synpunkter som har lämnats av remissinstanserna i fråga om de svenska reglernas överensstämmelse med konventionen. I det följande kommer jag således att utgå från övervägandena i promemorian Ds 1990:53.

3.2.1 Straffbestämmelser

Enligt 1 § narkotikastrafflagen (1968:64) straffbeläggs som narkotikabrott olovliga förfaranden innefattande överlåtelse av narkotika (punkt 1), framställning av narkotika som är avsedd för missbruk (punkt 2), förvärv av narkotika i överlåtelsetyfte (punkt 3), anskaffande, bearbetning, förpackande, transport, förvaring eller annan liknande befattning med narkotika som inte är avsett för eget bruk (punkt 4), utbudande av narkotika till försäljning, förvaring eller befordran av vederlag för narkotika, förmedlande av kontakter mellan säljare och köpare eller andra liknande åtgärder, om förfarandet är ägnat att främja narkotikahandel (punkt 5) samt innehav, bruk eller annan befattning med narkotika (punkt 6).

Beträffande olaglig införsel och utförsel av narkotika finns kompletterande straffbestämmelser i lagen (1960:418) om straff för varusmuggling.

I *artikel 3 punkt 1 a* i narkotikabrottskonventionen anges att parterna skall belägga vissa handlingar med straff, om de begås uppsåtligt. Det gäller till en början vissa gärningar som innefattar någon form av tillverkning, försäljning, transport, förmedling eller import och export av narkotika (a:i). Det gäller också olaglig odling av opiumvallmo, kokabuskar eller cannabisväxter (a:ii) samt innehav eller köp av narkotika som inte är avsett endast för personligt bruk (a:iii).

De gärningsformer som tas upp i dessa punkter har sin motsvarighet i allmänna narkotikakonventionen (artikel 36 punkt 1 a). En skyldighet att kriminalisera gärningarna följer således redan av den konventionen. Det torde heller inte råda ågon tvekan om att de åsyftade gärningarna utgör brott enligt narkotikastrafflagen eller varusmuggningslagen.

Punkterna 1 a:iv–v omfattar olika former av medhjälp och förberedelse till sådana brott anges i de tidigare punkterna. Punkt a:iv gäller tillverkning, transport eller distribution av utrustning, material eller av sådana ämnen som anges i förteckningarna I och II, om det sker med vetskap om att utrustningen eller ämnena skall användas för olaglig odling eller framställning av narkotika.

I fråga om dessa gärningar görs i promemorian den bedömningen att dessa enligt svensk rätt bör vara att bedöma som medhjälp till narkotikabrott, om narkotika framställts med hjälp av utrustningen eller ämnena eller som medverkan till försök till narkotikabrott alternativt förberedelse till sådant brott, om händelseförloppet avbrutits tidigare. Ett par remissinstanser har invänt att det är osäkert om övervägandena i promemorian är hållbara när det gäller straffbelagd förberedelse enligt 23 kap. 3 § brottsbalken. Man har därvid hänvisat till att det i praxis förekommit att ämnen som inte är klassificerade som gift inte ansetts utgöra hjälpmedel i den mening som avses i denna bestämmelse, även om syftet varit att de skulle användas för olaglig narkotikaframställning. En motsvarande bedömning skulle kunna göras i fråga om de ämnen som anges i de aktuella förteckningarna i de fall

händelseförloppet avbrutits så tidigt att den s.k försökspunkten inte nåtts. Dessa har ju ett legalt användningsområde och är inte giftklassificerade.

Jag håller med om att det kan råda tvekan om hur långt förberedelsebestämmelserna sträcker sig i sådana fall. I praktiken måste det dock röra sig om ganska speciella undantagssituationer som inte i sig själva motiverar någon utvidgad lagstiftning. Tolkningen av konventionsreglerna skall göras mot bakgrund av att de är avsedda att tillämpas av flera länder med sinsemellan olika rättsystem och reglerna går i vissa hänseenden olika långt. Med hänsyn härtill har konventionsreglerna inte alltid fått en helt bestämd utformning. Åliggandena enligt konventionen får enligt min mening anses uppfyllda, om den nationella lagstiftningen täcker vad som är i praktiken förekommande situationer.

Punkten 1 a:v gäller planläggning, organiserande eller finansiering av brott. Sådana gärningar bör efter omständigheterna vara att bedöma som antingen medhjälp till narkotikabrott, medhjälp till försök till sådant brott eller förberedelse eller stämpling till narkotikabrott.

Slutsatsen av det anförda är således att svensk lagstiftning får anses vara i överensstämmelse med konventionen i denna del.

Enligt *punkt 1 b* skall parterna vidare kriminalisera hjälp att omsätta eller överlåta egendom som härrör från narkotikabrott, om det sker för att dölja varifrån egendomen kommer eller för att bistå brottslingen att undandra sig de rättsliga följderna av brottet (b:i). Kriminaliseringen skall vidare omfatta gärningar som innefattar döljande av egendomens ursprung, förfogandet över den eller dess förflyttande eller av äganderätten eller andra rättigheter till den med vetskap om att den härrör från narkotikabrottslighet (b:ii).

De nu angivna bestämmelserna berör för svenskt vidkommande flera olika straffstadganden. Det gäller föreskrifter i narkotikastrafflagen, bestämmelserna i brottsbalken om häleri och skyddande av brottsling (9 kap. 6 § resp. 17 kap. 11 §) samt medverkansreglerna i 23 kap. brottsbalken.

Enligt 1 § 5 narkotikastrafflagen är det straffbelagt som narkotikabrott att förvara eller befordra vederlag för narkotika. En förutsättning är att gärningen är ägnad att främja narkotikahandel, varmed avses vanemässig eller yrkesmässig försäljning liksom även större förvärv eller överlåtelser som förutsätter en organiserad eller annars mer omfattande avyttringsverksamhet i missbrukarledet (prop. 1982/83:141 s. 21 f.). Bestämmelsen tar enligt förarbetena sikte på åtgärder som typiskt sett har en mer omedelbar anknytning till den illegala narkotikahandlingen och gäller kurirer och andra mellanmän. Bestämmelsen har därför ett snävare tillämpningsområde än konventionsbestämmelserna. I dessa anges inte heller den begränsning som ligger i att gärningen skall vara ägnad att främja narkotikahandel.

När det gäller häleri är det främst bestämmelserna i brottsbalken om vad som brukar kallas *sakhäleri* och *vinningshäleri* som är av intresse. Sakhäleri (9 kap. 6 § första stycket, första meningen) innebär att gärningsmannen köper något som är frånhänt annan genom brott eller tar befattning med det på något annat sätt som är ägnat att försvåra egendomens återställande. Eftersom vinster från narkotikahandling i andra fall än då stulen egendom överlämnas som betalning inte kan anses vara frånhända annan uppfyller

bestämmelsen om sakhäleri inte de krav på kriminalisering som konventionen uppställer.

Vinningshäleri (9 kap. 6 § första stycket, andra meningen) innebär att någon för egen eller annans räkning bereder sig otillbörlig vinning av annans brottsliga förvärv. Denna bestämmelse går i vissa hänseenden längre än sakhäleri. Vinningshäleri är inte begränsat till egendom som har frånhänts annan. Straffansvar kan följa efter vilket förbrott som helst som medför ett förvärv för den som har begått brottet. Bestämmelserna om vinningshäleri kan tillämpas också beträffande t.ex. pengar som influtit vid försäljning av narkotika. Ansvar förutsätter inte heller att vinningen hänförs till just de tillgångar som förvärvats genom brottet. Till skillnad från narkotikabrottskonventionen gäller dock enligt den svenska lagstiftningen att ansvar för vinningshäleri kan komma i fråga endast om gärningsmannen berett sig otillbörlig vinning. Konventionen uppställer över huvud taget inte något krav på att vinning skall föreligga; all medverkan till att omsätta eller överlåta egendom från illegal narkotikahandtering skall kriminaliseras. Bestämmelsen om vinningshäleri torde därför inte vara tillräckligt långtgående för att motsvara konventionens krav på kriminalisering.

I vissa fall bör bestämmelsen i 17 kap. 11 § brottsbalken om skyddande av brottsling kunna tillämpas i de hänseenden konventionen gäller. Enligt denna bestämmelse kan den drabbas av straff som döljer någon som har förövat brott, hjälper honom att undkomma, undanröjer bevis om brottet eller på annat dylikt sätt motverkar att brottet upptäcks eller beivras.

Bestämmelsen omfattar således förutom döljande av brottslingen även döljande av hans brottslighet. Ansvar enligt denna bestämmelse kan exempelvis komma i fråga för den som förvarar eller döljer annans brottsliga förvärv, om ansvar för medverkan eller häleri är uteslutet.

Denna bestämmelse kan således vara tillämplig i vissa situationer som avses under punkten b.i, nämligen då hjälp att omsätta eller dölja egendomen har lämnats för att gärningsmannen skall kunna undandra sig de rättsliga konsekvenserna.

Konventionsbestämmelserna går emellertid längre och omfattar all hjälp som lämnas för att dölja att egendomen härrör från olaglig narkotikahandtering. Uttrycket "egendom som härrör från brott" som används i konventionstexten innebär att den hjälp som lämnats gärningsmannen inte behöver avse det ursprungliga konkreta brottsutbytet utan även vad som trätt i stället för detta. Kriminaliseringen enligt 17 kap. 11 § brottsbalken är därför inte tillräcklig för att uppfylla konventionsbestämmelserna.

Reglerna i 23 kap. brottsbalken om straffbar medverkan gäller medverkan i planläggningen eller utförandet av ett brott. De former av medverkan som regleras i de aktuella konventionsbestämmelserna gäller däremot i första hand medverkan till redan fullbordade brott. Det innebär att inte heller brottsbalkens allmänna medverkansregler annat än undantagsvis kan tillämpas på sådana handlingar som avses i dessa konventionsbestämmelser.

Enligt promemorian uppfyller nuvarande svenska lagstiftning inte de krav som följer av punkt 1 b. Denna slutsats delas också av remissinstanserna. Om Sverige skall kunna ansluta sig till konventionen, behöver gällande

lagstiftning utvidgas. Jag tar senare upp frågan hur en sådan lagstiftning skall utformas (avsnitt 3.3).

De bestämmelser enligt artikel 3 som hittills har behandlats är ovillkorliga. Parterna skall straffbelägga åsytade förfaranden.

I punkt 1 c anges vissa ytterligare gärningar som parterna skall belägga med straff med reservation för vad som följer av en parts konstitutionella principer och grundläggande rättsbegrepp. Åtagandet är således inte lika kategoriskt som de föregående utan lämnar utrymme för att iakttä principer och systematik i de nationella rättsordningarna.

Bestämmelsen omfattar till en början förvärv, innehav eller användning av egendom med vetskap att egendomen härrör från ett brott enligt någon av de föregående bestämmelserna (c:i) samt innehav av utrustning, material eller ämnen upptagna i någon av förteckningarna I och II med vetskap om att utrustningen eller ämnena används eller skall användas för olaglig framställning av narkotika (c:ii). Vidare omfattas "offentlig" anstiftan eller uppmaning till brott enligt artikel 3 eller till olagligt bruk av narkotika (c:iii) samt delaktighet i eller samverkan och sammansvärjning till sådana brott eller försök till sådana brott eller bistånd genom råd eller dåd (c:iv).

Beträffande bestämmelsen i punkt c:i om förvärv m.m. av egendom som härrör från brott torde i allt väsentligt motsvarande förhållanden gälla som tidigare har angetts i fråga om brott enligt punkt 1 b. Gärningarna täcks således inte helt och hållet av de svenska reglerna.

Däremot bör inte punkten c:ii om innehav av utrustning eller ämnen upptagna i förteckningarna I eller II behöva kräva ny lagstiftning. I det fall det inte föreligger gärningsmannaskap bör dessa gärningar anses motsvara medhjälp, försök eller förberedelse till narkotikabrott.

Punkt c:iii innehåller förbud mot att "offentligen" anstifta brott.

I 16 kap. 5 § brottsbalken finns en bestämmelse som behandlar brottet uppvigling. Med denna bestämmelse avses att någon "muntligen inför menighet eller folksamling, i skrift som sprides eller utlämnas för spridning eller i annat meddelande till allmänheten uppmanar eller eljest söker förleda till brottslig gärning". Uppvigling utgör även tryckfrihetsbrott (7 kap. 4 § 10 tryckfrihetsförordningen) och yttrandefrihetsbrott enligt den i prop. 1990/91:64 föreslagna nya yttrandefrihetsgrundlagen.

Offentliga uppmaningar till brott kan således följas av straff enligt svensk lag. Föreskriften i konventionen kan inte anses sträcka sig längre än den svenska lagstiftningen. Det förtjänar emellertid att framhållas att det inte heller föreligger någon absolut förpliktelse till kriminalisering. Yttrandefrihetsrättsliga hänsynstaganden får anses utgöra sådana konstitutionella principer som en part kan åberopa enligt konventionen. Tillräcklig anledning att utvidga kriminaliseringen i Sverige på denna punkt kan inte anses föreligga.

Bestämmelsen i punkt c:iv om delaktighet och andra s.k. osjälvständiga gärningsformer motsvaras i svensk rätt av narkotikastrafflagens regler om medverkan, försök, förberedelse och stämpling. Det sagda gäller visserligen i full utsträckning endast i den mån gärningen utgör brott mot narkotikalagstiftningen. Som tidigare har berörts kan gärningar som innefattar t.ex. hjälp

att dölja brottsligt förvärvat egendom någon gång vara att bedöma som häleri eller skyddande av brottsling. Försök, förberedelse eller stämpling till dessa brott är inte straffbelagda enligt svensk lag.

I promemorian görs bedömningen att en svensk anslutning till konventionen inte kräver att dessa gärningsformer beläggs med straff, eftersom konventionen tillåter hänsynstagande förutom till konstitutionella principer också till grundläggande nationella rättsbegrepp.

Under remissbehandlingen har invänts att det är tveksamt om man till stöd för ståndpunkten att inte straffbelägga försök m.m. kan åberopa att det skulle strida mot grundläggande rättsliga principer i den svenska rättsordningen.

Innebörden av uttrycket "grundläggande rättsliga principer" är inte helt klar. Som jag tidigare har anfört måste en av utgångspunkterna för tolkningen av konventionsbestämmelserna vara att konventionen skall kunna tillämpas av länder med olika rättssystem. För att det skall kunna ske, har det ansetts nödvändigt att i viss utsträckning ta hänsyn till den nationella lagstiftningen. Mot den bakgrunden anser jag att en rimlig tolkning är att parterna bör ha utrymme för att ta hänsyn till allmänna principer som lett fram till att lagstiftningen utformats på ett visst sätt. Överväganden av det slaget har gjort att man har avstått från att kriminalisera gärningsformerna stämpling, förberedelse och försök till häleri och skyddande av brottsling. Jag ansluter mig därför till de överväganden som görs i promemorian och som innebär att dessa konventionsbestämmelser inte kräver ny svensk lagstiftning. Jag anser inte heller att det finns andra skäl att göra en sådan ändring.

I artikel 3 *punkt 2* behandlas frågan om straffansvar för innehav, köp och odling av narkotika som är avsedd för eget bruk. (För innehav i andra fall gäller föreskrifterna under punkt 1 a.) Enligt bestämmelsen är parterna skyldiga att straffbelägga innehav, köp och odling av narkotika, även om narkotikan är avsedd endast för eget bruk, under förutsättning att gärningen är uppsåtlig. Även här lämnas utrymme för tillämpning av konstitutionella bestämmelser och grundläggande rättsliga begrepp i den nationella lagstiftningen.

Narkotikastrafflagen omfattar all framställning av narkotika som är avsedd för missbruk (1 § 2) liksom allt innehav, bruk eller annan befattningsmed narkotika (1 § 6). Narkotikabrottskonventionen påkallar således inte någon ytterligare lagstiftning för svensk del i detta hänseende.

I artikel 3 *punkt 3* anges att i de fall då uppsåt eller avsikt utgör ett särskilt rekvisit för brott domstolen har rätt att dra slutsatsen att rekvisitet är uppfyllt utifrån de faktiska omständigheterna. Erkännande eller annan bevisning som tar direkt sikte på sådan avsikt som sägs i exempelvis punkt 1 b i är således inte nödvändig för straffansvar. Principen överensstämmer med svensk rätt.

I *punkt 4* behandlas påföljder för brott enligt punkt 1. Bestämmelsen innebär att brotten skall beläggas med straff som står i proportion till brottens allvarliga art såsom fängelse eller annan frihetsberövande påföljd, ekonomiska sanktioner eller förverkande. Domstolen kan utöver sådan straffpåföljd förordna om t.ex. behandling. I ringa fall eller då gär-

ningsmannen är missbrukare kan påföljd som innebär behandling komma i fråga i stället för någon av de tidigare angivna påföljderna.

Svensk lagstiftning är förenlig med de angivna bestämmelserna.

I *punkt 5* anges exempel på omständigheter som bör anses som försvårande. Det gäller bl.a. att det är fråga om en organiserad verksamhet, att våld eller vapen kommit till användning, att brottet riktats mot underåriga eller att underåriga utnyttjats i den brottsliga verksamheten. Även den omständigheten att brottet förövats på en kriminalvårdsanstalt bör anses som försvårande liksom att gärningsmannen tidigare gjort sig skyldig till liknande brott.

Enligt 3 § narkotikastrafflagen skall vid bedömningen av om brottet är grovt beaktas särskilt bl.a. om brottet utgjort led i en verksamhet som bedrivits i större omfattning eller yrkesmässigt eller eljest varit av särskilt allvarlig eller hänsynslös art. De omständigheter som enligt narkotikastrafflagen kan föranleda att ett brott bedöms som grovt torde i stor utsträckning motsvara sådana omständigheter som enligt konventionen bör verka i försvårande riktning.

Konventionsbestämmelsen innebär dock inte något krav på att gradindela brotten, t.ex. i narkotikabrott och grovt narkotikabrott. För att uppfylla konventionen är det tillräckligt att domstolen har möjlighet att beakta omständigheter av det angivna slaget vid bestämmande av påföljden. Det bör vidare noteras att de omständigheter som anges i konventionen endast är exempel, vilkas betydelse självfallet också kan variera väsentligt mellan olika enskilda fall. Bestämmelsen påminner i det hänseendet om 29 kap. 2 § brottsbalken där det också anges omständigheter som skall anses försvårande vid bedömningen av en gärnings straffvärde. Exempelen i brottsbalken motsvarar till stor del de omständigheter som anges i konventionen. Med hänsyn till det sagda måste de svenska reglerna anses motsvara föreskrifterna i punkt 5.

I *punkt 6* föreskrivs att parterna i fråga om brott enligt artikel 3 skall utöva den diskretionära prövningsrätt i fråga om åtal som kan finnas föreskriven i deras nationella lagar på ett sådant sätt att brottsbekämpningen blir så effektiv som möjligt och under hänsynstagande till behovet av att avskräcka från sådana brott.

Bestämmelsen gäller för svenskt vidkommande möjligheterna att meddela åtalsunderlåtelse. Innebörden av konventionsbestämmelsen är att dessa möjligheter skall utnyttjas restriktivt. Allmänna bestämmelser om åtalsunderlåtelse finns i 20 kap. 7 och 7 a §§ rättegångsbalken. När det gäller brott som någon har begått före fyllda arton år finns särskilda bestämmelser i lagen (1964:167) om unga lagöverträdare. Allmänt sett är praxis i fråga om brottslighet som hänger samman med narkotikahandling sådan att utrymmet för att meddela åtalsunderlåtelse är litet, i varje fall när det gäller andra än unga lagöverträdare. Gällande ordning motsvarar konventionens krav.

I *punkt 7* behandlas möjligheter till frigivning för dem som dömts för sådana brott som anges i punkt 1. Parterna skall se till att domstolar och andra behöriga myndigheter beaktar brottens allvarliga karaktär liksom omständigheter som anges i punkt 5 (försvårande omständigheter) när fråga uppkommer om frigivning av personer som dömts för sådana brott.

Bestämmelsen synes förutsätta en ordning som innebär att en prövning görs i det enskilda fallet. Bestämmelsen torde därför inte direkt omfatta rättssystem som i likhet med det svenska bygger på principen om obligatorisk frigivning efter viss tid. Även om villkorlig frigivning efter avtjänande av halva strafftiden är huvudregeln enligt svensk lag, lämnas dock enligt 26 kap. 7 § brottsbalken utrymme för viss särbehandling i fråga om den som har dömts till fängelse i lägst två år för särskilt allvarlig brottslighet som har riktat sig mot eller medfört fara för liv eller hälsa och påtaglig risk föreligger att gärningsmannen efter frigivningen fortsätter brottslighet av samma slag. I sådana fall får den dömde inte friges förrän två tredjedelar av strafftiden avtjänats. Grov narkotikabrottslighet hör till den brottslighet som avses i denna bestämmelse. Genom den bestämmelsen får konventionens krav anses uppfyllda.

I *punkt 8* föreskrivs att parterna — där så är lämpligt — skall införa en lång preskriptionstid för sådana brott som anges i *punkt 1* och en ännu längre preskriptionstid i de fall gärningsmannen undandragit sig lagföring.

Preskriptionstiden för narkotikabrott som inte är ringa är tio år och för grovt narkotikabrott femton år (1 och 3 §§ narkotikastrafflagen jämförda med 35 kap. 1 § brottsbalken). Genom dessa bestämmelser torde kravet på en lång preskriptionstid vara uppfyllt.

När det sedan gäller förlängning av av preskriptionstiden i de fall gärningsmannen undandragit sig lagföring vill jag i anledning av vad en remissinstans har anfört hänvisa till att det enligt bestämmelsens ordalydelse överlämnas åt parterna att själva avgöra hur preskriptionstiden bör bestämmas närmare. Jag vill också peka på att den svenska regleringen innebär att preskriptionstiden förlängs, om någon undandrar sig lagföring sedan han fått del av åtal eller en gång häktats. Jag delar därför den uppfattning som redovisas i promemorian och som innebär att konventionens krav om en tillräcklig preskriptionstid måste anses uppfyllda.

Av övriga bestämmelser i artikel 3 bör *punkt 10* anmärkas särskilt. Enligt denna bestämmelse skall brott som avses i artikel 3 inte anses som skattebrott eller som politiska eller politiskt grundade brott. Även på denna punkt lämnas utrymme för undantag som följer av staternas konstitution eller grundläggande nationella lagstiftning.

Det kan förefalla tveksamt om narkotikabrott någon gång kan anses som politiskt brott. Enligt 6 § lagen (1957:668) om utlämning för brott får emellertid utlämning inte beviljas för politiskt brott. Detta innebär att Sverige förbehållit sig rätten att utifrån förhållandena i det enskilda fallet bedöma huruvida en viss gärning är att anse som ett politiskt brott. Denna princip har — med hänsyn till de grundsatser som i vårt land upprätthålls i fråga om asylrätten — ansetts vara av särskild vikt (prop. 1957:156 s.56). Detta har kommit till uttryck bl.a. i att Sverige reserverat sig mot en föreskrift i den europeiska utlämningskonventionen enligt vilken en viss typ av gärningar inte skall anses som politiska brott. I motsats till den aktuella föreskriften i utlämningskonventionen måste föreskriften i narkotikabrottskonventionen — med hänsyn till hänvisningen till den nationella lagstiftningen — anses lämna utrymme för den ståndpunkt som den svenske lagstiftaren intagit.

Någon reservation torde därför inte krävas. Däremot synes det lämpligt att Sverige i samband med ratifikationen avger en förklaring om att svensk lag innebär att Sverige förbehåller sig rätten att bedöma om ett visst brott är att anse som politiskt brott utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.

3.2.2 Svensk domstols straffrättsliga kompetens

Bestämmelser om svensk strafflags tillämplighet i rummet finns i 2 kap. brottsbalken. Enligt 1 § skall för brott som har begåtts här i riket dömas efter svensk lag och vid svensk domstol. Detsamma gäller om det är ovissat var brottet är begånget men det finns skäl att anta att det förövats inom riket. Med "här i riket" avses Sveriges landterritorium och svenskt sjöterritorium liksom luftrummet ovanför land- och sjöterritoriet.

I fråga om brott som har begåtts utomlands är svensk domstol enligt 2 § första stycket 1 alltid behörig, om brottet har förövats av en svensk medborgare eller av en utlänning med hemvist i Sverige. Enligt 2 § första stycket 2 kan också utlänning utan hemvist i Sverige dömas här under förutsättning att han efter brottet har blivit svensk medborgare eller tagit hemvist här eller att han är medborgare i ett annat nordiskt land och finns i Sverige. Slutligen kan enligt första stycket 3 även annan utlänning dömas i Sverige, om han finns här och för brottet kan följa fängelse i mer än sex månader.

I 2 § andra stycket anges undantag från de nu nämnda reglerna. Svensk domstol saknar domsrätt, om gärningen är fri från ansvar enligt lagen på gärningsorten. Detsamma gäller, om gärningen begåtts inom ett område som inte tillhör någon stat och enligt svensk lag svårare straff än böter inte kan följa på gärningen.

I de fall då svensk domsrätt föreligger enligt 2 § får inte dömas till påföljd som är strängare än det svåraste straff som är föreskrivet för brottet enligt lagen på gärningsorten. Föreskrift om det finns i 2 § tredje stycket.

Genom 3 § utsträcks den svenska domsrätten ytterligare i vissa specialfall, där brott har förövats utomlands. Det gäller bl.a. brott ombord på svenskt fartyg eller luftfartyg.

Artikel 4 punkt 1 a i narkotikabrottskonventionen innehåller en föreskrift om att parterna skall vidta de åtgärder som kan vara nödvändiga för att utöva domsrätt i fråga om brott enligt artikel 3 punkt 1, om brottet har förövats inom partens område eller ombord på ett av dess fartyg eller luftfartyg. Detta motsvaras i svensk rätt av bestämmelserna i 2 kap. 1 och 3 §§.

I artikel 4 punkt 1 b anges vissa situationer då det överlämnas till varje part att avgöra om parten vill fastställa domsrätt över brotten i fråga. Det gäller brott som har förövats av en av dess medborgare eller av någon med hemvist i staten eller om brottet har förövats på ett fartyg som parten fått rätt att ingripa mot enligt artikel 17. Som tidigare har berörts innebär artikel 17 bl.a. att en part kan begära tillstånd att få ingripa mot ett främmande lands fartyg, om det finns anledning att misstänka att fartyget utnyttjas för olaglig narkotikahandtering. Bestämmelsen i artikel 4 punkt 1 b gäller vidare stämp-

ling, förberedelse, försök eller medverkan som har begåtts utomlands, om brottet var avsett att fullbordas inom partens territorium.

I flertalet av de berörda situationerna föreligger domsrätt enligt svensk lag. Med den begränsning som gäller till följd av kravet på dubbel straffbarhet och som inte bör vålla några problem i förhållande till andra stater som anslutit sig till konventionen gäller enligt bestämmelserna i 2 kap. brottsbalken svensk domsrätt i fråga om brott som förövats utomlands av svensk medborgare eller av någon med hemvist här. Av 2 kap. 4 § brottsbalken följer att också medverkan eller försök till brott kan vara straffbara i Sverige, oavsett om dessa handlingar företagits utomlands. Någon lagstiftning krävs inte för att Sverige skall kunna tillrätta konventionen i denna del.

Artikel 4 *punkt 2 a* i narkotikabrottskonventionen behandlar jurisdiktion i de fall utlämning inte kommer i fråga. Det gäller när brottet förövats inom partens territorium eller ombord på ett av dess fartyg eller luftfartyg eller när brottet förövats av en av partens medborgare. Vägras utlämning, framgår av en jämförelse med *artikel 6 punkt 9* att parten är skyldig att vidta åtgärder för att själv lagföra den misstänkte gärningsmannen.

För brott förövade inom Sverige eller på svenskt fartyg eller luftfartyg föreligger som tidigare nämnts alltid svensk domsrätt (2 kap. 1 och 3 §§ brottsbalken). Även i fråga om svenska medborgare föreligger domsrätt för brott som förövats utomlands, under förutsättning att gärningen är straffbelagd även på gärningsorten (2 kap. 2 §). Enligt 2 kap. 5 § brottsbalken gäller emellertid dessutom att åtal för brott som förövats utom riket i vissa fall kräver särskilt medgivande. Narkotikabrottskonventionen torde emellertid inte innebära någon förpliktelse att under alla förhållanden medge åtal i sådana situationer som omfattas av bestämmelsen utan endast att åtalsfrågan skall behandlas på samma sätt som gäller i andra fall. Flera andra länder tillämpar den s.k. opportunitetsprincipen vilket innebär att åklagaren har en diskretion när prövningsrätt i fråga om brott under allmänt åtal. Denna prövningsrätt påverkas inte av konventionen. De fall då svensk lag kräver särskilt medgivande till åtal för brott begångna utomlands kan ses som undantag från den allmänna åtalsplikt som annars föreligger. I dessa situationer gäller i stället en sådan diskretionär prövningsrätt som är regel i vissa andra länder (jfr prop. 1971:92 s. 55 ff.). Svensk lagstiftning får därför anses förenlig med konventionen på denna punkt.

Artikel 4 *punkt 2 b* innehåller en fakultativ jurisdiktionsregel i fall där utlämning vägras av andra skäl än som behandlas i punkt 2 a. Som redan tidigare har berörts föreligger i flertal fall svensk straffrättslig kompetens även i fråga om brott som förövats utomlands av utländsk medborgare som bor i Sverige, under förutsättning att kravet på dubbel straffbarhet är uppfyllt (se t.ex. 2 kap. 2 § brottsbalken). Något behov av utvidgad straffrättslig kompetens föreligger inte för svensk del.

3.2.3 Förverkande m.m.

Enligt 6 § narkotikastrafflagen skall narkotika, som varit föremål för brott enligt lagen eller värdet därav samt vinning av sådant brott förverkas, om

det inte är uppenbart obilligt. Även förlag, dvs. ersättning för kostnader, för brott enligt lagen eller dess värde kan förverkas, om förlaget mottagits och mottagandet utgör brott enligt lagen.

Förverkande får också ske i fråga om egendom som använts som hjälpmedel vid brott enligt narkotikastrafflagen liksom av egendomens värde under förutsättning att det är påkallat för att förebygga brott eller det annars föreligger särskilda skäl. Även egendom med vilken har tagits befattning som utgör brott enligt lagen kan förverkas.

I fråga om brott enligt brottsbalken gäller i huvudsak motsvarande regler enligt 36 kap. brottsbalken.

Narkotikabrottskonventionen uppställer i *artikel 5 punkt 1* krav på att förverkande skall kunna ske dels i fråga om vinning som härrör från brott enligt artikel 3 punkt 1 eller egendom som motsvarar värdet av sådan vinning, dels av narkotika, material och utrustning eller andra hjälpmedel som använts vid eller varit avsedda att användas vid brottet.

Som jag har redovisat tidigare (avsnitt 3.2.1) torde samtliga gärningar som avses i artikel 3 punkt 1 a motsvaras av handlingar som är belagda med straff enligt narkotikastrafflagen, antingen som narkotikabrott, medhjälp till narkotikabrott eller försök till sådant brott eller som förberedelse eller stämpling till sådant brott.

Narkotikastrafflagen ger således möjlighet till förverkande i berörda avseenden.

Som jag också har angett i det föregående omfattar artikel 3 punkt 1 olika former av medverkan till att omsätta eller dölja brottsligt förvärvat egendom (punkt b och c:i). Som har påpekats i anslutning till dessa bestämmelser krävs kompletterande lagstiftning i detta hänseende, om Sverige skall kunna ansluta sig till narkotikabrottskonventionen. Ändras straffbestämmelserna så att Sverige uppfyller konventionsåtagandena, leder detta till att även konventionens krav beträffande förverkande tillgodoses.

Artikel 5 omfattar även gärningar enligt artikel 3 punkterna 1 c:ii–iv, dvs. innehav av egendom som härrör från narkotikabrott samt medverkan, försök m.m. Som har anmärkts tidigare i anslutning till dessa bestämmelser är gärningarna i stor utsträckning belagda med straff enligt svensk lag och möjligheter till förverkande föreligger i motsvarande mån. Det kan ånyo understrykas att de nu berörda straffbestämmelserna i konventionen inte innebär något tvingande åtagande för parterna. Som jag redan har berört har parterna möjlighet att ta hänsyn bl.a. till grundläggande rättsliga principer. I det sammanhanget redogjorde jag för vilket utrymme för nationella hänsynstagande som bör anses föreligga. Även om någon av de avsedda gärningsformerna inte skulle vara belagd med straff enligt svensk rätt, anser jag därför att lagstiftningen inte behöver ändras på grund av konventionen.

I artikel 5 *punkt 6* behandlas situationer när egendom som härrör från brott har omvandlats eller omsatts till annan egendom. Denna egendom skall kunna vara föremål för samma åtgärder som vinningen. Om vinning har blandats med egendom som har förvärvats legitimt, skall sådan egendom kunna förverkas till den del som motsvarar vinningen. Dessutom skall intäkter och annat utbyte som härrör från vinning, från egendom som vinningen

har omvandlats till eller egendom med vilken vinningen har blandats kunna förverkas på samma sätt och i samma omfattning som vinning.

Som jag har nämnt ger såväl narkotikastrafflagen som brottsbalken möjligheter att i stället för viss egendom förverka egendomens värde. Därigenom är det möjligt att förverkande kan ske trots att egendomen t.ex. efter försäljning inte längre går att komma åt. Genom dessa bestämmelser tillgodoses narkotikakonventionens krav på förverkande i det fall egendomen omsatts till annan egendom.

När det gäller möjligheterna att förverka intäkter från egendom som härrör från brott har under remissbehandlingen satts i fråga om svensk rätt ger möjlighet till förverkande i den utsträckning som konventionen kräver. Därvid har påpekats att konventionen föreskriver att förverkande skall ske av intäkter eller annat utbyte som härrör från egendom med vilken vinningen har blandats och att det då också skulle kunna gälla egendom som inte kan hänföras till brottslig verksamhet.

För egen del menar jag att hänvisningen i konventionen till att förverkande i dessa fall skall kunna ske på samma sätt och i samma omfattning som vinning måste tolkas så att förverkande skall kunna ske till den del som motsvarar vinningen. Det ger de svenska förverkandereglererna utrymme för.

Några remissinstanser har anfört att det är tveksamt om svensk rätt alls ger möjlighet till att förverka avkastning från brottsligt förvärvat egendom.

Frågan berördes vid tillkomsten av förverkandebestämmelserna i 36 kap. brottsbalken. I det lagstiftningsärendet anförde lagrådet att betänkligheterna mot att förverka även avkastning av brottsligt åtkommen egendom förlorade i styrka genom att det alltid stod öppet för domstolen att underlåta förverkande eller låta förverkandet bli endast partiellt. Enligt lagrådet borde frågan kunna överlämnas åt rättstillämpningen utan några uttryckliga regler i lagtexten (prop. 1968:79 s. 76 f.).

Förverkandebestämmelserna utesluter således inte att även avkastning kan förverkas. Avgörandet torde få bero på omständigheterna i det enskilda fallet. Enligt min mening finns det i nuvarande läge inte behov av någon lagändring. I det fall det i framtiden visar sig att nuvarande regler är otillräckliga, får frågan tas upp för nytt övervägande.

Punkterna 2 och 3 i artikel 5 behandlar användandet av tvångsmedel för att säkra ett förverkande. Behöriga myndigheter skall ges möjlighet att identifiera, spåra, spärta eller beslagta vinning, egendom, hjälpmedel eller annan egendom för att förverkande skall kunna ske. Anteckningar från banker och andra anteckningar rörande ekonomiska transaktioner skall kunna tas i beslag eller göras tillgängliga på annat sätt för att kunna användas i utredningen. Banksekretessen får inte utgöra hinder mot sådana åtgärder.

Dessa bestämmelser motsvaras för svensk del av reglerna om kvarstad, beslag och husrannsakan i rättegångsbalken. Vad gäller banksekretess finns det inte några särskilda begränsningar som hindrar att handlingar som rör ekonomiska förhållanden tas i beslag, om de har betydelse för utredning om brott.

I punkt 4 behandlas internationellt samarbete i fråga om verkställighet av beslut om förverkande.

Efter framställning av annan part som har jurisdiktion över brott enligt artikel 3 punkt 1 skall sålunda den part inom vars territorium egendomen i fråga finns vidta åtgärder för att låta verkställa ett förverkandebeslut. Två alternativa möjligheter anvisas. Det ena alternativet är att den anmodade parten vidarebefordrar framställningen till sina behöriga myndigheter för att utverka ett beslut om förverkande och, om ett sådant beslut meddelas, verkställa detta. Den andra möjligheten är att ett beslut om förverkande utfärdat av den ansökande parten vidarebefordras av den anmodade parten till dess myndigheter för verkställighet.

Parterna skall vidare lämna varandra bistånd i syfte att säkra verkställigheten av ett senare förverkande. Parterna åtar sig att efter framställning från en annan part låta spåra och omhänderta egendom.

För förfarandet vid förverkande och vid de olika tvångsåtgärderna skall gälla reglerna i den anmodade partens nationella lag eller i överenskommelse som parten kan vara bunden av i förhållande till den ansökande parten.

I förhållande till utomnordiska länder sker verkställighet i Sverige av utomlands meddelad brottmålsdom enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (internationella verkställighetslagen). Lagen förutsätter i princip ömsesidighet, dvs. att Sverige har ingått en internationell överenskommelse med en främmande stat om verkställighet. Den är efter regeringens förordnande tillämplig på domar som är meddelade *dels* i stater som har tillträtt 1970 års europeiska konvention om brottmålsdoms internationella rättsverkningar (brottmålsdomskonventionen) eller 1983 års europeiska konvention om överförande av dömda personer (överförandekonventionen), *dels* i en stat med vilken Sverige har ingått en annan överenskommelse än de nämnda (2 § första – tredje stycket).

Enligt internationella verkställighetslagen kan även beslut om förverkande som meddelats efter rättegång i en främmande stat verkställas i Sverige under vissa förutsättningar. Såväl sakförverkande som värdförverkande kan komma i fråga (14 §). Hinder mot verkställighet i Sverige föreligger bl.a. om domen inte har vunnit laga kraft, om den gärning som påföljden gäller inte motsvarar brott enligt svensk lag eller om verkställighet skulle vara oförenlig med grundläggande principer för den svenska rättsordningen. Har ett visst föremål förklarats förverkat, gäller dessutom att verkställighet får ske endast om föremålet hade kunnat förverkas enligt svensk lag, om lagföringen ägt rum här.

Egendom som har förklarats förverkad i en utländsk brottmålsdom kan tas i beslag sedan framställning om verkställighet av domen har gjorts i Sverige.

För att uppfylla åliggandena enligt narkotikabrottskonventionen torde inte några lagändringar krävas. Regeringen kan enligt 1 § internationella verkställighetslagen föreskriva att lagen skall gälla i förhållande till stater som har tillträtt konventionen och därvid meddela de bestämmelser om verkställigheten som behövs.

Mellan de nordiska länderna gäller lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

(nordiska verkställighetslagen). Enligt denna lag kan en dom i brottmål som gäller förverkande verkställas här. Detsamma gäller beslut meddelade i annat nordiskt land om kvarstad, skingringsförbud eller beslag till tryggnad av anspråk på bl.a. förverkande.

Möjligheterna att innan dom föreligger meddela beslut om beslag och husrannsakan regleras i lagen (1975:295) om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat (tvångsmedelslagen). Numera har det i lagen vidtagits ändringar som innebär att beslag och kvarstad kan ske även för att säkerställa framtida verkställighet av ett utländskt beslut i brottmål om sak- eller värdeförverkande. Som förutsättning gäller att det kommande förverkandebeslutet kan verkställas här (prop. 1989/90:82, JuU30, rskr. 264, SFS 1990:273 ff.). De nya reglerna innebär att svensk lag motsvarar de krav som narkotikabrottskonventionen ställer i fråga om tvångsåtgärder.

I *artikel 5 punkt 5* anges att en avtalspart som beslutat om förverkande skall förfoga över egendomen i enlighet med sina nationella lagar och administrativa bestämmelser.

I anslutning till denna bestämmelse kan anmärkas att enligt 36 § internationella verkställighetslagen penningbelopp eller annan egendom som förklarats förverkad med stöd av lagen tillfaller svenska staten. Har föremål förklarats förverkat, kan regeringen dock förordna att föremålet i fråga skall överlämnas till den främmande staten.

Enligt *punkt 7* kan parten överväga att låta bevisbördan vara omvänd vid prövning av fråga om förverkande. Konventionsbestämmelsen är alltså inte tvingande. För svensk del gäller här att det är åklagaren som har att bevisa att sådana omständigheter föreligger att egendomen kan förverkas. Någon ändring i denna ordning bör inte ske.

I *punkt 8* anges att konventionens bestämmelser om förverkande inte skall inkräkta på de rättigheter som tillkommer en godtroende tredje man. Därmed ges utrymme för parternas nationella regler om godtroshetsförvärv.

3.2.4 Utlämning för brott m.m.

Bestämmelser om utlämning för brott från Sverige till ett annat nordiskt land finns i lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge medan bestämmelser om utlämning till ett utomnordiskt land ges i lagen (1957:668) om utlämning för brott. Båda dessa lagar bygger på principen att fråga om utlämning skall prövas fritt på grundval av samtliga föreliggande omständigheter i varje enskilt fall. För att bevilja utlämning krävs inte att det finns ett utlämningsavtal mellan Sverige och den stat som begär utlämning.

Beslut om utlämning fattas av regeringen eller — i vissa ärenden enligt 1959 års lag — av riksåklagaren eller av annan allmän åklagare.

För att utlämning skall kunna medges måste vissa i lagarna angivna förutsättningar vara uppfyllda. Sålunda får enligt 1957 års lag svensk medborgare inte utlämnas. Enligt samma lag skall den gärning för vilken utlämning begärs motsvara brott för vilket enligt svensk lag föreskrivs fängelse i mer än ett år. Vidare får, som tidigare har nämnts, utlämning inte beviljas för ett

politiskt brott. Som villkor för utlämning gäller också att vederbörande inte får straffas med döden.

Rättegångsbalkens regler om tvångsmedel kan tillämpas vid utlämning.

Lagarna innebär ingen skyldighet för Sverige att bevilja utlämning, även om samtliga de villkor som anges i den tillämpliga lagen är uppfyllda. Genom utlämningsavtal med en annan stat kan Sverige emellertid ha åtagit sig att till den staten utlämna en person som uppehåller sig här. Ett sådant avtal måste dock alltid som förutsättning för utlämning från Sverige innehålla bestämmelser som innebär att åtminstone de minimivillkor för utlämning som uppställts i utlämningslagarna är uppfyllda.

Artikel 6 i narkotikabrottskonventionen innebär att brott som anges i artikel 3 punkt 1 skall vara utlämningsbara brott parterna emellan. Av *punkterna 4 och 5* framgår att en konventionsstat, som för utlämning inte kräver att utlämningsavtal skall finnas med den stat som begär utlämning, är skyldig att betrakta de aktuella brotten som utlämningsbara brott i enlighet med de villkor som föreskrivs i den anmodade partens lag.

Dessa bestämmelser innebär att Sverige åtar sig att se till att gärningarna utgör brott som kan medföra utlämning. Däremot är Sverige inte skyldigt att bifalla en utlämningsansökan.

Flertalet av de berörda gärningarna utgör brott även enligt svensk lag. I fråga om dessa krävs inte heller några lagstiftningsåtgärder för att möjliggöra utlämning. I några fall är emellertid inte de aktuella gärningarna brott enligt svenska bestämmelser. Det gäller som påpekats vissa förfaranden som innebär befattningsmed egendom som härrör från narkotikabrott. I dessa hänseenden innebär således även bestämmelserna i artikel 6 om utlämning ett krav på utvidgad kriminalisering för att Sverige skall kunna motsvara de krav som ställs enligt konventionen. Dock gäller naturligtvis den begränsningen att konventionens krav på att utlämning skall kunna ske inte sträcker sig längre än dess krav på kriminalisering. Det innebär att det inte föreligger något krav på att en viss handling skall kunna föranleda utlämning, om en part i den utsträckning konventionen tillåter valt att inte kriminalisera gärningen i fråga.

Vissa av de brott som enligt svensk rätt motsvarar gärningar som omfattas av konventionen är gradindelade, varvid inte alla grader uppfyller kravet på att fängelse i mer än ett år skall kunna följa på brottet för att utlämning skall få ske. Det gäller t.ex. häleri som är ringa. I anledning av synpunkter som framförts under remissbehandlingen vill jag framhålla att kravet i narkotikabrottskonventionen på att brottet skall kunna föranleda utlämning enligt min mening måste anses tillräckligt tillgodosett, om det finns en grövre form av brottet med en straffskala som är tillräcklig för att utlämning skall kunna ske.

För vissa situationer anges i *punkt 9* att en part skall överlämna ärendet till egna myndigheter för åtal, om en framställning om utlämning avslås. Som jag har anfört i anslutning till bestämmelserna om jurisdiktion (avsnitt 3.2.2) kan dessa föreskrifter dock inte anses innebära någon ovillkorlig skyldighet att väcka åtal. Sverige uppfyller därför vad konventionen kräver på denna punkt.

Om den anmodade parten avslår en framställning om utlämning som begärs för att en redan ådömd påföljd skall kunna verkställas, skall enligt *punkt 10* den part som avslagit framställningen överväga att överta straffverkställigheten.

Enligt internationella verkställighetslagen föreligger som har påpekats i anslutning till förverkandereglerna (avsnitt 3.2.3) möjlighet att i Sverige verkställa påföljd som utdömts i en annan stat. Punkt 10 innebär emellertid inte några förpliktelser för parterna.

I detta sammanhang vill jag också beröra *artikel 8* om överförande av lagföring. För överförande av lagföring krävs i princip inte något särskilt avtal. För att överförande skall få ske krävs endast att gärningen utgör brott enligt svensk lag och att svenska domstolar är behöriga att döma över den. Särskilda regler rörande överförande av lagföring till eller från Sverige finns dock i lagen (1976:19) om internationellt samarbete rörande lagföring för brott. Lagen gäller stater som har tillträtt 1972 års europeiska konvention i ämnet.

Det kan påpekas att bestämmelserna i artikel 8 inte är tvingande.

3.2.5 Inbördes rättshjälp

Sverige lämnar av tradition andra länder rättshjälp i brottmål i den utsträckning vår lagstiftning medger det utan att något särskilt avtal har ingåtts. En del länder kräver emellertid avtal med andra stater för att lämna sådan rättshjälp.

Mellan de nordiska länderna gäller överenskommelsen den 26 april 1974 om inbördes rättshjälp genom delgivning och bevisupptagning (SÖ 1975:42). Denna överenskommelse gäller såväl tvistemål som brottmål.

På brottmålsområdet finns en multilateral reglering genom den i Strasbourg den 20 april 1959 dagtecknade europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål. Sverige har tillträtt denna konvention. Konventionen omfattar bevisupptagning för utredning, överlämnande av bevismaterial eller handlingar samt delgivning m.m.

Bestämmelserna om bevisupptagning vid svensk domstol och om delgivning här på begäran av utländsk myndighet är i princip samma för brottmål och tvistemål. De viktigaste bestämmelserna finns i lagen (1946:816) om bevisupptagning åt utländsk domstol och i kungörelsen (1909:24 s.1) angående delgivning av handlingar på begäran av utländsk myndighet. Enligt den angivna lagen kan svensk domstol på begäran av utländsk myndighet föranstalta om bl.a. förhör med part eller bevisupptagning genom vittne, sakkunnig eller syn.

En förutsättning för att bevisupptagning skall kunna äga rum i Sverige är att den gärning som avses med framställningen motsvarar brott enligt svensk lag. Vissa begränsningar gäller även för brott som har karaktär av politiskt brott.

Bestämmelserna i den tidigare nämnda tvångsmedelslagen ger under vissa förutsättningar möjlighet till beslag på begäran av främmande stat bl.a. i fråga om egendom som har betydelse för utredning av brott. Enligt lagen får

husrannsakan ske i enlighet med reglerna i rättegångsbalken för att söka efter föremål som är underkastade beslag. I fråga om framställningar från ett utomnordiskt land gäller i princip att den begärda åtgärden inte får vidtas, om hinder mot utlämning skulle ha förelegat. Detta innebär bl.a. ett krav på att gärningen enligt svensk lag motsvarar brott för vilket det kan följa fängelse i mer än ett år.

Enligt lagen (1985:988) om immunitet för vissa vittnen m.fl. gäller immunitet för den som efter kallelse inrest i Sverige för att höras som tilltalad, vittne eller sakkunnig i enlighet med överenskommelse som träffats med en främmande stat. I princip upphör immuniteten efter femton dagar från den dag vederbörandes närvaro inte längre är påkallad.

Utöver dessa bestämmelser finns vissa särskilda regler om samarbete med andra länders tullmyndigheter. Lagen (1973:431) om utredning angående brott mot utländsk tulllag ger sålunda möjlighet att för utländsk tullmyndighets räkning ta i beslag och till den utländska myndigheten överlämna bevismaterial.

När det gäller narkotikabrottskonventionens bestämmelser om inbördes rättshjälp i *artikel 7* kan inledningsvis anmärkas att bestämmelserna i stor utsträckning hänvisar till de regler som gäller enligt den nationella lagstiftningen. I *punkt 12* föreskrivs sålunda att den begärda åtgärden skall verkställas enligt bestämmelserna i den anmodade partens nationella lag. Enligt *punkt 15* anges olika grunder för att avslå en begäran om rättshjälp. Förutom sådana fall där verkställigheten skulle inskränka på en stats suveränitet eller grundläggande rättsprinciper (*ordre public*), får en framställning avslås också då verkställigheten skulle strida mot den anmodade partens lagstiftning om inbördes rättshjälp (*punkt d*).

De åtgärder som rättshjälpen kan avse anges i *punkt 2*. Det gäller bl.a. bevisupptagning, delgivning, överlämnande av bevismaterial, husrannsakan och beslag. Svensk rätt tillåter att sådan rättshjälp som omfattas av bestämmelsen lämnas en främmande stat. Som villkor gäller att de särskilda förutsättningarna enligt den svenska lagstiftningen är uppfyllda, t.ex. i fråga om beslag enligt tvångsmedelslagen att för gärningen kan följa fängelse i mer än ett år.

Av övriga bestämmelser i *artikel 7* bör *punkterna 13, 14 och 18* beröras särskilt.

Punkt 13 innehåller ett s.k. specialitetsförbehåll, som innebär att den ansökande parten inte utan den andra partens samtycke får vidarebefordra eller använda information eller bevismaterial för andra ändamål än som har uppgetts i framställningen. Någon motsvarande begränsning gäller inte enligt svensk rätt. Om de upplysningar som lämnas enligt denna bestämmelse innehåller uppgifter om brottsligt förfarande i andra hänseenden än det för vilket uppgifterna har lämnats, är enligt svensk rätt polis- och åklagarmyndigheter skyldiga att beivra även dessa brott. Liknande konflikter har aktualiserats tidigare. Jag avser att senare i dag för regeringen anmäla ett förslag till lagändring som gäller denna fråga.

Punkt 14 innehåller en föreskrift om sekretess i ärenden om internationell rättshjälp. Det kan anmärkas att enligt 5 kap. 1 § sekretesslagen (1980:100)

gäller sekretess bl.a. under förundersökning i brottmål och i fråga om användningen av tvångsmedel i sådant mål. Dessa regler är i viss utsträckning tillämpliga på motsvarande åtgärder på begäran av utländsk myndighet. Samtidigt bör dock påpekas att punkt 14 inte föreskriver någon ovillkorlig skyldighet att hålla uppgifterna hemliga. Kan det kravet inte uppfyllas, skall den stat som gjort framställningen underrättas.

Punkt 18 innehåller regler om immunitet för vittne, sakkunnig eller annan som har samtyckt till att avge vittnesmål eller på annat sätt medverka i en brottsutredning eller annat rättsligt förfarande. Föreskrifterna täcks till stor del av den tidigare nämnda lagen om immunitet för vissa vittnen m.m. Den svenska regleringen gäller emellertid endast för tilltalad, vittne eller sakkunnig och omfattar bara inställelse inför domstol. Enligt narkotikabrottskonventionen skall immuniteten gälla vittne, sakkunnig eller *aman*, t.ex. målsägande, och skall förutom vid inställelse vid domstol gälla även medverkan vid utredning av ett brott, dvs. vid inställelse inför polis eller åklagare. Det innebär att den svenska regleringen måste utvidgas. 1985 års immunitetslag är aktuell i det andra lagstiftningsärendet som jag nyss berörde. Jag tar därför upp frågan om en lagändring i det ärendet.

Med undantag för specialitetsförbehållet i punkt 13 och immunitetsreglerna i punkt 18 är svensk lagstiftning redan förenlig med reglerna om internationell rättshjälp i narkotikabrottskonventionen. Det sagda gäller i den utsträckning som de gärningar för vilka rättshjälp skall lämnas är straffbelagda enligt svensk lag. Som har påpekats krävs i vissa hänseenden en utvidgad kriminalisering.

Enligt *punkt 8* skall parterna utse en eller flera myndigheter som har att avge eller motta framställningar om rättshjälp. Det är lämpligt att utrikesdepartementet, som redan har uppgifter av detta slag, utses till sådan myndighet för svensk del.

3.2.6 Regler om övervakning och kontroll m.m.

I *artiklarna 9-16 och 18-19* behandlas olika former av övervakning och kontroll. I stor utsträckning har dessa regler karaktär av rekommendationer och innebär således inte några krav på lagstiftningsåtgärder.

Det gäller *artikel 9*, enligt vilken parterna i största möjliga utsträckning skall samarbeta för att bekämpa narkotikabrottsligheten. Samarbetet kan omfatta bl.a. informationsutbyte och utveckling av gemensamma utbildningsprogram. Dessutom rekommenderas parterna att organisera grupper med personal från olika länder för att utveckla samarbetet.

I anslutning till denna bestämmelse kan nämnas att Sverige deltar i ett internationellt samarbete som omfattar bl.a. informationsutbyte rörande narkotikabrottslighet. Vidare samarbetar de nordiska länderna i fråga om utplacering av sambandsmän i andra länder.

Inte heller *artikel 10*, som rekommenderar parterna att i största möjliga utsträckning bistå stater som utnyttjas för transitering i den illegala narkotikatrafiken, innehåller några ovillkorliga skyldigheter för parterna.

I *artikel 11* behandlas s.k. kontrollerade leveranser. Därmed avses i detta sammanhang att myndigheterna underlåter att ingripa mot en olaglig narkotikasändning i syfte att klarlägga t.ex. transportvägar. Även denna bestämmelse lämnar utrymme för parter att bestämma hur långt samarbetet bör drivas.

För närvarande görs en översyn av riksåklagarens allmänna råd till åklagarna om samarbetet med polis- och tullmyndigheter. Enligt riksåklagaren kommer man i det sammanhanget att ta upp frågan om kontrollerade leveranser för att tillsammans med polis och tull få till stånd en så effektiv och säker handläggning som möjligt. Jag utgår från att man i samband därmed också kommer att beakta de etiska aspekter som är förbundna med denna metod att spåra brottslighet.

Artikel 12 gäller kontrollen av de ämnen som anges i förteckningarna I och II. Som har framgått av den tidigare redogörelsen för konventionens innehåll åtar sig parterna att kontrollera framställning och handel med ämnena i fråga.

Bestämmelserna lämnar i stor utsträckning åt parterna att avgöra i vilka former övervakningen bör ske. Mot bakgrund av de diskussioner som förekommit i samband med konventionens utarbetande framgår att frivilliga överenskommelser med tillverkare och försäljare är tillräckliga. Enligt lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor kan regeringen eller den myndighet regeringen bemyndigar meddela föreskrifter om in- eller utförsel av ämnena i fråga. Detta bemyndigande kan utnyttjas för att på myndighetsnivå meddela detaljbestämmelser.

Svenska tullmyndigheter har sedan ett antal år sänt listor med information till industrin om kemikalier som används i illegal tillverkning och också gjort berörda svenska myndigheter och apotek uppmärksamma på behovet av försiktighet vid hanteringen. Sverige importerar nästan hela sitt lagliga behov av dessa kemikalier. En begränsad egen tillverkning har dock förekommit. Någon export från Sverige torde inte äga rum.

I detta sammanhang kan uppmärksammas FN-resolutionen 1985/12 "Measures against the diversion in international commerce of specific precursors, chemicals and solvents used in the illicit manufacture of narcotic drugs and psychotropic substances". För svenskt vidkommande har generaltullstyrelsen utsetts till behörig myndighet för informationsutbyte med andra länder i fråga om misstänkta sändningar av de ifrågavarande kemikalierna.

Mellan de nordiska länderna har inletts ett gemensamt projekt som syftar till kontroll och övervakning av ämnena i fråga.

Även inom Europarådet och EG pågår arbete med inriktning på kontrollen av dessa ämnen.

Min bedömning är att det för närvarande inte finns behov av några författningsändringar i anledning av artikel 12. Den slutsatsen, som också drogs i promemorian, har godtagits av remissinstanserna. Med anledning av det pågående internationella samarbetet kan det dock finnas anledning att återkomma till denna fråga i framtiden.

Artikel 13 behandlar material och utrustning som kan användas för framställning av narkotika. Med material och utrustning torde förstås bl.a. tablett-

maskiner och material för förpackning av narkotika. Parterna skall vidta åtgärder för att förhindra att sådan utrustning når tillverkare av olaglig narkotika.

Bestämmelserna torde inte kräva några nya eller ändrade regler för svensk anslutning till narkotikabrottskonventionen. Däremot bör läkemedels- och livsmedelsindustrin göras uppmärksamma på problemen.

Inte heller *artikel 14* påkallar några lagstiftningsåtgärder för svensk del. Bestämmelsen innebär att parterna skall vidta åtgärder för att utrota olaglig odling av narkotika och motsvarande krav på att minska den olagliga efterfrågan på narkotika.

I anslutning till *artikel 15* som gäller kontroll av transportföretag, kan nämnas att inom ramen för den narkotikabekämpning som bedrivs av olika länders tullmyndigheter har ett antal "memorandum of understanding" upprättats med internationella transportorganisationer. Svenska tullmyndigheter har slutit motsvarande avtal med företrädare för svenska transportföretag. Överläggningar om ytterligare sådana överenskommelser pågår. Överenskommelser av detta slag bör motsvara de krav som gäller enligt narkotikabrottskonventionen.

Bestämmelserna i *artikel 16* av dokumentering av exportförsändelser med narkotika skall ses mot bakgrund av att det länge ansetts vara ett problem att narkotikaförsändelser förses med oriktiga uppgifter om innehållet, bl.a. för att undvika stöld. Några lag- eller förordningsändringar från svensk sida torde bestämmelserna inte kräva för en anslutning.

I anslutning till *artikel 18* om kontroll av frizoner och frihandelshamnar kan påpekas att generaltullstyrelsen enligt 3 § narkotikaförordningen (1962:704) kan meddela föreskrifter om att narkotika får importeras eller exporteras endast via särskilda orter liksom föreskrifter om förvaring på tullupplag eller i frihamn. Som tidigare har nämnts pågår också ett internationellt samarbete i frågor om export och import av narkotika. Några särskilda författningsändringar krävs inte på grund av *artikel 18*.

3.2.7 Olaglig narkotikahantering till havs

Av övriga bestämmelser torde främst *artikel 17* behöva kommenteras.

Dessa bestämmelser innebär att parterna skall samarbeta för att bekämpa den olagliga narkotikahandlingen till havs enligt internationell havsrätt. Av särskilt intresse är därvid *punkterna 2–4*. En stat som har anledning att anta att ett fartyg som för dess flagga eller som inte visar någon flagga eller några registreringsmärken utnyttjas för narkotikabrottslighet skall kunna begära bistånd från andra stater för att förhindra att fartyget utnyttjas på detta sätt. Å andra sidan skall en stat vid skäligen misstanke om att ett främmande fartyg, som utövar sin rätt till fri sjöfart enligt internationell rätt, utnyttjas i olaglig narkotikahantering kunna begära tillstånd av flaggstaten att vidta lämpliga åtgärder beträffande fartyget. I så fall kan flaggstaten — "i överensstämmelse med punkt 3 eller gällande traktater mellan parterna eller avtal eller överenskommelser i övrigt som träffats av parterna" — ge den ansökande staten tillstånd att borda och genomsöka fartyget och, om bevis

på inblandning i olaglig hantering påträffas, vidta lämpliga åtgärder beträffande fartyget, personerna och lasten ombord.

Enligt svensk rätt föreligger inte någon möjlighet att lämna ett sådant tillstånd som avses i konventionen. I promemorian görs emellertid den bedömningen att en ratifikation inte ovillkorligen kräver lagstiftning som ger en sådan möjlighet. Bedömningen torde grunda sig på att konventionen inte förskriver någon skyldighet att lämna tillstånd och vidare förutsattes att ett sådant tillstånd i stället för på själva konventionen skulle kunna grundas på särskilda traktater, avtal eller andra överenskommelser som har slutits mellan stater som tillträtt konventionen. Enligt promemorian skulle det därför vara möjligt och lämpligt att avvakta med att införa en lagstiftning som öppnar att lämna tillstånd av det aktuella slaget till dess Sverige ingått eventuella mer preciserade bi- eller multilaterala överenskommelser.

Bedömningarna i promemorian har inte mött några direkta invändningar under remissbehandlingen. För min del har jag dock funnit att det redan i samband med ratifikationen bör införas en sådan lagstiftning. Även om promemorians bedömning formellt sett kan vara hållbar, kan det på goda grunder sättas i fråga om Sverige på ett rimligt sätt uppfyller sina förpliktelser enligt konventionen, om det inte ens formellt finns någon möjlighet att lämna ett tillstånd av det slag som avses i konventionen. Jag återkommer till utformningen av en sådan lagstiftning längre fram (avsnitt 3.6)

Enligt *punkt 7* skall en part vid anslutningen till narkotikabrottskonventionen utse en myndighet som har att besvara framställningar enligt artikel 17. Också den frågan tar jag upp i samband med den nya lagstiftningen.

3.3 Utformningen av en ny lagstiftning om straff

Mitt förslag: För att uppfylla åtagandena enligt narkotikabrottskonventionen utvidgas bestämmelserna om häleri i 9 kap. 6 § brottsbalken. Bestämmelserna skall avse inte endast egendom som härrör från narkotikabrottslighet utan får en generell räckvidd.

Promemorians förslag överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna tillstyrker allmänt att de nya bestämmelserna ges en generell räckvidd. Endast några få har uttalat sig för att nya bestämmelser begränsas till narkotikabrottslighet.

Skälen för mitt förslag: Som har framgått av det föregående är det främst i ett hänseende som Sveriges tillträde till narkotikakonventionen kräver ändrade svenska regler. Det gäller bestämmelserna i artikel 3 om straffansvar för befattningshavare med egendom som härrör från olaglig narkotikahandling, i första hand punkt 1 b om kriminalisering av gärningar som innebär bistånd till att omsätta vinster från olaglig narkotikaverksamhet eller hjälp att på annat sätt att dölja varifrån tillgångarna härrör. Också bestämmelsen i punkt 1 c i om kriminalisering av innehav eller användning av egendom som härrör från sådan brottslighet är aktuell i sammanhanget. Samtidigt uppkommer även andra lagstiftningsfrågor. Genom tillträde till konventio-

nen förbinder sig Sverige att se till att utbyte från de aktuella brotten förverkas samt att utlämning kan ske för dessa. En anslutning kräver vidare att Sverige kan lämna internationell rättshjälp i fråga om brotten.

Som jag har framhållit tidigare är det en avgörande förutsättning för att med framgång kunna bekämpa narkotikabrottsligheten att också de som hjälper narkotikabrottslingar att använda vinsterna kan straffas. Inte desto mindre lämnar den svenska lagstiftningen sådana förfaranden straffria i en inte obetydlig utsträckning.

Visserligen är det enligt narkotikastrafflagen straffbelagt att förvara eller befordra vederlag för narkotika (1 § 5). Denna bestämmelse tar emellertid sikte i första hand på kurirer och andra som är mera direkt inblandade i en narkotikaförsäljning och som ett led i denna tar befattning med betalningen. Den gäller alltså normalt inte den som när transaktionen väl är avslutad hjälper till att omsätta pengarna.

Bestämmelsen i brottsbalken om sakhäleri (9 kap. 6 § första stycket, första meningen) är tillämplig endast i begränsad utsträckning, eftersom den förutsätter befattning med något som är fränhänt annan, t.ex. stöldgods. I allmänhet kan inte inkomster från narkotikabrottslighet anses vara fränhända annan. Vinningshäleri (9 kap. 6 § första stycket, andra meningen) tar sikte främst på situationer där någon utnyttjat den omständigheten att ett brott har begåtts till att skaffa sig oskäligen förmåner, t.ex. genom att vid en uppgörelse med brottslingen utverka underpris för något som han köper. Kravet att gärningsmannen skall ha berett sig otilbörlig vinning medför en betydande begränsning av bestämmelsens tillämpning. Detta hindrar dock inte att den kan vara tillämplig på en del förfaranden som avses i narkotikabrottskonventionen.

Inte heller bestämmelsen om skyddande av brottsling (17 kap. 11 § brottsbalken) kan tillämpas annat än i begränsad utsträckning, eftersom den förutsätter en direkt avsikt att hjälpa någon att undandra sig följderna av ett brott. I varje fall när det gäller mera affärsmässiga former av penningtvätt torde knappast sådana avsikter alltid föreligga.

En svensk anslutning till narkotikabrottskonventionen förutsätter således utvidgade straffbestämmelser.

Den fråga som först bör besvaras är om de nya bestämmelser som behövs bör begränsas till narkotikabrottslighet. Något ytterligare krävs inte enligt narkotikabrottskonventionen. Som påpekas i promemorian har dock frågan om åtgärder mot dem som hjälper till att omsätta brottsligt förvärvade tillgångar diskuterats även i andra internationella sammanhang än i samband med narkotikabrottskonventionen.

Inom den s.k. G-7-gruppen, där de sju stora industriländerna ingår, har sedan år 1989 pågått arbete med särskild inriktning på åtgärder mot tvätt av pengar. En aktionsgrupp med representanter även från utomstående länder, däribland Sverige, tillsattes för att överväga lämpliga åtgärder. Arbetet har haft särskild inriktning på att förhindra att banker och andra finansinstitut utnyttjas för tvätt av pengar. Bakgrunden är den omfattning som denna verksamhet av allt att döma har och de skadliga effekter det medför. En rapport från aktionsgruppen har nyligen lagts fram. I rapporten betonas att tvätt av

brottsligt förvärvade tillgångar inte förekommer endast i narkotikasammanhang utan att motsvarande problem är förknippade med andra former av allvarligare brottslighet. För att effektivisera samhällets insatser mot organiserad kriminalitet sägs det vara viktigt att lagstiftning inte begränsas bara till narkotikabrottslighet.

Av särskilt intresse är en straffrättslig konvention om förverkande som nyligen utarbetas i Europarådet. Syftet med denna konvention är i likhet med narkotikabrottskonventionen att effektivisera insatserna mot allvarligare former av kriminalitet genom att försvåra för gärningsmannen att tillgodogöra sig vinsterna från den brottsliga verksamheten. Konventionen innehåller långtgående åtaganden för parterna att konfiskera egendom som härrör från brott. Även i denna konvention är ett av de centrala inslagen åtgärder mot tvätt av pengar. Bestämmelserna i den delen har utarbetats med narkotikabrottskonventionen som förebild.

Till skillnad från narkotikabrottskonventionen gäller den europeiska konventionen inte uteslutande narkotikabrottslighet utan omfattar i princip alla former av brott. Konventionen innebär således att parterna skall kriminalisera tvätt av pengar oavsett från vilken typ av brottslighet som pengarna kommer. Konventionen ger dock möjlighet att begränsa kriminaliseringen till vissa brott. I likhet med narkotikabrottskonventionen innebär också den europeiska konventionen förpliktelser för parterna att i största möjliga utsträckning lämna varandra bistånd för att säkra förverkande.

Sverige undertecknade den europeiska konventionen i november 1990. Inom regeringskansliet övervägs för närvarande vilka lagändringar som konventionen aktualiserar för svensk del. Konventionen har ännu inte ratificerats av ett sådant antal stater att den trätt i kraft. Det kan antas att även utomeuropeiska länder kommer att ansluta sig till konventionen. I arbetet med konventionen har bl.a. USA och Canada deltagit.

Oavsett de förpliktelser som följer av narkotikabrottskonventionen och den europeiska konventionen finns det enligt vad som anförs i promemorian också starka kriminalpolitiska skäl för en generell reglering. Vad som har anförts i fråga om narkotikabrott gäller i viss utsträckning även annan brottslighet, t.ex. koppleri, illegalt spel eller smuggling. Brottslighet av det slaget och olaglig narkotikahandling är ofta sammanblandade och det skulle kunna innebära stora svårigheter att visa från vilken brottslighet tillgångarna kom, även om det i och för sig skulle stå klart att de förvärvats genom brott. Enligt promemorian bör därför nya bestämmelser ges en generell räckvidd.

Vid remissbehandlingen har promemorieförslaget fått stöd av en klar majoritet av remissinstanserna. Mot förslaget har invänts huvudsakligen att det straffbelagda området genom en generell kriminalisering blir otydligt vilket kan innebära rättsosäkerhet.

Att hjälpa någon att dölja eller tillgodogöra sig tillgångar som förvärvats genom brott är, som jag tidigare har påpekat, i sig självt brottsbefrämjande. Det gäller naturligtvis inte endast narkotikabrottslighet. Om samhället lyckas försvåra omsättningen av brottsligt förvärvade tillgångar, bör detta kunna ha en dämpande effekt framför allt på den organiserade eller på annat sätt vanemässiga brottsligheten. I promemorian har åberopats övertygande skäl till

varför nya straffbestämmelser bör ges generell omfattning. Farhågorna för att generella regler skulle kunna medföra risker för rätts säkerheten är enligt min mening överdrivna. De kritiska synpunkter som har framförts bör kunna tillgodoses genom vissa omarbetningar av promemorians lagförslag. I likhet med en bred remissopinion anser jag således att de nya reglerna bör ha en generell inriktning.

Förfaranden som går ut på att omsätta brottsligt förvärvade tillgångar omfattas i viss utsträckning av gällande bestämmelser om häleri i 9 kap. 6 § brottsbalken. Såsom föreslås i promemorian ligger det därför närmast till hands att lagstiftningsbehovet tillgodoses genom att de nuvarande häleribestämmelserna utvidgas.

Det är också en uppfattning som fått en allmän anslutning av de remissinstanser som uttalat sig för en generell kriminalisering. Rikspolisstyrelsen (RPS) har dock föreslagit att att den nya regleringen tas in i en särskild bestämmelse i 9 kap. brottsbalken med egen brottsrubricering. Bestämmelsen skulle vara subsidiär till häleri. Enligt RPS skulle det med hänsyn till det internationella samarbetet vara fördelaktigt, om man från svensk sida kunde åberopa en särskild bestämmelse med inriktning just på tvätt av pengar. Jag har visserligen förståelse för RPS synpunkter men anser att en särreglering skulle kunna ge upphov till vissa konkurrensproblem i förhållande till häleribestämmelserna, även om de nya reglerna gjordes subsidiära. Jag anser därför att det är lämpligare att följa promemorians förslag till lagteknisk uppläggnings.

3.4 Oaktsamt förfarande

Mitt förslag: Även oaktsamt handlande skall kunna föranleda straff enligt de nya bestämmelserna.

Promemorians förslag överensstämmer med mitt.

Remissutfallet är blandat. En majoritet av remissinstanserna godtar dock förslaget.

Skälen för mitt förslag: I promemorian föreslås att straffansvaret skall omfatta inte endast uppsåtligt handlande utan även oaktsamt. På samma sätt som nuvarande former av häleri skall ansvar kunna följa i fall där den som tagit befattning med vad som härrör från brott inte insåg men hade skälig anledning anta att brott förelåg.

På denna punkt är remissutfallet ganska splittrat. Sammanfattningsvis går de kritiska synpunkter som riktats mot förslaget ut på att gränsen mellan straffbelagt och straffritt handlande blir svår att dra och att den enskilde kommer att åläggas en orimligt långtgående skyldighet att undersöka om det han befattar sig med möjligen kan ha anknytning till brottslig verksamhet.

Varken i narkotikabrottskonventionen eller i den europeiska förverkandekonventionen ställs direkta krav på en kriminalisering av annat än uppsåtliga gärningar. Även här finns det enligt min mening emellertid övertygande skäl som talar för en kriminalisering i enlighet med promemorians förslag.

Ofta torde det förhålla sig så att den som genom att köpa eller på annat sätt tar befattning med brottsligt förvärvat egendom medvetet låter bli att ta reda på varifrån egendomen kommer. Om de nya straffbestämmelserna skall vara tillräckligt effektiva, finns det enligt min mening åtskilligt som talar för att man också bör kunna komma åt situationer där det visserligen inte kan styrkas att vederbörande insåg att brott förelåg men där omständigheterna ändå var sådana att han på goda grunder kunde misstänka det. Jag kan ha förståelse för synpunkten att gränsen mellan straffbart och straffritt ibland kan vara svår att dra. Det torde emellertid vara ett generellt problem i fall där straffansvar inte är begränsat till uppsåtligt handlande och jag har svårt att inse att svårigheterna på något avgörande sätt skulle vara större på detta område än på andra.

Ett särskilt problem är visserligen att narkotikabrottskonventionen ålägger parterna att kriminalisera inte endast befattning med det ursprungliga brottsutbytet utan också vad som trätt i stället för detta, s.k. substitut, t.ex. sedan pengar som tjänats på brottslig verksamhet omsatts till annan egendom.

För häleri enligt nuvarande bestämmelser kan den straffas som bereder sig otillbörlig vinning av annans brottsliga förvärv. Detta s.k. vinningshäleri omfattar också befattning med substitut. Som jag har redogjort för i samband med jämförelsen mellan svenska straffbestämmelser och narkotikabrottskonventionen kan denna bestämmelse ibland vara tillämplig i fall som omfattas av de aktuella konventionsbestämmelserna. Även i fråga om vinningshäleri bestraffas oaktsamt förfarande. Det är således inte någon principiell nyhet att kriminalisera även oaktsamhet vid befattning med vad som trätt i stället för det ursprungliga brottsutbytet.

Självfallet är det inte endast på grund av narkotikabrottskonventionen som det finns anledning att belägga befattning med substitut med straff. Som jag redan tidigare har varit inne på är det en påtaglig begränsning i nuvarande bestämmelser att befattning med vad som trätt i stället för det ursprungliga förvärvet i så stor utsträckning är straffri. Det finns enligt min mening inte något bärande skäl för den skillnad som föreligger enligt nuvarande reglering och som innebär att t.ex. döljande av stöldgods är belagt med straff medan det är straffritt att ta motsvarande befattning med de pengar som gärningsmannen har fått för det stulna.

I fråga om häleri enligt nuvarande regler har det således ansetts kriminalpolitiskt motiverat att kunna bestraffa även oaktsamhet. Som jag tidigare har varit inne på gör sig motsvarande synpunkter gällande också i fråga om den nya häleriformen. I jämförelse med den nuvarande kriminaliseringen av häleri skulle svårförståeliga och icke önskvärda konsekvenser följa om ny lagstiftning begränsades till uppsåtligt handlande. Det skulle innebära att oaktsam befattning med stöldgods kunde följas av straff medan det skulle vara straffritt att under motsvarande förhållanden befatta sig med flerdubbelt större värden som härrör från narkotikabrott eller illegalt spel.

Som jag kommer att beröra närmare i det följande är avsikten inte att bestraffa varje befattning med vad som härrör från brott ens om det är fråga

om uppsåtligt handlande. Det bör vara möjligt att ställa upp sådana begränsande brottsrekvisit att kriminaliseringen får en önskvärd omfattning.

Mot bakgrund av vad jag nu har anfört innebär mitt förslag att även oaktsamt handlande skall kunna föranleda straff. Det är också en lösning som en majoritet av remissinstanserna har anslutit sig till.

3.5 Den närmare utformningen av de nya bestämmelserna

Mitt förslag: I första hand skall ansvaret omfatta den som med uppsåt att dölja egendomens ursprung medverkar till att bortföra, överlåta, omsätta eller vidta någon annan sådan åtgärd med egendom som härrör från ett brottsligt förvärv. Ansvar skall kunna komma i fråga även för den som på annat sätt otillbörligen främjar möjligheterna för någon att tillgodogöra sig sådan egendom.

Tidigare förslag: I Ds 1988:27 föreslås att kriminaliseringen skall gälla även befattningsmed vad som motsvarar tillgångar som undandragits genom brott. Förslaget i Ds 1990:53 överensstämmer i huvudsak med mitt.

Remissinstanserna: Stark kritik har framförts mot att kriminaliseringen skall omfatta även egendom som motsvarar egendom som undandragits genom brott. Förslaget i Ds 1990:53 har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av en majoritet av remissinstanserna men flera har efterlyst ytterligare förtydliganden. Två remissinstanser, bl.a. JO, har uttryckligen avstyrkt förslaget.

Skälen för mitt förslag: Som jag har nämnt inledningsvis framlades år 1988 i promemorian (Ds 1988:27) Häleri förslag till ändringar av häleri bestämmelserna. Bakgrunden var bl.a. det då ännu inte avslutade arbetet med narkotikabrottskonventionen.

Utöver nuvarande gärningsformer skulle enligt förslaget ansvar för häleri kunna ådömas den som genom att dölja, bortföra eller omsätta egendom eller på annat sätt i väsentlig mån främjade möjligheterna för någon att behålla eller tillgodogöra sig betydande värden som härrör från eller motsvarar tillgångar som har förvärvats eller undandragits genom brott. Som förutsättning för straff skulle gälla att gärningen var otillbörlig.

Enligt förslaget skulle således egendom som undandragits beskattning, tull eller någon annan allmän avgiftsskyldighet jämföras med egendom som förvärvats genom brott. I promemorian föreslogs att den nuvarande bestämmelsen om vinningshäleri skulle utvidgas på motsvarande sätt.

Under remissbehandlingen av promemorian riktades omfattande kritik mot förslaget i denna del. Bl.a. invändes att det med den föreslagna konstruktionen skulle kunna vara straffbart att göra affärer med en person som visserligen var misstänkt för skattebrott men där det ännu inte var slutligt avgjort att vederbörande var skyldig.

I och för sig anser jag att det i vissa fall finns skäl för att kunna ingripa mot den som hjälper en skattebrottsling att gömma undan vad han undan-

dragit i skatt. Med hänsyn till de tillämpningsproblem som förslaget onekligen skulle innebära anser jag dock att förslaget i den delen i varje fall inte utan ytterligare beredningsunderlag bör läggas till grund för lagstiftning.

Utgångspunkten för förslagen i promemorian Ds 1990:53 är att kriminaliseringen med hänsyn till narkotikabrottskonventionen i första hand skall omfatta hjälp att omsätta eller överlåta egendom i avsikt att dölja att egendomen är förvärvad på ett brottsligt sätt eller för att hjälpa gärningsmannen att komma undan de rättsliga följderna. Parterna är också skyldiga att kriminalisera andra uppsåtliga förfaranden varigenom egendomens ursprung döljs (artikel 3 punkt b).

Promemrieförslaget innebär i denna del en kriminalisering av medverkan till att omsätta egendom eller till att företa någon liknande åtgärd som är ägnad att dölja att egendomen härrör från brott.

Enligt narkotikabrottskonventionen skall parterna också kriminalisera förvärv, innehav eller användning av egendom som man vet härrör från brott (artikel 3 punkt 1c). I denna del finns det enligt konventionen utrymme för att utforma regleringen i enlighet med grundläggande rättsliga principer och systematik.

Enligt de överväganden som görs i promemorian kan det på denna punkt finnas tvekan om hur långt kriminaliseringen bör sträckas. Att t.ex. ta emot en sedvanlig gåva från någon som tjänat pengar på brott kan således knappast anses straffvärt. Enligt promemorian bör det därför i fråga om handlingar som inte är särskilt inriktade på att dölja egendomens ursprung ställas upp vissa begränsningar. Enligt promemorians förslag bör straff kunna följa även i fall där någon förvärvar eller använder egendom som härrör från brott, om han därigenom främjar möjligheterna för någon annan att dra ekonomisk nytta av sin brottsliga verksamhet. Som begränsning gäller att straff kan följa först om förfarandet framstår som otillbörligt.

Även mot den senare promemorians förslag har riktats kritik. Två remissinstanser, däribland JO, har uttryckligen avstyrkt att förslaget läggs till grund för lagstiftning. Även från andra håll har efterlysts förtydliganden. Å andra sidan har ett betydande antal av remissinstanserna godtagit förslaget.

Det kan inte gärna komma i fråga att bestraffa varje befattning med egendom som någon förvärvat genom brottslig verksamhet. Det bör gälla, även om den som tagit befattning med egendomen insett att brott förelåg. Det kan på goda grunder antas att egendom som i något tidigare led förvärvats genom brott i ganska stor utsträckning cirkulerar i samhället. Det gäller t.ex. kontanter. En på det sättet oinskränkt kriminalisering skulle få som konsekvens att också allehanda rent vardagliga transaktioner skulle komma att omfattas av ansvarsreglerna.

Att transaktioner som är mer eller mindre klart inriktade på att hjälpa brottslingar att dölja vad de har tjänat på sina brott bör omfattas av kriminaliseringen kan det inte rimligen råda någon tvekan om. Men jag anser att det också finns andra rätt likartade situationer som bör vara åtkomliga med straffsanktioner.

Som vinningshäleri bestraffas den som bereder sig vinning av annans brottsliga förvärv, förutsatt att vinningen framstår som otillbörlig. Vad man

därigenom velat bestraffa är fall där någon skaffat sig särskild nytta av att brott har begåtts. Det är däremot inte straffbart att tillhandahålla vad som i förarbetena till bestämmelsen kallas livets nödort, dvs. sedvanliga tjänster på normala villkor, även om betalningen ytterst härrör från brott.

På liknande sätt bör det enligt min mening finnas anledning att inskrida mot förfaranden som medfört särskilda möjligheter för den som tjänat pengar på brott att få avsättning för pengarna, även om transaktionen kanske inte i första hand varit avsedd att hjälpa den brottslige.

Jag anser därför att lagstiftningen bör kunna utformas i huvudsaklig överensstämmelse med promemorians förslag. Förslagen anknuter också rätt nära till de aktuella bestämmelserna i narkotikabrottskonventionen. Förslagen bör emellertid omarbetas och förtydligas på vissa punkter. I den delen hänvisar jag till specialmotiveringen.

3.6 Lagstiftning angående olaglig narkotikahantering till havs

Mitt förslag: Genom en ny lag ges regeringen befogenhet att i särskilda fall medge att en främmande stat ingriper mot ett svenskt fartyg som inte befinner sig på svenskt sjöterritorium, om ingripandet görs i syfte att utreda eller beivra sådan brottslighet som avses i narkotikabrottskonventionen. Ett sådant medgivande får dock lämnas endast om det finns skälig anledning att anta att fartyget används för brottslighet som begås på den främmande statens territorium eller som är avsedd att fullbordas där eller som annars riktar sig mot den främmande statens intressen. Brottsligheten skall också vara så allvarlig att utlämning från Sverige skulle kunna komma i fråga. Regeringen får förena ett medgivande med villkor t.ex. i fråga om ingripandets art och omfattning.

Promemorian har inte något sådant förslag.

Skälen för mitt förslag: Såsom jag redan berört vid åtskilliga tillfällen är det kanske viktigaste syftet med narkotikabrottskonventionen att stärka det internationella samarbetet mot narkotikabrottsligheten. Ett särskilt problem i det sammanhanget är hur man på bästa sätt skall kunna motverka att fartyg som befinner sig till havs utnyttjas för olaglig narkotikahantering. Den frågan behandlas i artikel 17 i konventionen.

Problemet med att ingripa mot narkotikahantering till havs hänger delvis samman med de folkrättsliga principer som styr den rätt som enskilda stater har att ingripa med bl.a. straffprocessuella tvångsmedel. När det gäller fartyg är den allmänna principen att de i detta hänseende endast är underkastade flaggstatens jurisdiktion. Om ett fartyg befinner sig i ett främmande stats hamnar eller inre vatten, har emellertid även denna stat en nära nog oinskränkt jurisdiktion över fartyget. Befinner sig fartyget i kuststatens territorialhav, är däremot huvudregeln närmast den motsatta, dvs. kuststaten anses inte ha någon jurisdiktion över sådana fartyg. Kuststaten har emellertid rätt

att gripa någon ombord på fartyget eller vidta förundersökningsåtgärder med anledning av brott som begåtts under fartygets genomfart av kuststatens territorium under förutsättning att brottet på något sätt berör kuststaten.

Dessa principer framgår av bl.a. 1982 års havsrättskonvention, som ännu inte trätt i kraft men som åtminstone i långa stycken anses ge uttryck för vad som gäller enligt allmän folkrätt. Sverige har undertecknat men inte ratificerat konventionen.

I havsrättskonventionen behandlas även frågan om narkotikabrottslighet. När det gäller ingripanden inom kuststatens territorialhav är sådana således enligt konventionen möjliga inte endast när brottet berört kuststatens intressen utan också om de är nödvändiga som ett led i narkotikabekämpningen. Det finns också en bestämmelse som nära motsvarar artikel 17 punkt 2 i narkotikabrottskonventionen. Innebörden av den bestämmelsen är sålunda att en främmande stat på begäran av flaggstaten skall kunna ingripa mot ett fartyg som befinner sig på det fria havet ("on the high seas") i syfte att motverka att det används för olaglig narkotikahandtering.

Att narkotikafrågorna uppmärksammas särskilt när det gäller den havsrättsliga regleringen har en praktisk och mycket påtaglig bakgrund. Det förekommer nämligen att fartyg som helt eller till största delen uppehåller sig på det fria havet används som baser eller centraler för narkotikabrottslighet som riktar sig mot en annan stat än flaggstaten. Det kan exempelvis gå till så att betydande mängder narkotika förvaras på ett större fartyg som uppehåller sig strax utanför en stats territorialvattengräns. Mindre och mycket snabbgående båtar hämtar narkotikan från detta fartyg och för den i land i kuststaten. För kuststaten är det då, även om man väl vet vad som försigår, omöjligt att ingripa mot det fartyg som befinner sig på det fria havet. Problemet kan också gälla de mindre båtarna, om dessa lyckas lämna kuststatens territorium innan ett ingripande hinner göras. För flaggstaten kan det också, även om viljan skulle finnas, vara praktiskt sett omöjligt att ingripa med hänsyn till att fartygen befinner långt från statens eget territorium.

Problemet av det nu angivna slaget har i varje fall ännu inte gjort sig gällande vid Sveriges kuster. Svenskflaggade fartyg har inte heller, såvitt bekant, utnyttjats på ett sådant sätt som jag nyss har beskrivit. För många andra länder är däremot problemen av betydande omfattning. För dessa länder är den i narkotikabrottskonventionen reglerade möjligheten att begära att få ingripa mot fartyg som för främmande flagg ett väsentligt framsteg för narkotikabrottsbekämpningen.

För att regleringen också i praktiken skall få något genomslag är det dock givetvis nödvändigt att de länder som får en sådan begäran inte regelmässigt vägrar att lämna tillstånd. När det gäller Sverige kan det visserligen antas att vi endast rent undantagsvis kommer att få någon begäran. Detta utesluter dock inte att det för konventionens allmänna genomslagskraft kan vara av betydelse att vi genom en lagändring markerar den vikt vi fäster vid konventionen även i det aktuella hänseendet. Som jag redan tidigare har anfört, anser jag alltså att det bör införas en lag som ger

Sverige möjlighet att i särskilda fall bifalla en framställning om att få ingripa mot ett svenskt fartyg.

Om Sverige medger att en annan stat ingriper mot ett svenskt fartyg, kan knappast något annat komma i fråga än att ingripandet sker med stöd av de regler och i den ordning som föreskrivs i den främmande statens lagstiftning. En annan ordning skulle redan av praktiska skäl vara alltför svårhanterlig för att förtjäna närmare överväganden. Detta innebär att Sverige genom ett tillstånd till ingripande medger ett undantag från sitt anspråk på exklusiv jurisdiktion. Ett sådant medgivande bör kunna komma ifråga endast under vissa preciserade förutsättningar.

Det kan givetvis inte uteslutas att liknande problem som de som gäller för narkotikahandling kan uppkomma även vid annan form av brottslighet. Enligt min mening bör emellertid möjligheten att medge främmande stat rätten att ingripa mot svenska fartyg åtminstone tills vidare begränsas till fall som avses i narkotikabrottskonventionen.

Ett medgivande bör också förutsätta att brottsligheten är av allvarligt slag. Olika alternativ är tänkbara när det gäller hur avgränsningen bör göras i det hänseendet. Ett medgivande för en främmande stat att ingripa mot ett fartyg är en i vissa hänseenden ny form för internationellt samarbete på brottmålsområdet. Normalt sker ett sådant samarbete genom att den anmodade staten för den andra statens räkning genomför en eller annan åtgärd. I det nu aktuella sammanhanget tillåter man i stället den ansökande staten att själv genomföra den åtgärd som staten önskar. Att man i konventionen reglerat en sådan möjlighet beror mindre på principiella överväganden än på det praktiska behov som finns genom att flaggstaten normalt saknar förutsättningar att lämna rättshjälp genom egna åtgärder. Detta talar för att de principer som normalt gäller för internationell rättshjälp bör kunna vara vägledande även i detta sammanhang. För egen del har jag därför stannat för att föreslå att det krav på brottets svårhet som gäller för utlämning enligt 1957 års utlämningslag skall gälla även för ett medgivande att ingripa mot ett svenskt fartyg. Detta innebär att det skall vara fråga om misstänkt brottslighet som motsvarar brott för vilket det enligt svensk lag är föreskrivet fängelse i mer än ett år.

För att ett medgivande skall lämnas bör vidare krävas att brottsligheten har anknytning till den ansökande staten. Ett medgivande bör således kunna lämnas endast om det finns skälig anledning att anta att fartyget används för brottslighet som begås på den främmande statens territorium eller som är avsedd att fullbordas där eller som annars riktar sig mot den statens intressen.

För att ett ingripande skall få äga rum bör vidare krävas att fartyget inte befinner sig på svenskt sjöterritorium.

Det kan självfallet diskuteras om det även härutöver borde uppställas olika formella krav för att ett medgivande till ingripande skall få lämnas. Det kan bl.a. erinras om de olika hinder för utlämning som gäller enligt 1957 års utlämningslag. Det torde stå helt klart att sådana synpunkter som ligger bakom dessa i betydande utsträckning måste beaktas även när det gäller medgivande till ingripanden mot svenska fartyg. Överhuvudtaget förtjänar

det att framhållas att en lagstiftning som lämnar möjlighet att medge ingripanden mot svenska fartyg måste tillämpas med betydande restriktivitet. Tillstånd till ingripanden bör lämnas endast när det är uppenbart att det finns ett påtagligt behov och ett starkt intresse av ett ingripande som klart överväger sådana motstående skäl som förtjänar beaktande.

Formella krav av det slag som finns i utlämningslagen kan dock vara svåra att tillämpa i situationer av den här aktuella arten. Jag tänker då inte bara på att det i många fall självfallet kan saknas närmare uppgifter om exempelvis vilka personer som befinner sig ombord på fartyget eller på vilket sätt de kan vara inblandade i en eventuell brottslighet. Situationen kan också vara sådan att det krävs ett snabbt beslut om medgivande. Jag har därför stannat för att inte föreslå några ytterligare formella begränsningar när det gäller möjligheten att lämna ett medgivande.

Det bör framhållas, att ett medgivande inte bör lämnas i det fall endast någon enstaka passagerare eller besättningsman smugglar narkotika eller på annat sätt gör sig skyldig till narkotikabrott. För att medgivande skall ges bör krävas att användandet av fartyget ingår som ett led i en brottslighet av större omfattning. Samtidigt måste också undvikas att ingripandet oskäligt drabbar någon annan än den som ingripandet gäller.

Olika synpunkter kan naturligtvis också göras gällande när det gäller frågan om vem som skall kunna fatta ett beslut om medgivande till ett ingripande mot ett svenskt fartyg. Det behov som kan finnas för ett snabbt beslut kan naturligtvis tala för en förhållandevis enkel och formlös procedur. Redan den omständigheten att ett medgivande innebär en eftergift när det gäller anspråken på exklusiv jurisdiktion talar emellertid för en mer kvalificerad beslutsordning. Detsamma gäller alla de känsliga avvagningsfrågor som kan aktualiseras genom en begäran. Ett väl avvägt beslut kan bl.a. förutsätta goda kunskaper om den ansökande statens rättsordning och den praktiska tillämpningen av denna. Jag har därför för min del funnit att det bör ankomma på regeringen att fatta besluten om ett medgivande skall lämnas eller inte.

Enligt konventionen kan ett medgivande begränsas till att avse vissa åtgärder. Ett medgivande kan också förenas med villkor som även kan gälla frågan om ansvar för eventuella brott. Motsvarande möjligheter bör självfallet gälla också enligt den svenska lagen. Det bör därför föreskrivas att regeringen får förena ett medgivande med villkor, t.ex. angående ingripandets art och omfattning samt vilka åtgärder i övrigt som får vidtas mot fartyget och personer och egendom som befinner sig på detta.

Vilka begränsningar och villkor som kan bli aktuella beror naturligtvis på omständigheterna i det aktuella fallet. Om ett medgivande begränsas till att avse ingripanden som sker när kuststaten förföljer ett fartyg från sitt eget sjöterritorium, torde ytterligare begränsningar normalt inte krävas. I andra fall kan behovet av begränsningar och villkor vara större.

Redan av konventionen följer att den som fått medgivandet när han vidtar åtgärder måste ta vederbörlig hänsyn till kravet att inte säkerheten för människoliv till sjöss eller fartygets och lastens säkerhet äventyras och att ingripandet inte heller får inkräkta på flaggstatens eller annan berörd stats

affärsintressen eller rättsliga intressen. Härutöver bör det vara angeläget att medgivandet begränsas exempelvis när det gäller vilken egendom eller vilka personer som får tas om hand liksom den varaktighet som ingripandet mot fartyget får ha. Det får antas att en begäran innehåller såvitt möjligt preciserade angivelser i dessa hänseenden. Om så inte är fallet, kan förutsättningar saknas för att lämna ett medgivande.

Enligt artikel 17 punkt 7 i narkotikabrottskonventionen skall parterna i samband med att de ansluter sig till konventionen utse en myndighet som skall besvara framställningar enligt artikel 17. I promemorian förslogs att uppgiften skulle anförtros sjöfartsverket. Med hänsyn till att det ankommer på regeringen att besluta i saken om framställningen gäller tillstånd till ingripande mot ett svenskt fartyg anser jag att utrikesdepartementet bör utses till sådan myndighet.

3.7 Straffansvar för befattning med misstänkt brottsgods

3.7.1 Bakgrund

Enligt 9 kap. 6 § brottsbalken inträder ansvar för häleri (sakhäleri) för den som tar sådan befattning med något som är fränhänt annan genom brott som är ägnad att försvåra sakens återställande. För straffansvar krävs således att det är styrkt att ett brott — förbrott — har förövats och att den som sedan tog befattning med föremålet kände till att det förhöll sig så.

Genom en lagändring år 1980 infördes ett nytt andra stycke i 9 kap. 6 § brottsbalken. Enligt denna bestämmelse kan under vissa förutsättningar ansvar för sakhäleri komma i fråga fastän det inte är styrkt att ett förbrott har förövats. Det räcker att det skäligen kan antas att egendomen är fränhänd annan genom brott.

Bakgrunden till bestämmelsen är att det ibland kan vara svårt att bevisa att egendomen är fränhänd annan fastän det med hänsyn till omständigheterna är tydligt att så är fallet. Det förekommer inte så sällan att det hos någon som är misstänkt för brott påträffas en mängd olika föremål som inte gärna kan ha förvärvats på ett legalt sätt. Ett typexempel är att det hos någon påträffas flera bilradioapparater med avklippta sladdar. Om föremålen inte kunde härledas till någon brottsplats eller någon viss målsägande, blev följden ibland tidigare att vederbörande inte kunde ställas till ansvar på grund av att det inte var styrkt att egendomen var stulen eller på annat sätt fränhänd annan. En konsekvens därav var att egendomen i fråga fick återlämnas till den hos vilken man påträffat dem. Lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m. (stöldgodslagen) gav nämligen inte möjlighet att ta egendomen i förvar i sådana fall.

Mot denna bakgrund ansågs det påkallat att under vissa förutsättningar efterge kravet på styrkt förbrott. Som har nämnts uttrycks det på det sättet att det skall vara fråga om egendom som "skäligen kan antas" vara fränhänd annan genom brott.

Syftet med bestämmelsen var framför allt att komma åt den den etablerade häleribrottsligheten. För att ansvaret inte skulle bli för vidsträckt gjordes bestämmelsen tillämplig endast om gärningen — befattning med miss-

ränkt brottsgods — skett vid utövning av näringsverksamhet eller som ett led i en verksamhet som bedrivs vanemässigt eller annars i större omfattning. Brottsstypen har allmänt kommit att kallas "näringshäleri".

I förhållande till sakhäleri enligt paragrafens första stycke är tillämpningen av bestämmelsen om näringshäleri begränsad också i annat hänseende. Första stycket omfattar varje befattning med egendomen som är ägnad att försvåra ett återställande. Ansvar för näringshäleri avser endast förvärv och mottagande av egendomen.

Ansvar för häleri förutsätter uppsåt hos gärningsmannen. För tillämpning av bestämmelsen om näringshäleri innebär det att gärningsmannen skall känna till de omständigheter på vilka bedömningen grundas att egendomen skäligen kan antas vara frånhänd annan genom brott.

För bedömningen av om egendomen kan antas vara frånhänd annan är det endast omständigheter som inträffat eller som föreligger vid förvärvet eller mottagandet som kan beaktas. Därefter inträffade omständigheter kan således inte inverka på prövningen. Däremot har förhållanden som föreligger vid denna tidpunkt men som blir kända först senare betydelse för utfallet av bedömningen av om egendomen skäligen kan antas vara frånhänd annan. Det innebär bl.a. att åtalet skall ogillas om det blir känt att egendomen inte var stulen, även om gärningsmannen vid förvärvstillfället hade anledning att tro att brott förelåg.

I stöldgodslagen har intagits en uttrycklig bestämmelse om att lagen skall tillämpas också i fråga om egendom som förvärvats eller mottagits under förhållanden som anges i 9 kap. 6 § andra stycket brottsbalken.

Under beredningen av 1980 års lagstiftningsärende ansåg flera remissinstanser att kriminaliseringen enligt andra stycket borde ges en generell omfattning. Som skäl anfördes att det borde vara straffbart att ta befattning med vad som på goda grunder kunde misstänkas vara stöldgods oberoende av om det skedde i viss verksamhet eller inte. Med hänsyn till att uppmjukningen av kravet på styrkt förbrott var en principiell nyhet och att syftet främst var att komma åt den organiserade häleriverksamheten lades inte något sådant förslag fram. Enligt föredragande statsrådet borde frågan dock kunna tas upp till förnyat övervägande sedan erfarenheter vunnits av tillämpningen av den nya bestämmelsen (prop. 1979/80:66 s.14).

Efter 1980 års lagändring har frågan om en utvidgning diskuterats i olika sammanhang.

I förmögenhetsbrottsutredningens betänkande (SOU 1983:50) "Översyn av lagstiftningen om förmögenhetsbrott utom gäldenärsbrott" lades sålunda fram förslag till en generellt utformad bestämmelse. Enligt förslaget skulle gärningen — även om den skett i näringsverksamhet m.m. — bedömas som häleriförseelse och inte föranleda strängare straff än böter eller fängelse i högst sex månader.

Förslaget om en generell bestämmelse fick ett positivt mottagande vid remissbehandlingen av betänkandet. Däremot framfördes av flera remissinstanser invändningar mot att gärningen aldrig skulle bedömas allvarligare än som häleriförseelse.

I promemorian Ds 1988:27 Häleri har frågan om en utvidgad kriminalisering av befattning med misstänkt brottsgoods tagits upp till ny behandling. I det följande kommer jag att behandla frågan om lagstiftning på grundval av detta förslag.

3.7.2 Överväganden

Mitt förslag: En generell kriminalisering av befattning med misstänkt brottsgoods införs. Fall som inte omfattas av den nuvarande bestämmelsen i 9 kap. 6 § andra stycket brottsbalken skall rubriceras som häleriförseelse och bestraffas med böter eller fängelse i högst sex månader. En konsekvensändring görs i stöldgodslagen.

Promemorians förslag överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna har i allmänhet tillstyrkt förslaget. Vissa erinringar har gjorts i fråga om brottsrubricering och straffskala.

Skälen för mitt förslag: Den uppmjukning av kravet på styrkt förbrott som genomfördes genom 1980 års lagstiftning har enligt vad som allmänt omvitnats klart förbättrat möjligheterna att komma åt en del organiserad häleriverksamhet. Samtidigt har det visat sig att insatser som huvudsakligen koncentreras mot den etablerade eller yrkesmässiga häleriverksamheten inte är tillräckliga för en effektiv bekämpning av stöldbrottsligheten. Att det går lätt att omsätta det stulna påverkar självfallet omfattningen av denna brottslighet. Inte minst gäller det att komma till rätta med stöldbrottsligheten i narkotikakretsar. Det är väl känt att missbruket ofta finansieras genom snatterier och stölder. Gods från bostadsinbrott och butiksstölder — kläder, klockor, smycken m.m. — säljs på gatan, ofta direkt efter tillgreppet. Det är sällan som köparen i sådana fall ertappas med att köpa någon större mängd stöldgoods, och vanemässigheten kan ofta vara svår att styrka. Möjligheterna att ställa köparen till ansvar är därför begränsade, om — som ofta är fallet — godset inte kan härledas till något bestämt brott.

Enligt min mening är det viktigt att ökade insatser görs mot häleribrottsligheten. Genom att man motverkar hanteringen av stöldgoods avhålls fler från att befatta sig med sådan egendom. Försämrade möjligheter att få avsättning för det stulna bör få en allmänt dämpande effekt på stöldbrottsligheten.

Det är därför väsentligt att samhället kan ingripa också då någon köper stöldgoods, även om det inte kan bevisas varifrån det kommer. Till detta bör läggas den principiella synpunkten att det framstår som klandervärt att alls ta befattning med egendom under omständigheter som gör att det på goda grunder kan misstänkas att det är fråga om brottsgoods.

Under remissbehandlingen har förslaget om en generell kriminalisering fått stöd av en klar majoritet av remissinstanserna. Mot förslaget har dock invänts från vissa håll att det inte är acceptabelt vare sig från rent principiella utgångspunkter eller med hänsyn till den enskildes rättssäkerhet.

Det är visserligen riktigt att slopandet av kravet på styrkt förbrott var en principiell nyhet då det skedde genom 1980 års lagstiftningsärende och att det då fanns anledning till en viss försiktighet i fråga om bestämmelsens omfattning. Den hittillsvarande tillämpningen av den nuvarande bestämmelsen ger enligt min mening inte anledning till farhågor för en försämrad rättssäkerhet.

Jag anser därför i likhet med en bred remissopinion att en generell bestämmelse om straff för förvärv eller mottagande av misstänkt brotts gods bör införas.

Som föreslås i promemorian bör också stöldgodslagen kompletteras så att det blir möjligt att ta egendom som varit föremål för brott enligt den nya generella bestämmelsen i förvar.

I fråga om den närmare utformningen av en sådan bestämmelse har olika uppfattningar framförts. Promemoriaförslaget innebär att 9 kap. 6 § andra stycket brottsbalken behålls oförändrat och att den nya bestämmelsen tas in i 7 § i samma kapitel. Förvärv eller mottagande av misstänkt brotts gods utanför näringsverksamhet m.m. skulle således bestraffas som häleriförseelse med böter eller fängelse högst sex månader.

De flesta remissinstanser som yttrat sig i frågan har inte haft några invändningar mot den föreslagna straffskalan. Andra har anført att det inte finns någon anledning att alltid särställa befattning som skett utanför näringsverksamhet m.m. Även i de senare fallen kan det finnas skäl att tillämpa en lika sträng straffskala som i fråga om häleri, t.ex. om befattningen gällt mycket stora värden.

Även om en generell reglering nu bör genomföras anser jag att de synpunkter som ligger bakom 1980 års lagändring i viss mån har bärkraft fortfarande genom att det är mot den organiserade och yrkesmässiga häleriverksamheten som det är särskilt angeläget att ingripa. Enligt min mening skulle det föra för långt att tillämpa en lika sträng straffskala i de fall som avses i den generella bestämmelsen.

Den lagtekniska lösningen i promemorian innebär följande. Bortsett från att den generella bestämmelsen om befattning med misstänkt brotts gods tas in i 9 kap. 7 § brottsbalken föreslås att uppsåtligt häleri som är ringa förs över till denna bestämmelse. I sakligt hänseende innebär det inte någon förändring annat än i fråga om brottsrubriceringen. Straffsatsen, böter eller fängelse i högst sex månader, förblir oförändrad.

Med promemoriaförslaget kommer således 7 § att omfatta dels två typer av uppsåtliga gärningar — häleri som är ringa och den nya generella bestämmelsen om befattning med misstänkt brotts gods — och dels de nuvarande bestämmelserna om oaktsamt handlande.

Mot förslaget har invänts att paragrafen blir svårläst i denna utformning. Det har vidare påpekats att det är principiellt felaktigt att blanda sinsemellan så olika brottstyper i samma bestämmelse.

Olika förslag har lämnats. Förslagen har dock i allmänhet den nackdelen att 6 § kompliceras på motsvarande sätt. För egen del anser jag att promemoriaförslaget är det bästa alternativ som finns. I syfte att göra bestämmel-

sen mera lättläst har den omarbetats på vissa punkter. Jag återkommer till det i specialmotiveringen.

Prop. 1990/91:127

3.8 Vissa övriga frågor

Några remissinstanser har tagit upp vissa andra frågor med anknytning till häleribestämmelserna. Bl.a. har framförts att straffskalan för grovt häleri, som för närvarande är fängelse, lägst sex månader och högst fyra år, bör jämföras med den som gäller för grov stöld, fängelse lägst sex månader och högst sex år.

Vidare har i anledning av ett nyligen avgjort rättsfall i högsta domstolen diskuterats vissa frågor som gäller bestämmelserna om tillgrepp av fort-skaifningsmedel och olovligt brukande (8 kap. 7 § resp. 10 kap. 7 § brotts-balken). Diskussionen har gällt möjligheterna att tillgripa häktning i fråga om den som är misstänkt för olovligt brukande avseende annans bil.

Dessa frågor som båda har anknytning till gällande straffskalor kan enligt min bedömning inte avgöras isolerade utan har samband med straffskalorna även för andra brott i brottsbalken. Jag är därför inte beredd att behandla frågorna i detta sammanhang.

Från generaltullstyrelsens sida har framförts förslag om vidgade möjligheter för tullmyndigheter att inleda och bedriva förundersökning för brott med anknytning till lagen (1960:418) om straff för varusmuggling. Denna fråga, som har samband med allmänna principer om vem som bör ha ansvaret för förundersökning, är för närvarande föremål för övervägande i andra sammanhang. Frågan kommer sålunda att behandlas av den pågående varusmuggningsutredningen (Fi 1986:05). Jag anser därför att det inte finns anledning att nu ta upp denna fråga till behandling.

3.9 Ikraftträdande m.m.

Narkotikabrottskonventionen har trätt i kraft. Det är angeläget att Sverige snarast kan delta i det internationella samarbete mot narkotikabrottsligheten som konventionen möjliggör. Även andra synpunkter talar för att förslagen bör genomföras så snart det är möjligt. Jag föreslår därför att lagändringarna skall träda i kraft den 1 juli 1991.

Den i 10 kap. 5 § tredje stycket regeringsformen föreskrivna beslutsordningen torde vara tillämplig vid riksdagens beslut när det gäller förslaget till lag om tillstånd till ingripande mot svenskt fartyg. Av bestämmelsen i 10 kap. 2 § andra stycket regeringsformen följer att samma ordning skall tillämpas i fråga om riksdagens beslut rörande förslaget till godkännande av FN:s narkotikabrottskonvention.

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom justitiedepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i brottsbalken,
2. lag om ändring i lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m.,
3. lag om tillstånd till ingripande mot svenskt fartyg.

5 Specialmotivering

5.1 Förslaget till lag om ändring i brottsbalken

9 kap. 6 §

Den som

1. på ett sätt som är ägnat att försvåra ett återställande tar befattning med något som är frånhänt annan genom brott,
 2. bereder sig otillbörlig vinning av annans brottsliga förvärv,
 3. otillbörligen främjar möjligheterna för annan att tillgodogöra sig egendom som härrör från brottsligt förvärv eller värdet av sådan egendom,
 4. med uppsåt att dölja egendomens ursprung medverkar till att bortföra, överlåta, omsätta eller vidta annan sådan åtgärd med egendom som härrör från brottsligt förvärv, eller
 5. genom krav, överlåtelse eller på annat liknande sätt hävdar genom brott tillkommen fordran
- döms för *häleri* till fängelse i högst två år.

För häleri döms likaledes den som i näringsverksamhet eller som i ett led i en verksamhet, som bedrivs vanemässigt eller annars i större omfattning, på ett sätt som är ägnat att försvåra ett återställande förvärvar eller mottar något som skäligen kan antas vara frånhänt annan genom brott.

Är brott som avses i första eller andra stycket att anse som grovt, döms till fängelse, lägst sex månader och högst fyra år.

De nuvarande bestämmelserna i 9 kap. 6 § brottsbalken om uppsåtliga häleribrott har kompletterats med de nya formerna av häleri. Vidare har bestämmelsen om häleri som är ringa överflyttats till 7 §. Ett par andra omarbetningar i förtydligande syfte har också gjorts. Redaktionellt har de olika formerna av häleri enligt första stycket tagits upp under olika punkter.

Första stycket

Punkt 1

Bestämmelsen har omarbetats något. I sak är innehållet avsett att vara oförändrat. Enligt den nuvarande lydelsen gäller bestämmelsen den som köper något, som är frånhänt annan genom brott, eller tillgodogör sig det eller eljest därmed tager befattning ägnat att försvåra dess återställande. Viss oklarhet har förelegat om uttrycket "ägnat att försvåra dess återställande" är

hänförligt även till fall där gärningen består i att köpa eller tillgodogöra sig egendom. Att köpa eller tillgodogöra sig saken torde i och för sig vara ägnat att försvåra ett återställande. Normalt behöver därför någon särskild prövning av detta inte ske. (Jfr. lagrådets yttrande vid införandet av det nuvarande andra stycket; prop. 1979/80:66 s.133).

Undantagsvis kan det dock förekomma att den som köper något som är frånhänt annan genom brott har ett rättsenligt motiv för sitt handlande. Det gäller t.ex. den som förvärvar egendomen för att återställa den till dess ägare eller för att lämna över den till polisen.

Självfallet kan inte den som haft sådana helt legala syften för sitt handlande anses ha gjort sig skyldig till häleri. I dessa fall har ju förvärvet inte varit ägnat att försvåra ett återställande. Någon tvekan på den punkten torde inte föreligga. I förtydligande syfte har därför bestämmelsen getts lydelsen "på ett sätt som är ägnat att försvåra ett återställande tar befattning med något som är frånhänt annan genom brott". I sak överensstämmer således den nya lydelsen med gällande rätt.

Punkt 2 upptar gällande bestämmelse om vinningshäleri.

Punkt 3

Denna punkt gäller en av de nya formerna av häleri.

Bestämmelsen har vissa likheter med nuvarande bestämmelse om vinningshäleri. Enligt den bestämmelsen straffas den som bereder sig otillbörlig vinning av annans förvärv. Den nya bestämmelsen gäller emellertid inte den som bereder sig själv vinning. I stället avser bestämmelsen den som främjar möjligheterna för någon annan att tillgodogöra sig tillgångar som härrör från brott.

Den brottsliga gärningen består således i att främja möjligheterna för någon att tillgodogöra sig egendom eller värdet av egendom som härrör från ett brottsligt förvärv.

Punkt 3 är inte begränsad till egendom som har frånhänts annan. På samma sätt som i fråga om vinningshäleri kan varje brott som innebär förvärv från någon utgöra förbrott. Brottsligt förvärv kan exempelvis vara en inkomst från försäljning av narkotika eller stöldgods eller från koppleri eller illegal spelverksamhet. Kretsen av förbrott kommer således att vara densamma som enligt nuvarande regler gäller i fråga om vinningshäleri. Det bör påpekas att det skall finnas ett tidigare brottsligt förvärv. Det innebär t.ex. att belopp som undandragits beskattning inte hör hit, eftersom pengarna inte är förvärvade genom brott.

Bestämmelsen avser inte endast det konkreta brottsutbytet utan även egendom som har trätt i stället för det (substitut). Det uttrycks på det sättet att det skall vara fråga om egendom som härrör från brottsligt förvärv. I och för sig kan bestämmelsen tillämpas på flera led i en kedja av olika personer. I praktiken torde dock endast förfaranden i något eller några led komma att omfattas, eftersom det normalt inte går att följa kedjan längre tillbaka eller att klarlägga uppsåt.

Vissa problem kan också tänkas uppkomma när sammanblandning med legalt förvärvade medel har skett. På samma sätt som i fråga om egendom som har omsatts i flera led torde det avgörande normalt vara frågan om gärningsmannens uppsåt.

Det brottsliga förfarandet består i att främja möjligheterna för annan att dra nytta av det brottsliga förvärvet. Främjandet skall med andra ord gå ut på att hjälpa någon att tillgodogöra sig tillgångar som härrör från brottslig verksamhet, t.ex. genom att gömma undan egendomen eller att omsätta den på ett sådant sätt att möjligheterna ökar för den andre att få behålla egendomen eller dess värde.

För straffansvar enligt denna bestämmelse fordras att gärningen i det enskilda fallet gynnat någons möjligheter att tillgodogöra sig egendomen eller dess värde. Så torde regelmässigt vara fallet, om man exempelvis medverkat till att försvåra möjligheterna att klarlägga viss egendoms art eller ursprung eller vem som är dess riktige ägare. Det räcker dock inte att förfarandet typiskt sett varit ägnat att öka möjligheterna för någon att dra nytta av det brottsliga förvärvet.

Det bör dock betonas att bedömningen av om möjligheterna att tillgodogöra sig egendomen eller dess värde främjats skall ske med utgångspunkt i förhållandena när den brottsliga gärningen begicks. Att brottsligheten avslöjats i ett senare skede och den andre därigenom berövats möjligheten att definitivt tillgodogöra sig förvärvet utesluter självfallet inte ansvar.

Ett främjande av möjligheterna för någon att dra nytta av egendom som är förvärvat på ett brottsligt sätt kan i och för sig ske på olika sätt. Att t.ex. för egen del förvärva något som härrör från brott kan samtidigt innebära att man hjälper någon att få avsättning för vad han tjänat på brottet. Avsikten är emellertid inte att varje befattning med brottsligt förvärvat egendom skall kunna föranleda ansvar. Som ytterligare villkor uppställs därför kravet att främjandet framstår som otillbörligt.

På liknande sätt som i fråga om vinningshäleri omfattar bestämmelsen inte normala vardagliga transaktioner. Att ta emot sedvanlig ersättning för dagligvaror eller för utförande av normala tjänster kan inte anses otillbörligt, även om betalningen härrör från brottslig verksamhet.

Som otillbörliga måste först och främst anses förfaranden som mer eller mindre uttalat har till syfte att hjälpa den brottslige att dra nytta av sitt förvärv. Hit hör t.ex. att hjälpa till att föra bort egendomen, att förvara den eller att anvisa gömställen för den eller hjälpa till att omsätta egendomen så att dess ursprung blir svårare att spåra.

Exempel på förfaranden av det slaget är att låta någon annan sätta in pengar på ens bankkonto eller disponera ens bankfack. Vidare måste det också anses otillbörligt att medverka vid en överlåtelse av brottsligt förvärvat egendom genom att ställa sig till förfogande som bulvan eller genom att låna ut sina identitetshandlingar så att identiteten på den som gjort det brottsliga förvärvet kan hållas dold.

En förekommande metod att underlätta för annan att tillgodogöra sig brottsligt förvärvat tillgångar är att sälja checkar eller vinstbongar för att ge någon annan tillgång till en handling som skall utvisa att tillgångarna är

förvärvade på ett lagligt sätt. Medverkan i dylika transaktioner kan inte gärna bedömas som annat än otillbörlig. I så fall blir punkt 3 att tillämpa men ibland kan också punkt 2 — vinningshäleri — vara aktuell.

Förfaranden av nu nämnt slag omfattas således i och för sig av punkt 3. I vissa fall bör emellertid ansvar för gärningar av denna typ kunna komma i fråga oberoende av om det kan konstateras att den i det enskilda fallet faktiskt främjat möjligheterna för någon att tillgodogöra sig egendomen. För sådana fall kan därför punkt 4 bli tillämplig.

Under vissa förutsättningar måste också förfaranden som inte på samma sätt är inriktade på att bistå den som gjort ett brottsligt förvärv vara att bedöma som otillbörliga.

En utgångspunkt för bedömningen av om förfarandet inneburit ett otillbörligt främjande är i vilken grad transaktionen påverkat möjligheterna för någon att dra nytta av den brottsligt förvärvade egendomen. Ett otillbörligt främjande kan anses föreligga först om transaktionen gått utöver det sedvanliga och inneburit att någon fått särskilda möjligheter att tillgodogöra sig vad som härrör från en brottslig verksamhet.

I första hand bör det därvid vara av betydelse vilket värde den egendom har som transaktionen gäller. Är det fråga om betydande belopp, t.ex. försäljning av en fastighet eller affärsrörelse, bör det i allmänhet innebära att förfarandet måste bedömas som otillbörligt. Därigenom har ju brottslingen fått goda möjligheter att få avsättning för sina tillgångar och genom att kunna omsätta det han förvärvat har också hans möjligheter att undgå upptäckt främjats.

Det bör dock påpekas att beloppet enbart inte är av helt avgörande betydelse. Det måste också finnas ett visst samband mellan transaktionen och den omständigheten att brott föreligger. Att ta emot betalning för en giltig och förfallen fordran kan i allmänhet inte anses otillbörligt, även om det rör sig om en större summa som härrör från brottslig verksamhet. Att transaktionen kommer till stånd har inte normalt någon anknytning till att tillgångarna har förvärvats genom brott. På samma sätt bör bedömas t.ex. skyldigheter som fullgörs på grund av lag.

Bedömningen av om ett otillbörligt främjande föreligger måste således göras med hänsyn till samtliga omständigheter.

För ansvar krävs inte att gärningsmannen tagit befattning med egendomen utan varje typ av förfarande som bidragit till att någon kunnat tillgodogöra sig vad som härrör från brott kan föranleda ansvar, under förutsättning givetvis att främjandet är otillbörligt. Att ge råd om var egendomen lämpligen bör placeras för att undgå upptäckt bör således kunna följas av ansvar, även om den som stått för rådgivningen inte själv befattat sig med egendomen.

En förutsättning för ansvar är att åklagaren kan styrka en koppling mellan egendomen och den ursprungliga brottsligheten. I subjektivt hänseende krävs att gärningsmannen insåg att egendomen härrörde från brott. Han skall också ha varit medveten om att sådana omständigheter förelåg att hans handlande vid en objektiv bedömning framstår som otillbörligt. Däremot krävs inte att han själv gjort motsvarande bedömning.

I viss utsträckning är gärningar som avses i den nya bestämmelsen redan straffbelagda som sak- eller vinningshäleri eller som skyddande av brottsling. När det gäller ansvar för häleri är det självfallet tillräckligt att rekvisiten för någon av de i paragrafen angivna alternativa gärningsformerna är uppfyllda.

Straffskalan för skyddande av brottsling är böter eller fängelse i högst två år. För häleri kan också fängelse i högst två år följa. Utrymme för böter finns emellertid endast om gärningen är ringa. För grovt häleri kan fängelse upp till fyra år följa. Om en gärning uppfyller rekvisiteten för skyddande av brottsling men också rekvisiteten för häleri, bör domstolen döma för häleri.

Punkt 4

Denna punkt gäller vissa förfaranden som normalt också faller under punkt 3.

Som har framgått av det tidigare anförda förutsätter en tillämpning av punkt 3 att man i det enskilda fallet kan konstatera att gärningen ökat möjligheterna för någon att behålla vad han förvärvat på brottslig verksamhet. I vissa fall bör det emellertid vara möjligt att ingripa med straffsanktioner oberoende av om en sådan effekt uppkommit. För sådana fall blir det aktuellt att tillämpa punkt 4.

Denna bestämmelse tar sikte på förfaranden som typiskt sett går ut på att underlätta för någon att dölja att viss egendom härrör från brott. Exempel på detta har nämnts i det föregående. Dit hör således att föra egendomen ur landet, att ställa sitt bankfack till någon annans disposition, att anvisa gömställen för egendomen eller att medverka som bulvan vid en överlåtelse. Andra exempel är att medverka vid olika banktransaktioner som gör egendomens ursprung svårare att spåra eller att förmedla köpare till egendomen eller bjuda ut den till försäljning.

I lagtexten anges som typfall att gärningen skall gälla medverkan till att bortföra, överlåta eller omsätta egendomen. Därutöver anges att det skall vara fråga om en annan *sådan* åtgärd. Förutom de angivna exemplen omfattar således ansvaret liknande åtgärder som på samma sätt är ägnade att dölja att egendomen härrör från brott.

I förhållande till punkt 3 föreligger som har påpekats den skillnaden att straffansvaret enligt punkt 4 inte är begränsat av något otillbörlighetsrekvisit. Har gärningsmannen haft uppsåt att dölja egendomens ursprung och har han i övrigt förfarit som sägs i punkt 4, kan han således dömas till ansvar även om förfarandet inte skulle vara att anse som otillbörligt enligt vad som nyss har utvecklats under punkt 3. Dessutom krävs inte att gärningen faktiskt främjat den andres möjligheter att tillgodogöra sig egendomen. I fråga om handlingens art är det tillräckligt för ansvar att det visas att vederbörande medverkat på något av de beskrivna sätten. Det behöver således inte styrkas att just hans medverkan haft någon betydelse för den ursprunglige gärningsmannens möjligheter att tillgodogöra sig förvärvet. Det innebär också att ansvar kan komma i fråga även om förfarandet i det enskilda fallet, exempelvis på grund av pågående spaning, varit betydelselöst eller rent

faktiskt motverkat möjligheterna för den andre att tillgodogöra sig egendomen.

För att ansvar enligt bestämmelsen skall inträda krävs att gärningsmannen haft uppsåt att dölja egendomens rätta ursprung. Ansvar förutsätter således inte ett direkt uppsåt att dölja egendomens ursprung. Indirekt och även eventuellt uppsåt är tillräckligt. Det innebär förutsättningarna för ansvar är uppfyllda, om gärningsmannen insett att hans handlande skulle kunna bidra till att egendomens rätta ursprung doldes och han måste antas ha begått gärningen även om han varit förvissad om detta.

I fråga om brottskonkurrens hänvisas till vad som anförts under punkt 3.

Punkt 5 upptar gällande bestämmelse om fordringshäleri. Bestämmelsen har justerats språkligt på det sättet att "dylikt" har utbyts mot "liknande".

Andra stycket

Andra stycket har ändrats på motsvarande sätt som punkt 1 i första stycket. Härigenom klargörs således att även ett förvärv för att kunna föranleda ansvar skall vara ägnat att försvåra ett återställande.

Tredje stycket

I tredje stycket har endast en språklig ändring gjorts.

Straffskalan för häleri är oförändrad. I normalfallet är straffet således fängelse i högst två år. I grova fall är påföljden fängelse, lägst sex månader och högst fyra år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt, bör i fråga om de nya häleriformerna beaktas vilka värden gärningen avsett. Av betydelse är också om de brottsliga åtgärderna satts i system eller vidtagits inom ramen för en omfattande ekonomisk verksamhet.

Enligt bestämmelserna i 36 kap. 1 § om *förverkande* skall utbyte av brott enligt brottsbalken förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt. Med utbyte avses såväl konkreta föremål som abstrakt vinning. Det är inte meningen att mer än nettovinsten skall kunna förklaras förverkad.

I förhållande till de nya formerna av häleri innebär detta att förverkande skall ske av den vinst som gärningsmannen fått genom att befatta sig med egendomen. En form av utbyte som kan uppkomma är naturligtvis det arvode eller liknande som gärningsmannen betingat sig för sin medverkan. Gäller det förvärv av egendom, skall förverkandet gälla den vinst som förvärvaren gjort.

Avsikten är inte att man hos den person som har hjälpt till att omsätta eller förvärvat egendom som härrör från brott skall kunna förverka hela värdet av tillgångarna. Pengar som utgör vinning av narkotikabrott kan förverkas enligt narkotikastrafflagen. Ett yrkande om det skall riktas mot narkotikabrottslingen enligt 36 kap. 5 § brottsbalken. Vad som skall förverkas hos den som gjort sig skyldig till häleri enligt de nya bestämmelserna skall inte gälla annat än det utbyte den personen skaffat sig genom sin transaktion.

Är brott som avses i 6 § att anse som ringa, döms för *häleriförseelse* till böter eller fängelse högst sex månader.

För häleriförseelse skall också dömas den som

1. i annat fall än som avses i 6 § andra stycket på ett sätt som är ägnat att försvåra ett återställande förvärvat eller mottar något som skäligen kan antas vara frånhänt annan genom brott,

2. i fall som avses i 6 § första stycket inte insåg men hade skälig anledning att anta att brott förelåg, eller

3. på sätt som anges i 6 § första stycket 1 medverkat vid det brott varigenom egendomen frånhändes annan och inte insåg men hade skälig anledning att anta att brott förövades.

Första stycket

Den nuvarande bestämmelsen i 6 § första stycket om häleri som är ringa har förts över till första stycket i förevarande paragraf. I sak innebär förändringen inte annat än att brottsrubriceringen ändrats.

I fråga om de nya formerna av häleri bör den lindrigare straffskalan för ringa fall tillämpas i situationer då förbrottet har en lägre straffskala än det straff som kan följa på normalfallet av häleri, fängelse i högst två år. I annat fall skulle åtalpreskriptionen för häleribrottet kunna bli längre än för förbrottet.

Andra stycket

Andra stycket har delats upp i olika punkter i syfte att göra bestämmelserna mera lättlästa.

Punkt 1

I denna punkt har intagits den nya generella bestämmelsen om ansvar för den som förvärvat eller mottar något som skäligen kan antas vara frånhänt annan genom brott. Beträffande denna bestämmelse kan hänvisas till vad som har anförts i den allmänna motiveringen (avsnitt 3.7).

Punkt 2

I denna bestämmelse har tagits in de fall som enligt den gällande lydelsen finns i paragrafens första stycke, dvs. då någon som avses i 6 § första stycket inte insåg men hade skälig anledning anta att brott förelåg. Kriminaliseringen har utvidgats genom att hänvisningen till 6 § första stycket omfattar även de nya formerna av häleri (6 § första stycket 3 och 4).

Vid bedömningen av om i vilken utsträckning det finns anledning att misstänka brott bör den nuvarande tillämpningen av 7 § kunna läggas till grund för bedömningen även för de nya häleriformerna. Viktigare omständigheter är därvid under vilka förhållanden handlingen företogs, vad man känner till om den som man mottar egendomen av och vad för slags transaktion det är fråga om. Skentransaktioner och ett regelrätt döljande av egendomen bör rimligen ge anledning till misstankar liksom fall där vederbörande uppträder anonymt eller där identiteten på något annat sätt är

oklar. Av betydelse är vidare om det rör sig om ovanliga eller omfattande transaktionsmönster eller om transaktionen saknar ett uppenbart, legitimt ekonomiskt syfte.

I fråga om häleri enligt 6 § första stycket 4 uppställs krav på överskjutande uppsåt i visst hänseende. För ansvar krävs att gärningsmannen haft uppsåt att dölja egendomens ursprung. Det utesluter inte att ansvar för oaktsamt handlande kan komma i fråga. Oaktsamheten enligt 7 § andra stycket 2 gäller den omständigheten huruvida egendomen härrörde från någon annans brottsliga förvärv. Den som på det sätt som avses i 6 § första stycket 4 handlat med uppsåt att dölja egendomens ursprung kan således ha varit oaktsam i fråga om egendomen verkligen härrörde från ett brottsligt förvärv. Den som utbett sig om medverkan kan t.ex. som förklaring ha uppgett att det gällde belopp som förvärvats legalt men som han önskade undandra beskattning. Var omständigheterna sådana att den som medverkat till transaktionen hade skälig anledning att anta att det var fråga om inkomster från t.ex. narkotikabrott, kan ansvar enligt 7 § komma i fråga. Liknande exempel är att någon uppgett sig vilja skydda pengarna från anspråk vid utmätning eller bodelning.

Punkt 3

Bestämmelsen motsvarar nuvarande andra stycke i paragrafen. Eftersom bestämmelsen utgör en komplettering endast till stadgandet om sakhäleri, har ett förtydligande skett genom en hänvisning till 6 § första stycket 1.

5.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m.

1 §

Har egendom som frånhänts någon genom brott anträffats hos annan som uppenbart saknar rätt till egendomen eller har den anträffats utan att vara i någons besittning och är varken ägaren eller annan som har rätt till egendomen känd, skall egendomen tas i förvar, om det inte är uppenbart oskäligt. Detsamma gäller egendom som har förvärvats eller mottagits under förhållanden som anges i 9 kap. 6 § andra stycket eller 7 § andra stycket 1 brottsbalken.

Första stycket tillämpas också om varken ägaren eller annan som har rätt till egendomen gör anspråk på den.

Om förfarandet med egendom som tagits i förvar enligt första eller andra stycket och om rätt för ägare som sedermera blir känd eller annan som har rätt till egendomen att få egendomen utlämnad till sig eller erhålla ersättning finns bestämmelser i lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m.

Som har anförts i den allmänna motiveringen bör stöldgodslagen vara tillämplig också när någon fällt till ansvar enligt den nya generella bestämmelsen om befattning med misstänkt stöldgods i 9 kap. 7 § brottsbalken.

Med anledning härav har i första stycket tagits in en hänvisning till att lagen gäller även egendom som mottagits under förhållanden som avses i den nya bestämmelsen.

5.3 Förslaget till lag om tillstånd till ingripande mot svenskt fartyg

Efter framställning av annan stat får regeringen medge den staten att ingripa mot ett svenskt fartyg utanför svenskt territorium i enlighet med Förenta Nationernas konvention den 19 december 1988 mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen.

Ett sådant medgivande får dock lämnas endast om det finns skälig anledning att anta att fartyget används för brottslighet som begås på den främmande statens territorium eller som är avsedd att fullbordas där eller som annars riktar sig mot den statens intressen samt att brottsligheten motsvarar brott för vilket enligt svensk lag är föreskrivet fängelse i mer än ett år.

Regeringen får förena ett medgivande med de villkor som anses behövliga.

Genom en särskild lag har regeringen getts rätt att i särskilda fall lämna tillstånd till att en stat som är ansluten till narkotikabrottskonventionen ingriper mot ett svenskt fartyg, om det finns skälig anledning att fartyget används för sådan brottslighet som avses i konventionen. Förslaget har kommenterats i den allmänna motiveringen (avsnitt 3.6).

6 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att dels godkänna narkotikabrottskonventionen, dels anta förslagen till

1. lag om ändring i brottsbalken,
2. lag om ändring i lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m.,
3. lag om tillstånd till ingripande mot svenskt fartyg.

7 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom propositionen föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST ILLICIT TRAFFIC IN NARCOTIC DRUGS AND PSYCHOTROPIC SUBSTANCES

Adopted by the conference at its 6th plenary meeting, on 19 December 1988

The Parties to this Convention,

Deeply concerned by the magnitude of and rising trend in the illicit production of, demand for and traffic in narcotic drugs and psychotropic substances, which pose a serious threat to the health and welfare of human beings and adversely affect the economic, cultural and political foundations of society,

Deeply concerned also by the steadily increasing inroads into various social groups made by illicit traffic in narcotic drugs and psychotropic substances, and particularly by the fact that children are used in many parts of the world as an illicit drug consumers market and for purposes of illicit production, distribution and trade in narcotic drugs and psychotropic substances, which entails a danger of incalculable gravity,

Recognizing the links between illicit traffic and other related organized criminal activities which undermine the legitimate economies and threaten the stability, security and sovereignty of States,

Recognizing also that illicit traffic is an international criminal activity, the suppression of which demands urgent attention and the highest priority,

Aware that illicit traffic generates large financial profits and wealth enabling transnational criminal organizations to penetrate, contaminate and corrupt the structures of government, legitimate commercial and

FÖRENTA NATIONERAS KONVENTION MOT OLAGLIG HANTERING AV NARKOTIKA OCH PSYKOTROPA ÄMNEN

Antagen av konferensen vid dess 6:e plenarsammanträde den 19 december 1988

Parterna till denna konvention

som känner stor oro över omfattningen och ökningen av den olagliga tillverkningen av, efterfrågan på och hanteringen av narkotika och psykotropa ämnen, vilka utgör ett allvarligt hot mot människornas hälsa och välfärd och har en skadlig inverkan på samhällets ekonomiska, kulturella och politiska grundvalar,

som känner stor oro även över den ständigt växande inbrytning i olika sociala grupper som görs av den olagliga hanteringen av narkotika och psykotropa ämnen, och i synnerhet över det faktum att barn utnyttjas i många delar av världen som en illegal konsumentmarknad för narkotika och för olaglig tillverkning och distribution av och handel med narkotika och psykotropa ämnen, vilket medför risker av utomordentligt allvarligt slag,

som inser sambanden mellan olaglig narkotikahandling och annan organiserad brottslig verksamhet, vilka underminerar staternas lagliga ekonomier och utgör ett hot mot deras stabilitet, säkerhet och suveränitet,

som inser även att olaglig hantering är en brottslig verksamhet av internationell karaktär och att kampen mot den kräver skyndsamma åtgärder och högsta prioritet,

som är medvetna om att den olagliga hanteringen ger upphov till stora ekonomiska vinster och förmögenheter, vilka gör det möjligt för transnationella brottsorganisationer att tränga in i, fördärva och korrump-

Prop. 1990/91:127
Bilaga 1

financial business, and society at all its levels,

Determined to deprive persons engaged in illicit traffic of the proceeds of their criminal activities and thereby eliminate their main incentive for so doing,

Desiring to eliminate the root causes of the problem of abuse of narcotic drugs and psychotropic substances, including the illicit demand for such drugs and substances and the enormous profits derived from illicit traffic,

Considering that measures are necessary to monitor certain substances, including precursors, chemicals and solvents, which are used in the manufacture of narcotic drugs and psychotropic substances, the ready availability of which has led to an increase in the clandestine manufacture of such drugs and substances,

Determined to improve international co-operation in the suppression of illicit traffic by sea,

Recognizing that eradication of illicit traffic is a collective responsibility of all states and that, to that end, co-ordinated action within the framework of international co-operation is necessary,

Acknowledging the competence of the United Nations in the field of control of narcotic drugs and psychotropic substances and desirous that the international organs concerned with such control should be within the framework of that Organization,

Reaffirming the guiding principles of existing treaties in the field of narcotic drugs and psychotropic substances and the system of control which they embody,

pera statsmaskineriet, den lagliga affärs- och finansverksamheten samt samhällsstrukturen på alla nivåer,

som föresatt sig att beröva de personer som bedriver olaglig hantering vinningen av deras brottsliga verksamhet och därigenom undanröja huvudmotivet för denna verksamhet,

som önskar avlägsna grundorsakerna till missbruket av narkotika och psykotropa ämnen, inklusive den illegala efterfrågan på narkotika och sådana ämnen samt de enorma vinster som härrör från den olagliga hanteringen,

som beaktar att åtgärder erfordras för kontroll av vissa ämnen, däribland mellanprodukter, kemikalier och lösningsmedel, som används vid tillverkningen av narkotika och psykotropa ämnen och som genom sin lättillgänglighet har lett till att den hemliga tillverkningen av narkotika och sådana ämnen har ökat,

som föresatt sig att förbättra det internationella samarbetet för att bekämpa den olagliga hanteringen till havs,

som inser att alla stater har ett gemensamt ansvar för utrotningen av den olagliga hanteringen och att detta kräver samordnade åtgärder inom ramen för det internationella samarbetet,

som erkänner Förenta nationernas behörighet när det gäller kontrollen av narkotika och psykotropa ämnen och som önskar att de internationella organ som handhar denna kontroll skall verka inom ramen för denna organisation,

som på nytt bekräftar de vägledande principer som ligger till grund för gällande traktater om narkotika och psykotropa ämnen och det kontrollsystem som är föreskrivet i dessa,

Prop. 1990/91:127
Bilaga 1

Recognizing the need to reinforce and supplement the measures provided in the Single Convention on Narcotic Drugs, 1961, that Convention as amended by the 1972 protocol Amending the Single Convention on Narcotic Drugs, 1961, and the 1971 Convention on psychotropic substances, in order to counter the magnitude and extent of illicit traffic and its grave consequences,

Recognizing also the importance of strengthening and enhancing effective legal means for international co-operation in criminal matters for suppressing the international criminal activities of illicit traffic,

Desiring to conclude a comprehensive, effective and operative international convention that is directed specifically against illicit traffic and that considers the various aspects of the problem as a whole, in particular those aspects not envisaged in the existing treaties in the field of narcotic drugs and psychotropic substances,

Hereby agree as follows:

Article 1

DEFINITIONS

Except where otherwise expressly indicated or where the context otherwise requires, the following definitions shall apply throughout this Convention:

(a) "Board" means the International Narcotics Control Board established by the Single Convention on Narcotic Drugs, 1961, and that Convention as amended by the 1972 Protocol Amending the single Convention on Narcotic Drugs, 1961;

(b) "Cannabis plant" means any plant of the genus *Cannabis*;

(c) "Coca bush" means the plant of any species of the genus *Erythroxylon*;

some insert behovet av att förstärka och komplettera de åtgärder som föreskrivs i 1961 års allmänna narkotikakonvention, i samma konvention med de ändringar som infördes genom 1972 års protokoll om ändringar i 1961 års allmänna narkotikakonvention samt i 1971 års konvention om psykotropa ämnen i syfte att minska betydelsen och omfattningen av den olagliga hanteringen och dess allvarliga följder,

some also insert vikten av att förstärka och utveckla effektiva rättsliga medel för internationellt straffrättsligt samarbete i syfte att bekämpa den internationella brottsliga verksamhet som den olagliga hanteringen utgör,

some wishes sluta en omfattande, effektiv och verksam internationell konvention, som är särskilt inriktad på den olagliga hanteringen och som beaktar de olika aspekter som är förknippade med detta problem i dess helhet, i synnerhet de aspekter som inte förutsetts i de befintliga traktaterna rörande narkotika och psykotropa ämnen,

has committed överens om följande.

Artikel 1

DEFINITIONER

Där inte annat uttryckligen sägs eller sammanhanget kräver annat, skall följande definitioner tillämpas genomgående i denna konvention:

(a) "Styrelsen," varmed avses Internationella narkotikakontrollstyrelsen, som inrättades genom 1961 års allmänna narkotikakonvention och samma konvention med de ändringar som infördes genom 1972 års protokoll om ändringar i 1961 års allmänna narkotikakonvention;

(b) "Cannabisväxt", varmed avses varje växt av släktet *Cannabis*;

(c) "Kokabuske", varmed avses varje art av släktet *Erythroxylon*;

(d) "Commercial carrier" means any person or any public, private or other entity engaged in transporting persons, goods or mails for remuneration, hire or any other benefit;

(e) "Commission" means the Commission on Narcotic Drugs of the Economic and Social Council of the United Nations;

(f) "Confiscation", which includes forfeiture where applicable, means the permanent deprivation of property by order of a court or other competent authority;

(g) "Controlled delivery" means the technique of allowing illicit or suspect consignments of narcotic drugs, psychotropic substances, substances in Table I and Table II annexed to this Convention, or substances substituted for them, to pass out of, through or into the territory of one or more countries, with the knowledge and under the supervision of their competent authorities, with a view to identifying persons involved in the commission of offences established in accordance with article 3, paragraph 1 of the Convention;

(h) "1961 Convention" means the Single Convention on Narcotic Drugs, 1961,

(i) "1961 Convention as amended" means the Single Convention on Narcotic Drugs, 1961, as amended by the 1972 Protocol Amending the Single Convention on Narcotic Drugs, 1961;

(j) "1971 Convention" means the Convention on Psychotropic Substances, 1971;

(k) "Council" means the Economic and Social Council of the United Nations;

(l) "Freezing" or "seizure" means temporarily prohibiting the transfer, conversion, disposition or movement of property or temporarily assuming custody or control of property on the basis of an order issued by a court or a competent authority;

(d) "Yrkesmässig fraktförare", varmed avses enskilda personer eller statliga, enskilda eller andra organisationer som bedriver transport av personer, gods eller post mot ersättning, hyra eller annat utbyte;

(e) "Kommissionen", varmed avses Förenta nationernas ekonomiska och sociala råds narkotikakommission;

(f) "Förverkande", vilket där så är tillämpligt inbegriper "forfeiture", varmed avses bestående berövande av egendom till följd av beslut av en domstol eller annan behörig myndighet;

(g) "Övervakad leverans", varmed avses metoden att tillåta att en olaglig eller misstänkt försändelse av narkotika, psykotropa ämnen, ämnen upptagna i förteckning I eller förteckning II fogade till denna konvention, eller ämnen med vilka sådana ämnen ersatts, förs ut ur, igenom eller in i ett eller flera länders territorium med de behöriga myndigheternas vetskap och under deras övervakning, i avsikt att identifiera personer som är inblandade i brott som anges i artikel 3, punkt 1, i konventionen;

(h) "1961 års konvention", varmed avses 1961 års allmänna narkotikakonvention;

(i) "1961 års konvention med ändringar", varmed avses 1961 års allmänna narkotikakonvention med de ändringar som infördes genom 1972 års protokoll om ändringar i 1961 års allmänna narkotikakonvention;

(j) "1971 års konvention", varmed avses 1971 års konvention om psykotropa ämnen;

(k) "Rådet", varmed avses Förenta nationernas ekonomiska och sociala råd;

(l) "Spärrande" eller "beslag", varmed avses att tillfälligt förbjuda överlåtelse, omvandling, förfogande över eller flyttning av egendom eller tillfälligt förvar eller omhändertagande av egendom med stöd av ett beslut av domstol eller behörig myndighet;

(m) "Illicit traffic" means the offences set forth in article 3, paragraphs 1 and 2, of this Convention;

(n) "Narcotic drug" means any of the substances, natural or synthetic, in Schedules I and II of the single Convention on Narcotic Drugs, 1961, and that Convention as amended by the 1972 Protocol Amending the single Convention on Narcotic Drugs, 1961;

(o) "Opium poppy" means the plant of the species *Papaver somniferum* L;

(p) "Proceeds" means any property derived from or obtained, directly or indirectly, through the commission of an offence established in accordance with article 3, paragraph 1;

(q) "Property" means assets of every kind, whether corporeal or incorporeal, movable or immovable, tangible or intangible, and legal documents or instruments evidencing title to or interest in, such assets;

(r) "Psychotropic substance" means any substance, natural or synthetic, or any natural material in Schedules I, II, III and IV of the Convention on Psychotropic Substances, 1971;

(s) "Secretary-General" means the Secretary-General of the United Nations;

(t) "Table I" and "Table II" mean the correspondingly numbered lists of substances annexed to this Convention, as amended from time to time in accordance with article 12;

(u) "Transit State" means a State through the territory of which illicit narcotic drugs, psychotropic substances and substances in Table I and Table II are being moved, which is neither the place of origin nor the place of ultimate destination thereof.

(m) "Olaglig hantering", varmed avses brott som anges i artikel 3, punkterna 1 och 2, i denna konvention;

(n) "Narkotika", varmed avses varje ämne, vare sig naturligt eller syntetiskt, som finns upptaget i förteckningarna I och II i 1961 års allmänna narkotikakonvention och samma konvention med de ändringar som infördes genom 1972 års protokoll om ändringar i 1961 års allmänna narkotikakonvention;

(o) "Vallmo", varmed avses växten av arten *Papaver somniferum* L;

(p) "Vinning", varmed avses all egendom som förvärvats genom eller som direkt eller indirekt härrör från brott som anges i artikel 3, punkt 1;

(q) "Egendom", varmed avses alla slags tillgångar, materiella eller immateriella, lös eller fast egendom samt juridiska handlingar eller urkunder som styrker äganderätt till eller annan rätt till sådana tillgångar;

(r) "Psykotropt ämne", varmed avses varje ämne, naturligt eller syntetiskt, eller varje naturligt material som finns upptaget i förteckningarna I, II, III eller IV i 1971 års konvention om psykotropa ämnen;

(s) "Generalsekreteraren", varmed avses Förenta nationernas generalsekreterare

(t) "Förteckning I" och "Förteckning II", varmed avses de på detta sätt numrerade och till denna konvention fogade förteckningarna över ämnen med de ändringar som från tid till annan kan komma att göras i överensstämmelse med artikel 12;

(u) "Transitstat", varmed avses stat genom vars territorium olaglig narkotika, psykotropa ämnen eller ämnen upptagna i förteckning I och förteckning II transporteras, och som är varken ursprungsland eller slutligt destinationsland för dessa.

SCOPE OF THE CONVENTION

1. The purpose of this Convention is to promote co-operation among the Parties so that they may address more effectively the various aspects of illicit traffic in narcotic drugs and psychotropic substances having an international dimension. In carrying out their obligations under the Convention, the Parties shall take necessary measures, including legislative and administrative measures, in conformity with the fundamental provisions of their respective domestic legislative systems.

2. The Parties shall carry out their obligations under this Convention in a manner consistent with the principles of sovereign equality and territorial integrity of States and that of non-intervention in the domestic affairs of other States.

3. A Party shall not undertake in the territory of another Party the exercise of jurisdiction and performance of functions which are exclusively reserved for the authorities of that other Party by its domestic law.

Article 3

OFFENCES AND SANCTIONS

1. Each Party shall adopt such measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally:

(a) (i) The production, manufacture, extraction, preparation, offering, offering for sale, distribution, sale, delivery on any terms whatsoever, brokerage, dispatch, dispatch in transit, transport, importation or exportation of any narcotic drug or any psychotropic substance contrary to the provisions of the 1961 Con-

KONVENTIONENS OMFATTNING

1. Syftet med denna konvention är att främja samarbetet mellan parterna för att de mer effektivt skall kunna angripa de olika formerna av olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen med internationell omfattning. Vid fullgörandet av sina skyldigheter enligt konventionen skall parterna vidta erforderliga åtgärder, inklusive lagstiftning och administrativa åtgärder, i enlighet med de grundläggande bestämmelserna i sina nationella rättsordningar.

2. Parterna skall fullgöra sina skyldigheter enligt denna konvention på ett sätt som är förenligt med principerna om staters suveräna likställdhet och territoriella integritet samt med principen om icke-inblandning i andra staters inre angelägenheter.

3. Part skall inte inom en annan parts territorium utöva rättsskipning eller funktioner som är förbehållna den andra partens myndigheter enligt dess nationella lag.

Artikel 3

BROTT OCH PÅFÖLJDER

1. Varje part skall vidta nödvändiga åtgärder för att enligt sin nationella lagstiftning belägga följande handlingar med straff när de begås uppsåtligen:

(a) (i) produktion, tillverkning, extraktion, beredning, erbjudande, utbudande till försäljning, distribution, försäljning, överlåtelse av varje slag, förmedling, försändelse, transitering, transport, import och export av varje slag av narkotika eller psykotropa ämnen i strid med bestämmelserna i 1961 års konven-

vention, the 1961 Convention as amended or the 1971 Convention;

(ii) The cultivation of opium poppy, coca bush or cannabis plant for the purpose of the production of narcotic drugs contrary to the provisions of the 1961 Convention and the 1961 Convention as amended;

(iii) The possession or purchase of any narcotic drug or psychotropic substance for the purpose of any of the activities enumerated in (i) above;

(iv) The manufacture, transport or distribution of equipment, materials or of substances listed in Table I and Table II, knowing that they are to be used in or for the illicit cultivation, production or manufacture of narcotic drugs or psychotropic substances;

(v) The organization, management or financing of any of the offences enumerated in (i), (ii), (iii) or (iv) above;

(b) (i) The conversion or transfer of property, knowing that such property is derived from any offence or offences established in accordance with subparagraph (a) of this paragraph, or from an act of participation in such offence or offences, for the purpose of concealing or disguising the illicit origin of the property or of assisting any person who is involved in the commission of such an offence or offences to evade the legal consequences of his actions;

(ii) The concealment or disguise of the true nature, source, location, disposition, movement, rights with respect to, or ownership of property, knowing that such property is derived from an offence or offences established in accordance with subparagraph (a) of this paragraph or from an act of participation in such an offence or offences;

(c) Subject to its constitutional principles and the basic concepts of its legal system:

(i) The acquisition, possession or use of property, knowing, at the time of receipt, that such property was derived from an offence or of-

tion, 1961 års konvention med ändringar eller 1971 års konvention;

(ii) odling av opiumvallmo, kokabuske eller cannabisväxt i avsikt att framställa narkotika i strid med bestämmelserna i 1961 års konvention och 1961 års konvention med ändringar;

(iii) innehav eller köp av varje slag av narkotika eller psykotropa ämnen för varje under (i) ovan uppräknad verksamhet;

(iv) tillverkning, transport eller distribution av utrustning, material eller ämnen upptagna i förteckning I och förteckning II med vetskap om att de skall användas i eller för olaglig odling, produktion eller framställning av narkotika eller psykotropa ämnen;

(v) organiserande, ledande eller finansiering av något av de i (i), (ii), (iii) och (iv) angivna brotten;

(b) (i) omsättning eller överlåtelse av egendom med vetskap om att egendomen härrör från ett eller flera brott enligt (a) i denna punkt eller från delaktighet i sådant eller sådana brott, om det sker för att dölja eller maskera egendomens olagliga ursprung eller för att bistå en person som är delaktig i brottet eller brotten att undandra sig de rättsliga följderna av sina handlingar;

(ii) döljande eller maskering av egendomens rätta art eller ursprung, av dess belägenhet eller förfogandet över den eller dess förflyttning eller av äganderätten eller andra rättigheter till den med vetskap om att egendomen härrör från ett eller flera brott enligt (a) i denna punkt eller från delaktighet i sådant eller sådana brott,

(c) med reservation för sina konstitutionella principer och grundbegreppen i sin rättsordning:

(i) förvärv, innehav eller användning av egendom om gärningsmannen vid mottagandet kände till att egendomen härrörde från ett eller

fences established in accordance with subparagraph (a) of this paragraph or from an act of participation in such offence or offences;

(ii) The possession of equipment or materials or substances listed in Table I and Table II, knowing that they are being or are to be used in or for the illicit cultivation, production or manufacture of narcotic drugs or psychotropic substances;

(iii) Publicly inciting or inducing others, by any means, to commit any of the offences established in accordance with this article or to use narcotic drugs or psychotropic substances illicitly;

(iv) Participation in, association or conspiracy to commit, attempts to commit and aiding, abetting, facilitating and counselling the commission of any of the offences established in accordance with this article.

2. Subject to its constitutional principles and the basic concepts of its legal system, each Party shall adopt such measures as may be necessary to establish as a criminal offence under its domestic law, when committed intentionally, the possession, purchase or cultivation of narcotic drugs or psychotropic substances for personal consumption contrary to the provisions of the 1961 Convention, the 1961 Convention as amended or the 1971 Convention.

3. Knowledge, intent or purpose required as an element of an offence set forth in paragraph 1 of this article may be inferred from objective factual circumstances.

4. (a) Each Party shall make the commission of the offences established in accordance with paragraph 1 of this article liable to sanctions which take into account the grave nature of these offences, such as imprisonment or other forms of deprivation of liberty, pecuniary sanctions and confiscation.

flera av de brott som anges under (a) i denna punkt eller från delaktighet i sådant eller sådana brott;

(ii) innehav av utrustning, material eller ämnen angivna i förteckning I eller förteckning II med vetskap om att de används eller skall användas i eller för olaglig odling, produktion eller framställning av narkotika eller psykotropa ämnen;

(iii) att offentligt uppmåna eller söka förleda andra, på vilket sätt det vara må, att begå brott som anges i denna artikel eller att olagligen använda narkotika eller psykotropa ämnen;

(iv) delaktighet i brott som anges i denna artikel, samverkan eller sammansvärjning i avsikt att begå sådana brott, försök att begå eller medhjälp eller bistånd till, främjande av eller råd för genomförandet av sådant brott.

2. Med reservation för sina konstitutionella principer och grundbegreppen i sin rättsordning skall varje part vidta erforderliga åtgärder för att, i de fall då handlingen begås uppsåtligt, belägga med straff enligt sin nationella lag innehav, köp eller odling av narkotika eller psykotropa ämnen för personligt bruk i strid med bestämmelserna i 1961 års konvention, 1961 års konvention med ändringar och 1971 års konvention.

3. Vetskap, uppsåt eller avsikt som erfordras för att brott som anges i punkt 1 av denna artikel skall föreligga får härledas från yttre faktiska omständigheter.

4. (a) Varje part skall belägga brott enligt punkt 1 i denna artikel med straff som tar hänsyn till brottens allvarliga art, såsom fängelsestraff eller annan frihetsberövande påföljd, böter och förverkande.

(b) The Parties may provide, in addition to conviction or punishment, for an offence established in accordance with paragraph 1 of this article, that the offender shall undergo measures such as treatment, education, aftercare, rehabilitation or social reintegration.

(c) Notwithstanding the preceding subparagraphs, in appropriate cases of a minor nature, the Parties may provide, as alternatives to conviction or punishment, measures such as education, rehabilitation or social reintegration, as well as, when the offender is a drug abuser, treatment and aftercare.

(d) The parties may provide, either as an alternative to conviction or punishment, or in addition to conviction or punishment of an offence established in accordance with paragraph 2 of this article, measures for the treatment, education, aftercare, rehabilitation or social reintegration of the offender.

5. The Parties shall ensure that their courts and other competent authorities having jurisdiction can take into account factual circumstances which make the commission of the offences established in accordance with paragraph 1 of this article particularly serious, such as:

(a) The involvement in the offence of an organized criminal group to which the offender belongs;

(b) The involvement of the offender in other international organized criminal activities;

(c) The involvement of the offender in other illegal activities facilitated by commission of the offence;

(d) The use of violence or arms by the offender;

(e) The fact that the offender holds a public office and that the offence is connected with the office in question;

(f) The victimization or use of minors;

(g) The fact that the offence is committed in a penal institution or in an educational institution or social

(b) Parterna kan, i fråga om brott enligt punkt 1 i denna artikel, föreskriva att gärningsmannen utöver dom eller straff skall bli föremål för åtgärder såsom behandling, utbildning, eftervård, rehabilitering eller social återanpassning.

(c) Utan hinder av föregående stycken i denna punkt kan parterna, i fall där brottet är mindre allvarligt, som alternativ till dom eller straff föreskriva åtgärder som utbildning, rehabilitering eller social återanpassning samt, när gärningsmannen är narkotikamissbrukare, behandling och eftervård.

(d) Parterna kan, antingen som alternativ till dom eller straff eller som tillägg därtill, i fråga om brott enligt punkt 2 i denna artikel, föreskriva att gärningsmannen skall bli föremål för behandling, utbildning, eftervård, rehabilitering eller social återanpassning.

5. Parterna skall säkerställa att deras domstolar och andra behöriga myndigheter med domsrätt kan beakta sådana faktiska omständigheter som gör brott enligt punkt 1 av denna artikel särskilt allvarliga, såsom:

(a) att en organiserad brottslig grupp som gärningsmannen tillhör är inblandad i brottet;

(b) att gärningsmannen är inblandad i annan organiserad internationell brottslig verksamhet;

(c) att gärningsmannen är inblandad i annan olaglig verksamhet som främjats av brottet i fråga;

(d) att gärningsmannen använt våld eller vapen;

(e) att gärningsmannen innehar ett offentligt ämbete och brottet har anknytning till detta ämbete;

(f) att minderåriga har funnits bland offren eller har använts i verksamheten;

(g) att brottet förövats på en kriminalvårdsanstalt eller en utbildningsanstalt eller socialtjänstinrätt-

service facility or in their immediate vicinity or in other places to which school children and students resort for educational, sports and social activities;

(h) Prior conviction, particularly for similar offences, whether foreign or domestic, to the extent permitted under the domestic law of a Party.

6. The Parties shall endeavour to ensure that any discretionary legal powers under their domestic law relating to the prosecution of persons for offences established in accordance with this article are exercised to maximize the effectiveness of law enforcement measures in respect of those offences and with due regard to the need to deter the commission of such offences.

7. The parties shall ensure that their courts or other competent authorities bear in mind the serious nature of the offences enumerated in paragraph 1 of this article and the circumstances enumerated in paragraph 5 of this article when considering the eventuality of early release or parole of persons convicted of such offences.

8. Each Party shall, where appropriate, establish under its domestic law a long statute of limitations period in which to commence proceedings for any offence established in accordance with paragraph 1 of this article, and a longer period where the alleged offender has evaded the administration of justice.

9. Each Party shall take appropriate measures, consistent with its legal system, to ensure that a person charged with or convicted of an offence established in accordance with paragraph 1 of this article, who is found within its territory, is present at the necessary criminal proceedings.

ning eller i deras omedelbara närhet eller på andra platser som skolbarn och studerande brukar besöka för utbildnings- eller idrottsändamål eller för fritidsaktiviteter;

(h) i den utsträckning en parts nationella lag tillåter detta, att gärningsmannen tidigare dömts, i synnerhet för liknande brott, oavsett om domen avkunnats utomlands eller av partens egna domstolar.

6. Parterna skall sträva efter att säkerställa att sådan diskretionär prövningsrätt som är föreskriven i deras nationella lag avseende åtal mot personer för brott enligt i denna artikel tillämpas på ett sådant sätt att bekämpningen av dessa brott blir så effektiv som möjligt och att vederbörlig hänsyn tas till behovet av att avskräcka från att sådana brott förövas.

7. Parterna skall säkerställa att deras domstolar och andra behöriga myndigheter beaktar den allvarliga arten i de i punkt 1 i denna artikel angivna brotten och de i punkt 5 i denna artikel angivna omständigheterna, när de bedömer frågan om tidig eller villkorlig frigivning av personer som dömts för sådana brott.

8. Varje part skall, där så är lämpligt, i sin nationella lag fastställa en lång preskriptionstid inom vilken rättsligt förfarande skall kunna inledas i fråga om brott som anges i punkt 1 i denna artikel och en ännu längre preskriptionstid i de fall då den misstänkte har undandragit sig lagföring.

9. Varje part skall vidta lämpliga åtgärder, förenliga med dess rättsordning, för att säkerställa att den som har åtalats för eller befunnits skyldig till brott som anges i punkt 1 i denna artikel och som påträffas inom dess territorium är närvarande vid det nödvändiga rättsliga förfarandet.

10. For the purpose of co-operation among the Parties under this Convention, including, in particular, co-operation under articles 5, 6, 7 and 9, offences established in accordance with this article shall not be considered as fiscal offences or as political offences or regarded as politically motivated, without prejudice to the constitutional limitations and the fundamental domestic law of the Parties.

11. Nothing contained in this article shall affect the principle that the description of the offences to which it refers and of legal defences thereto is reserved to the domestic law of a Party and that such offences shall be prosecuted and punished in conformity with that law.

Article 4

JURISDICTION

1. Each Party:

(a) Shall take such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the offences it has established in accordance with article 3, paragraph 1, when:

(i) The offence is committed in its territory;

(ii) The offence is committed on board a vessel flying its flag or an aircraft which is registered under its laws at the time the offence is committed;

(b) May take such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the offences it has established in accordance with article 3, paragraph 1, when:

(i) The offence is committed by one of its nationals or by a person who has his habitual residence in its territory;

(ii) The offence is committed on board a vessel concerning which that Party has been authorized to take appropriate action pursuant to article 17, provided that such jurisdiction shall be exercised only on the basis

10. Vid samarbete mellan parterna enligt denna konvention och i synnerhet vid samarbete enligt artiklarna 5, 6, 7 och 9, skall, om inte annat följer av konstitutionella begränsningar eller grundläggande nationell lag, brott som anges i denna artikel inte anses som skattebrott eller politiska brott eller som politiskt grundade.

11. Bestämmelserna i denna artikel skall inte rubba principen att beskrivningen av åsýftade brott och av de lagliga invändningar som kan göras skall vara förbehållna varje parts nationella lag samt att sådana brott skall åtalas och bestraffas i enlighet med denna lag.

Artikel 4

DOMSRÄTT

1. Varje part

(a) skall vidta sådana åtgärder som kan vara nödvändiga för att den skall kunna utöva domsrätt i fråga om brott som anges i artikel 3, punkt 1, när:

(i) brottet har förövats inom dess territorium;

(ii) brottet har förövats ombord på ett fartyg som för den statens flagga eller på ett luftfartyg som är registrerat enligt dess lagar vid tidpunkten för brottet,

(b) kan vidta sådana åtgärder som kan vara nödvändiga för att den skall kunna utöva domsrätt i fråga om brott som anges i artikel 3, punkt 1, när

(i) brottet har förövats av en av dess medborgare eller av en person som har hemvist inom dess territorium;

(ii) brottet har förövats ombord på ett fartyg i fråga om vilket parten har fått tillstånd att vidta lämpliga åtgärder enligt artikel 17, under förutsättning att sådan domsrätt skall utövas endast på grundval av avtal

of agreements or arrangements referred to in paragraphs 4 and 9 of that article;

(iii) The offence is one of those established in accordance with article 3, paragraph 1, subparagraph (c) (iv), and is committed outside its territory with a view to the commission, within its territory, of an offence established in accordance with article 3, paragraph 1.

2. Each Party:

(a) Shall also take such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the offences it has established in accordance with article 3, paragraph 1, when the alleged offender is present in its territory and it does not extradite him to another Party on the ground:

(i) That the offence has been committed in its territory or on board a vessel flying its flag or an aircraft which was registered under its law at the time the offence was committed; or

(ii) That the offence has been committed by one of its nationals;

(b) May also take such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the offences it has established in accordance with article 3, paragraph 1, when the alleged offender is present in its territory and it does not extradite him to another Party.

3. This Convention does not exclude the exercise of any criminal jurisdiction established by a Party in accordance with its domestic law.

eller överenskommelser som avses i punkterna 4 och 9 i nämnda artikel;

(iii) brottet är sådant som anges i artikel 3, punkt 1 (c) (iv), och har förövats utanför partens territorium med avsikt att inom dess territorium föröva ett brott som anges i artikel 3, punkt 1.

2. Varje part

(a) skall vidta sådana åtgärder som kan vara nödvändiga för att den skall kunna utöva jurisdiktion i fråga om brott enligt artikel 3, punkt 1, när den misstänkte befinner sig inom dess territorium och parten inte utvisar honom till en annan part på grund av att

(i) brottet förövats inom dess territorium eller ombord på ett fartyg som förde den statens flagga eller ombord på ett luftfartyg registrerat enligt dess lagar vid tidpunkten för brottet; eller att

(ii) brottet har förövats av en av dess medborgare;

(b) kan även vidta sådana åtgärder som kan vara nödvändiga för att den skall kunna utöva domsrätt i fråga om brott enligt artikel 3, punkt 1, när den misstänkte befinner sig inom dess territorium och parten inte utlämnar honom till en annan part.

3. Denna konvention utesluter inte att straffrättslig domsrätt utövas av en part enligt dess nationella lag.

Prop. 1990/91:127
Bilaga 1

Article 5

CONFISCATION

1. Each Party shall adopt such measures as may be necessary to enable confiscation of:

(a) Proceeds derived from offences established in accordance with article 3, paragraph 1, or property the value of which corresponds to that of such proceeds;

Artikel 5

FÖRVERKANDE

1. Varje part skall vidta sådana åtgärder som kan vara nödvändiga för att möjliggöra förverkande av

(a) vinning som härrör från brott enligt artikel 3, punkt 1, eller egendom motsvarande värdet av sådan vinning;

(b) Narcotic drugs and psychotropic substances, materials and equipment or other instrumentalities used in or intended for use in any manner in offences established in accordance with article 3, paragraph 1.

2. Each Party shall also adopt such measures as may be necessary to enable its competent authorities to identify, trace, and freeze or seize proceeds, property, instrumentalities or any other things referred to in paragraph 1 of this article, for the purpose of eventual confiscation.

3. In order to carry out the measures referred to in this article, each Party shall empower its courts or other competent authorities to order that bank, financial or commercial records be made available or be seized. A Party shall not decline to act under the provisions of this paragraph on the ground of bank secrecy.

4. (a) Following a request made pursuant to this article by another Party having jurisdiction over an offence established in accordance with article 3, paragraph 1, the Party in whose territory proceeds, property, instrumentalities or any other things referred to in paragraph 1 of this article are situated shall:

(i) Submit the request to its competent authorities for the purpose of obtaining an order of confiscation and, if such order is granted, give effect to it; or

(ii) Submit to its competent authorities, with a view to giving effect to it to the extent requested, an order of confiscation issued by the requesting Party in accordance with paragraph 1 of this article, in so far as it relates to proceeds, property, instrumentalities or any other things referred to in paragraph 1 situated in the territory of the requested Party.

(b) narkotika och psykotropa ämnen, material och utrustning eller andra hjälpmedel som använts eller varit avsedda att användas på något sätt vid brott enligt artikel 3, punkt 1.

2. Varje part skall även vidta sådana åtgärder som kan vara nödvändiga för att deras behöriga myndigheter skall kunna identifiera, spåra och spärra eller beslagta vinning, egendom, hjälpmedel eller andra föremål som avses i punkt 1 i denna artikel för att förverkande senare skall kunna ske.

3. För att möjliggöra de åtgärder som avses i denna artikel skall varje part bemyndiga sina domstolar eller andra behöriga myndigheter att förordna att bank- eller affärshandlingar eller andra handlingar rörande ekonomiska förhållanden skall göras tillgängliga eller beslagtas. En part skall inte vägra att vidta åtgärder enligt bestämmelserna i denna punkt under hänvisning till banksekretess.

4. (a) Efter en framställning enligt bestämmelserna i denna artikel från en part som har domsrätt över ett brott enligt artikel 3, punkt 1, skall den part inom vars område vinning, egendom, hjälpmedel eller andra föremål som avses i punkt 1 i denna artikel finns

(i) överlämna framställningen till sina behöriga myndigheter för att utverka ett beslut om förverkande och, om ett sådant beslut meddelas, låta verkställa det; eller

(ii) överlämna till sina behöriga myndigheter ett beslut om förverkande meddelat av den ansökande parten enligt punkt 1 i denna artikel för verkställighet i den omfattning som begärs, till den del beslutet avser vinning, egendom, hjälpmedel eller andra föremål som avses i punkt 1 i denna artikel som finns inom den anmodade partens territorium.

(b) Following a request made pursuant to this article by another Party having jurisdiction over an offence established in accordance with article 3, paragraph 1, the requested Party shall take measures to identify, trace, and freeze or seize proceeds, property, instrumentalities or any other things referred to in paragraph 1 of this article for the purpose of eventual confiscation to be ordered either by the requesting Party or, pursuant to a request under subparagraph (a) of this paragraph, by the requested Party.

(c) The decisions or actions provided for in subparagraphs (a) and (b) of this paragraph shall be taken by the requested Party, in accordance with and subject to the provisions of its domestic law and its procedural rules or any bilateral or multilateral treaty, agreement or arrangement to which it may be bound in relation to the requesting Party.

(d) The provisions of article 7, paragraphs 6 to 19 are applicable *mutatis mutandis*. In addition to the information specified in article 7, paragraph 10, requests made pursuant to this article shall contain the following:

(i) In the case of a request pertaining to subparagraph (a) (i) of this paragraph, a description of the property to be confiscated and a statement of the facts relied upon by the requesting Party sufficient to enable the requested Party to seek the order under its domestic law;

(ii) In the case of a request pertaining to subparagraph (a) (ii), a legally admissible copy of an order of confiscation issued by the requesting Party upon which the request is based, a statement of the facts and information as to the extent to which the execution of the order is requested;

(iii) In the case of a request pertaining to subparagraph (b), a statement of the facts relied upon by the requesting Party and a description of the actions requested.

(b) Efter en framställning enligt bestämmelserna i denna artikel från en part som har domsrätt över brott enligt 3, punkt 1, skall den anmodade parten vidta åtgärder för att identifiera, spåra och spärra eller beslagta vinning, egendom, hjälpmedel eller andra föremål som avses i punkt 1 i denna artikel för att förverkande skall kunna ske på grund av ett beslut som meddelas antingen av den ansökande parten eller av den anmodade parten efter framställning enligt (a) i denna punkt.

(c) De beslut eller åtgärder som föreskrivs i (a) och (b) i denna punkt skall beslutas av den anmodade parten i enlighet med och på de villkor som föreskrivs i dess nationella lag och processuella bestämmelser eller i bilaterala eller multilaterala fördrag, avtal eller överenskommelser som den kan vara bunden av i förhållande till den ansökande parten.

(d) Bestämmelserna i punkterna 6-19 i artikel 7 skall gälla i tillämpliga delar. Utöver sådana upplysningar som anges i punkt 10 i artikel 7 skall framställningar enligt denna artikel innehålla följande:

(i) i fråga om en framställning enligt (a) (i) i denna punkt, en beskrivning av den egendom som skall förverkas och en redogörelse för de omständigheter som åberopas av den ansökande parten som skall vara tillräckligt omfattande för att den anmodade parten skall kunna utverka ett beslut enligt sin nationella lag;

(ii) i fråga om en framställning enligt (a) (ii), en rättsligt giltig kopia av det beslut om förverkande utfärdat av den ansökande parten som åberopas till stöd för framställningen, en redogörelse för omständigheterna samt uppgift om i vilken omfattning verkställighet begärs;

(iii) i fråga om en framställning enligt (b), en redogörelse för de omständigheter som åberopas av den ansökande parten och uppgift om de åtgärder som begärs.

(e) Each Party shall furnish to the Secretary-General the text of any of its laws and regulations which give effect to this paragraph and the text of any subsequent changes to such laws and regulations.

(f) If a Party elects to make the taking of the measures referred to in subparagraphs (a) and (b) of this paragraph conditional on the existence of a relevant treaty, that party shall consider this Convention as the necessary and sufficient treaty basis.

(g) The Parties shall seek to conclude bilateral and multilateral treaties, agreements or arrangements to enhance the effectiveness of international co-operation pursuant to this article.

5. (a) Proceeds or property confiscated by a Party pursuant to paragraph 1 or paragraph 4 of this article shall be disposed of by that Party according to its domestic law and administrative procedures.

(b) When acting on the request of another Party in accordance with this article, a Party may give special consideration to concluding agreements on:

(i) Contributing the value of such proceeds and property, or funds derived from the sale of such proceeds or property, or a substantial part thereof, to intergovernmental bodies specializing in the fight against illicit traffic in and abuse of narcotic drugs and psychotropic substances;

(ii) Sharing with other Parties, on a regular or case-by case basis, such proceeds or property, or funds derived from the sale of such proceeds or property, in accordance with its domestic law, administrative procedures or bilateral or multilateral agreements entered into for this purpose.

6. (a) If proceeds have been transformed or converted into other property, such property shall be liable to the measures referred to in this article instead of the proceeds.

(e) Varje part skall förse generalsekreteraren med den lag- eller förordningstext vari bestämmelserna i denna punkt regleras samt texten till varje senare ändring i sådan lag eller förordning.

(f) Om en part ställer som villkor för att vidta de åtgärder som avses i (a) och (b) i denna punkt att ett avtal skall föreligga, skall den betrakta denna konvention som den nödvändiga och tillräckliga avtalsgrunden.

(g) Parterna skall sträva efter att sluta bilaterala och multilaterala fördrag, avtal eller överenskommelser för att öka effektiviteten i det internationella samarbetet enligt denna artikel.

5. (a) Vinning eller egendom som förverkats av en part enligt punkt 1 eller punkt 4 i denna artikel skall förfogas över av parten i enlighet med dess nationella lag och administrativa bestämmelser.

(b) När en part bifaller en framställning från en annan part enligt denna artikel, kan parten särskilt överväga att sluta avtal om att

(i) överlämna värdet av vinningen eller egendomen eller medel som erhålls från försäljningen av sådan vinning eller egendom, eller en väsentlig del därav, till mellanstatliga organ som är inriktade på bekämpning av olaglig hantering och missbruk av narkotika och psykotropa ämnen;

(ii) dela vinningen eller egendomen eller medel som erhålls från försäljningen av sådan vinning eller egendom med andra parter på en regelmässig basis eller enligt grunder som fastställs i det enskilda fallet i enlighet med dess nationella lag och administrativa förfaranden eller bilaterala eller multilaterala fördrag som ingåtts i detta syfte.

6. (a) Om vinning har omvandlats eller omsatts till annan egendom, skall sådan egendom vara föremål för de åtgärder som avses i denna artikel i stället för vinningen.

(b) If proceeds have been intermingled with property acquired from legitimate sources, such property shall, without prejudice to any powers relating to seizure or freezing, be liable to confiscation up to the assessed value of the intermingled proceeds.

(c) Income or other benefits derived from:

(i) Proceeds;

(ii) Property into which proceeds have been transformed or converted; or

(iii) Property with which proceeds have been intermingled

shall also be liable to the measures referred to in this article, in the same manner and to the same extent as proceeds.

7. Each Party may consider ensuring that the onus of proof be reversed regarding the lawful origin of alleged proceeds or other property liable to confiscation, to the extent that such action is consistent with the principles of its domestic law and with the nature of the judicial and other proceedings.

8. The provisions of this article shall not be construed as prejudicing the rights of *bona fide* third parties.

9. Nothing contained in this article shall affect the principle that the measures to which it refers shall be defined and implemented in accordance with and subject to the provisions of the domestic law of a Party.

Article 6

EXTRADITION

1. This article shall apply to the offences established by the Parties in accordance with article 3, paragraph 1.

(b) Om vinning har blandats med egendom som förvärvats från lagliga källor, skall sådan egendom, utan att inverka på vad som kan gälla i fråga om beslag eller spärrande, vara föremål för förverkande till det beräknade värdet av den vinning som sammanblandats.

(c) Även intäkter eller annat utbyte som härrör från

(i) vinning;

(ii) egendom som vinning har omvandlats eller omsatts till; eller

(iii) egendom med vilken vinning har blandats

skall vara föremål för de åtgärder som avses i denna artikel på samma sätt och i samma omfattning som vinning.

7. Varje part kan överväga att tillämpa omvänd bevisbörda i fråga om huruvida egendom som misstänkts vara vinning eller annan egendom som kan förverkas är förvärvat på ett lagligt sätt, i den utsträckning detta är förenligt med principerna i den nationella lagen och med arten av de rättsliga och andra förfaranden som kan gälla.

8. Bestämmelserna i denna artikel skall inte tolkas så att de inkräktar på de rättigheter som tillkommer godtroende tredje man.

9. Ingenting i denna artikel skall inverka på principen att åsyftade åtgärder skall definieras och genomföras i enlighet med och på de villkor som föreskrivs i varje parts nationella lagar.

Artikel 6

UTLÄMNING

1. Denna artikel skall äga tillämpning på brott som parterna belagt med straff i enlighet med i artikel 3, punkt 1.

2. Each of the offences to which this article applies shall be deemed to be included as an extraditable offence in any extradition treaty existing between Parties. The Parties undertake to include such offences as extraditable offences in every extradition treaty to be concluded between them.

3. If a Party which makes extradition conditional on the existence of a treaty receives a request for extradition from another Party with which it has no extradition treaty, it may consider this Convention as the legal basis for extradition in respect of any offence to which this article applies. The Parties which require detailed legislation in order to use this Convention as a legal basis for extradition shall consider enacting such legislation as may be necessary.

4. The Parties which do not make extradition conditional on the existence of a treaty shall recognize offences to which this article applies as extraditable offences between themselves.

5. Extradition shall be subject to the conditions provided for by the law of the requested Party or by applicable extradition treaties, including the grounds upon which the requested Party may refuse extradition.

6. In considering requests received pursuant to this article, the requested State may refuse to comply with such requests where there are substantial grounds leading its judicial or other competent authorities to believe that compliance would facilitate the prosecution or punishment of any person on account of his race, religion, nationality or political opinions, or would cause prejudice for any of those reasons to any person affected by the request.

2. Varje brott som denna artikel är tillämplig på skall anses vara ett utlämningsbart brott i varje utlämningsavtal som redan ingåtts mellan parterna. Parterna förbinder sig att medta dessa brott som utlämningsbara brott i varje utlämningsavtal som kommer att slutas dem emellan.

3. Om en part, som för utlämning ställer som villkor att ett utlämningsavtal skall föreligga, mottar en framställning om utlämning från en annan part med vilken den inte slutit något sådant avtal, får den betrakta denna konvention som laglig grund för utlämning i fråga om varje brott på vilket denna artikel är tillämplig. Parter som kräver detaljerad lagstiftning för att kunna tillämpa denna konvention som laglig grund för utlämning skall överväga att anta sådan lagstiftning som kan krävas.

4. Parter som för utlämning inte ställer som villkor att utlämningsavtal skall föreligga skall anse de brott som avses i denna artikel som utlämningsbara brott dem emellan.

5. Utlämning skall vara underkastad de villkor som gäller enligt den anmodade partens lag eller enligt tillämpliga utlämningsavtal, däri inbegripet de grunder som får åberopas av den anmodade parten för att vägra utlämning

6. Vid prövning av en framställning som mottas enligt denna artikel får den anmodade parten avslå en framställning om det föreligger grundad anledning för dess rättsliga instanser eller andra behöriga myndigheter att anta att bifall till framställningen skulle bidra till att en person åtalas eller straffas på grund av sin ras, tro, nationalitet eller politiska uppfattning eller att det på någon av dessa grunder skulle vara till förfång för någon som berörs av framställningen.

7. The Parties shall endeavour to expedite extradition procedures and to simplify evidentiary requirements relating thereto in respect of any offence to which this article applies.

8. Subject to the provisions of its domestic law and its extradition treaties, the requested Party may, upon being satisfied that the circumstances so warrant and are urgent, and at the request of the requesting Party, take a person whose extradition is sought and who is present in its territory into custody or take other appropriate measures to ensure his presence at extradition proceedings.

9. Without prejudice to the exercise of any criminal jurisdiction established in accordance with its domestic law, a Party in whose territory an alleged offender is found shall:

(a) If it does not extradite him in respect of an offence established in accordance with article 3, paragraph 1, on the grounds set forth in article 4, paragraph 2, subparagraph (a), submit the case to its competent authorities for the purpose of prosecution, unless otherwise agreed with the requesting Party;

(b) If it does not extradite him in respect of such an offence and has established its jurisdiction in relation to that offence in accordance with article 4, paragraph 2, subparagraph (b), submit the case to its competent authorities for the purpose of prosecution, unless otherwise requested by the requesting Party for the purposes of preserving its legitimate jurisdiction.

10. If extradition, sought for purposes of enforcing a sentence, is refused because the person sought is a national of the requested Party, the requested Party shall, if its law so permits and in conformity with the requirements of such law, upon

7. Parterna skall i fråga om de brott som avses i denna artikel sträva efter att underlätta utlämningsförfarandet och förenkla de bevisrättsliga krav som gäller för detta.

8. Under hänsynstagande till bestämmelserna i sin nationella lag och de utlämningsavtal som den ingått kan den anmodade parten, om den finner att omständigheterna kräver det och att ärendet är bråds-kande, på begäran av den ansökande parten ta en person som begärts utlämnad och som befinner sig inom dess territorium i förvar eller vidta andra lämpliga åtgärder för att säkerställa att vederbörande är närvarande vid utlämningsförfarandet.

9. Utan inskränkning i fråga om den straffrättsliga domsrätt som gäller enligt dess nationella lag skall en part inom vars territorium en misstänkt gärningsman påträffas

(a) om parten på de grunder som anges i artikel 4, punkt 2 (a), inte utlämnar honom i anledning av brott enligt artikel 3, punkt 1, överlämna ärendet till sina behöriga myndigheter för åtal, såvida inte annat avtalats med den ansökande parten;

(b) om parten inte utlämnar honom i anledning av ett sådant brott och parten har tillförsäkrat sig domsrätt beträffande brottet i enlighet med artikel 4, punkt 2 (b), överlämna ärendet till sina behöriga myndigheter för åtal, om inte annat begärts av den ansökande parten för att den skall behålla sin rätt att utöva laglig domsrätt.

10. Om utlämning, som begärs för att verkställa ådömd påföljd, vägras på grund av att den person som begärs utlämnad är en av den anmodade partens medborgare, skall den anmodade parten, om dess lag tillåter det och i överensstämmelse med de

application of the requesting Party, consider the enforcement of the sentence which has been imposed under the law of the requesting Party, or the remainder thereof.

krav den lagen uppställer, på begäran av den ansökande parten överväga att låta verkställa den påföljd som ådömts enligt den ansökande partens lag eller återstående del därav.

11. The Parties shall seek to conclude bilateral and multilateral agreements to carry out or to enhance the effectiveness of extradition.

11. Parterna skall sträva efter att sluta bilaterala och multilaterala avtal för att genomföra eller öka effektiviteten i fråga om utlämning.

12. The Parties may consider entering into bilateral or multilateral agreements, whether *ad hoc* or general, on the transfer to their country of persons sentenced to imprisonment and other forms of deprivation of liberty for offences to which this article applies, in order that they may complete their sentences there.

12. Parterna kan överväga att sluta bilaterala eller multilaterala avtal, såväl för enskilda fall som allmänna avtal, om att personer som dömts till fängelse eller annan frihetsberövande påföljd för brott som denna artikel är tillämplig på skall överföras till sina hemländer för att straffet skall kunna avtjänas där.

Article 7

Artikel 7

MUTUAL LEGAL ASSISTANCE

INBÖRDES RÄTTSHJÄLP

1. The Parties shall afford one another, pursuant to this article, the widest measure of mutual legal assistance in investigations, prosecutions and judicial proceedings in relation to criminal offences established in accordance with article 3, paragraph 1.

1. Parterna skall i enlighet med denna artikel lämna varandra inbördes rättshjälp i största möjliga omfattning vid brottsutredningar, åtal och andra rättsliga förfaranden avseende brott enligt artikel 3, punkt 1.

2. Mutual legal assistance to be afforded in accordance with this article may be requested for any of the following purposes:

2. Inbördes rättshjälp som skall lämnas enligt denna artikel kan begäras i något av följande syften:

(a) Taking evidence or statements from persons;

(a) upptagande av vittnesmål eller andra utsagor;

(b) Effecting service of judicial documents;

(b) delgivning av rättegångshandlingar;

(c) Executing searches and seizures;

(c) genomförande av husrannsakan och beslag;

(d) Examining objects and sites;

(d) undersökning av föremål och platser;

(e) Providing information and evidentiary items;

(e) tillhandahållande av information och bevismaterial;

(f) Providing originals or certified copies of relevant documents and records, including bank, financial, corporate or business records;

(g) Identifying or tracing proceeds, property, instrumentalities or other things for evidentiary purposes.

3. The Parties may afford one another any other forms of mutual legal assistance allowed by the domestic law of the requested Party.

4. Upon request, the Parties shall facilitate or encourage, to the extent consistent with their domestic law and practice, the presence or availability of persons, including persons in custody, who consent to assist in investigations or participate in proceedings.

5. A Party shall not decline to render mutual legal assistance under this article on the ground of bank secrecy.

6. The provisions of this article shall not affect the obligations under any other treaty, bilateral or multilateral, which governs or will govern, in whole or in part, mutual legal assistance in criminal matters.

7. Paragraphs 8 to 19 of this article shall apply to requests made pursuant to this article if the Parties in question are not bound by a treaty of mutual legal assistance. If these Parties are bound by such a treaty, the corresponding provisions of that treaty shall apply unless the Parties agree to apply paragraphs 8 to 19 of this article in lieu thereof.

8. Parties shall designate an authority, or when necessary

(f) tillhandahållande av handlingar och uppteckningar av betydelse i original eller i bestyrkt kopia, däri inbegripet bank- och företagshandlingar och andra handlingar som rör ekonomiska eller affärsmässiga förhållanden.

(g) identifiering eller spårande av vinning, egendom, hjälpmedel eller andra föremål för bevisändamål.

3. Parterna kan lämna varandra varje annat slag av inbördes rätts hjälp som står i överensstämmelse med den anmodade partens nationella lag.

4. På begäran skall parterna, i den mån det är förenligt med deras nationella lag och bruk, underlätta eller medverka till att personer som samtycker till att medverka i brottsutredningar eller delta i andra rättsliga förfaranden, däri inbegripet personer som är berövade friheten, kan vara närvarande eller inställa sig vid sådan utredning eller sådant förfarande.

5. En part skall inte vägra att lämna inbördes rättshjälp enligt denna artikel med hänvisning till banksekretess.

6. Bestämmelserna i denna artikel skall inte påverka de skyldigheter enligt andra avtal, vare sig bilaterala eller multilaterala, som reglerar eller kan komma att reglera, helt eller delvis, inbördes rättshjälp i brottmål.

7. Punkterna 8-19 i denna artikel skall vara tillämpliga på framställningar som görs enligt denna artikel, om inte parterna i fråga är bundna av ett särskilt avtal om inbördes rättshjälp. Om parterna är bundna av ett sådant avtal, skall motsvarande bestämmelser i det avtalet gälla, om inte parterna kommer överens om att punkterna 8-19 i denna artikel skall gälla i stället.

8. Parterna skall utse ett centralorgan eller, där så erfordras, flera

authorities, which shall have the responsibility and power to execute requests for mutual legal assistance or to transmit them to the competent authorities for execution. The authority or the authorities designated for this purpose shall be notified to the Secretary-General. Transmission of requests for mutual legal assistance and any communication related thereto shall be effected between the authorities designated by the Parties; this requirement shall be without prejudice to the right of a Party to require that such requests and communications be addressed to it through the diplomatic channel and, in urgent circumstances, where the Parties agree, through channels of the International Criminal Police Organization, if possible.

9. Requests shall be made in writing in a language acceptable to the requested Party. The language or languages acceptable to each Party shall be notified to the Secretary-General. In urgent circumstances, and where agreed by the Parties, requests may be made orally, but shall be confirmed in writing forthwith.

10. A request for mutual legal assistance shall contain:

(a) The identity of the authority making the request;

(b) The subject matter and nature of the investigation, prosecution or proceeding to which the request relates, and the name and the functions of the authority conducting such investigation, prosecution or proceeding;

(c) A summary of the relevant facts, except in respect of requests for the purpose of service of judicial documents;

(d) A description of the assistance sought and details of any particular procedure the requesting Party wishes to be followed;

sådana organ, som skall ha ansvar och befogenhet att handlägga framställningar om inbördes rättshjälp eller att överlämna framställningarna till behöriga myndigheter för verkställighet. Generalsekreteraren skall underrättas om det eller de organ som utsetts för detta ändamål. Framställningar om inbördes rättshjälp och meddelanden som har samband därmed skall översändas mellan de av parterna utsedda centralorganen; detta krav skall dock inte inskränka en parts rätt att kräva att sådana framställningar och meddelanden skall översändas på diplomatisk väg eller, om ärendet är brådskande och om parterna samtycker, genom den internationella kriminalpolisorganisationen, där så är möjligt.

9. Framställningar skall avfattas skriftligt på ett för den anmodade parten godtagbart språk. Generalsekreteraren skall underrättas om vilket eller vilka språk som är godtagbara för varje part. Om ärendet är brådskande och om parterna samtycker, kan framställningar göras muntligen. I sådana fall skall framställningen bekräftas skriftligen utan dröjsmål.

10. En framställning om inbördes rättshjälp skall innehålla

(a) uppgift om den myndighet som gör framställningen;

(b) föremålet för och arten av den brottsutredning, det åtal eller rättsliga förfarande som framställningen avser samt namnet på den myndighet som handlägger brottsutredningen, åtalet eller det rättsliga förfarandet jämte upplysningar om vilka uppgifter denna myndighet har;

(c) en sammanfattning av de omständigheter som är av betydelse i ärendet utom i de fall framställningen gäller delgivning av rättegångshandlingar;

(d) uppgift om vilket slag av bistånd som begärs samt huruvida den ansökande parten önskar att ett särskilt förfarande skall tillämpas;

(e) Where possible, the identity, location and nationality of any person concerned;

(f) The purpose for which the evidence, information or action is sought.

11. The requested Party may request additional information when it appears necessary for the execution of the request in accordance with its domestic law or when it can facilitate such execution.

12. A request shall be executed in accordance with the domestic law of the requested Party and, to the extent not contrary to the domestic law of the requested Party and where possible, in accordance with the procedures specified in the request.

13. The requesting Party shall not transmit nor use information or evidence furnished by the requested Party for investigations, prosecutions or proceedings other than those stated in the request without the prior consent of the requested Party.

14. The requesting Party may require that the requested Party keep confidential the fact and substance of the request, except to the extent necessary to execute the request. If the requested Party cannot comply with the requirement of confidentiality, it shall promptly inform the requesting Party.

15. Mutual legal assistance may be refused:

(a) If the request is not made in conformity with the provisions of this article;

(b) If the requested Party considers that execution of the request is likely to prejudice its sovereignty, security, *ordre public* or other essential interests;

(c) If the authorities of the requested Party would be prohibited by its

(e) uppgift om samtliga berörda personers identitet, adress och nationalitet, där så är möjligt;

(f) uppgift om det ändamål för vilket bevismaterial, upplysningar eller åtgärder begärs.

11. Den anmodade parten får begära ytterligare upplysningar, om detta är nödvändigt för att kunna verkställa den begärda åtgärden i enlighet med sin nationella lag eller om det kan underlätta verkställigheten.

12. De åtgärder som framställningen avser skall verkställas enligt den anmodade partens nationella lag och, i den mån detta inte står i strid med denna lag och där så är möjligt, med tillämpning av de förfaranden som anges i framställningen.

13. Den ansökande parten skall inte, utan den anmodade partens samtycke, vidarebefordra eller använda information eller bevismaterial som lämnats av den anmodade parten för andra utredningar, åtal eller rättegångar än sådana som angetts i framställningen.

14. Den ansökande parten får begära att den anmodade parten iakttar sekretess beträffande framställningen och dess innehåll utom i den omfattning som erfordras för att verkställa de begärda åtgärderna. Om den anmodade parten inte kan efterkomma en begäran om sekretess, skall den genast underrätta den ansökande parten.

15. En framställning om inbördes rättshjälp får avslås om

(a) framställningen inte gjorts i enlighet med bestämmelserna i denna artikel,

(b) den anmodade parten anser att verkställighet av de begärda åtgärderna sannolikt skulle skada dess suveränitet, säkerhet, allmänna rättsprinciper (*ordre public*) eller andra väsentliga intressen,

(c) den anmodade partens myndigheter enligt den nationella lagen

domestic law from carrying out the action requested with regard to any similar offence, had it been subject to investigation, prosecution or proceedings under their own jurisdiction;

(d) If it would be contrary to the legal system of the requested Party relating to mutual legal assistance for the request to be granted.

16. Reasons shall be given for any refusal of mutual legal assistance.

17. Mutual legal assistance may be postponed by the requested Party on the ground that it interferes with an ongoing investigation, prosecution or proceeding. In such a case, the requested Party shall consult with the requesting Party to determine if the assistance can still be given subject to such terms and conditions as the requested Party deems necessary.

18. A witness, expert or other person who consents to give evidence in a proceeding or to assist in an investigation, prosecution or judicial proceeding in the territory of the requesting Party, shall not be prosecuted, detained, punished or subjected to any other restriction of his personal liberty in that territory in respect of acts, omissions or convictions prior to his departure from the territory of the requested Party. Such safe conduct shall cease when the witness, expert or other person having had, for a period of fifteen consecutive days, or for any period agreed upon by the Parties, from the date on which he has been officially informed that his presence is no longer required by the judicial authorities, an opportunity of leaving, has nevertheless remained voluntarily in the territory or, having left it, has returned of his own free will.

19. The ordinary costs of executing a request shall be borne by the

själva skulle vara förhindrade från att vidta den begärda åtgärden i fråga om ett liknande brott, om brottet vore föremål för utredning, åtal eller annat rättsligt förfarande enligt deras egen domsrätt, eller om

(d) bifall till framställningen skulle strida mot den anmodade partens lagstiftning rörande inbördes rättshjälp.

16. Skäl för beslutet skall anges i de fall en part avslår en begäran om inbördes rättshjälp.

17. Inbördes rättshjälp kan uppskjutas av den anmodade parten, om den skulle hindra en pågående brottsutredning, åtal eller annat rättsligt förfarande. I sådant fall skall den anmodade parten överlägga med den ansökande parten för att avgöra om biståndet ändå kan lämnas på de villkor som den anmodade parten anser nödvändiga.

18. Vittne, sakkunnig eller annan som samtycker till att avge vittnesmål eller medverka i brottsutredning, åtal eller annat rättsligt förfarande inom den ansökande partens territorium får inte åtalas, fängslas, straffas eller på annat sätt underkastas inskränkning i sin personliga frihet inom detta territorium på grund av någon handling, underlåtenhet eller dom som hänför sig till tiden före hans utresa från den anmodade partens territorium. Denna immunitet skall upphöra när vittnet, den sakkunnige eller annan person som berörs, trots att han under en sammanhängande tid av femton dagar, eller under annan period som parterna kommit överens om, från den dag han fått officiell underrättelse om att hans närvaro inte längre påkallas av de rättsliga myndigheterna haft möjlighet att lämna territoriet, frivilligt stannat kvar där eller, efter att ha lämnat det, frivilligt återvänt dit.

19. Den anmodade parten skall stå för ordinarie kostnader som är

requested Party, unless otherwise agreed by the Parties concerned. If expenses of a substantial or extraordinary nature are or will be required to fulfil the request, the Parties shall consult to determine the terms and conditions under which the request will be executed as well as the manner in which the costs shall be borne.

förenade med verkställigheten av de begärda åtgärderna, om inte de berörda parterna kommer överens om annat. Om verkställigheten medför eller kommer att medföra stora eller extraordinära kostnader, skall parterna i samråd fastställa vilka villkor som skall gälla för verkställigheten och på vilket sätt kostnaderna skall bäras.

20. The Parties shall consider, as may be necessary, the possibility of concluding bilateral or multilateral agreements or arrangements that would serve the purposes of, give practical effect to, or enhance the provisions of this article.

20. Parterna skall om så behövs överväga att sluta bilaterala och multilaterala avtal eller överenskommelser som skulle gagna, förverkliga eller stärka bestämmelserna i denna artikel.

Article 8

Artikel 8

TRANSFER OF PROCEEDINGS

ÖVERFÖRANDE AV LAGFÖRING

1. The Parties shall give consideration to the possibility of transferring to one another proceedings for criminal prosecution of offences established in accordance with article 3, paragraph 1, in cases where such transfer is considered to be in the interests of a proper administration of justice.

1. Parterna skall överväga möjligheten av att till varandra överföra lagföringen av brott i enlighet med artikel 3, punkt 1, i fall där överförandet kan anses ligga i en korrekt rättsskipnings intresse.

Article 9

Artikel 9

OTHER FORMS OF CO-OPERATION AND TRAINING

ANDRA FORMER AV SAMARBETE OCH UTBILDNING

1. The Parties shall co-operate closely with one another, consistent with their respective domestic legal and administrative systems, with a view to enhancing the effectiveness of law enforcement action to suppress the commission of offences established in accordance with article 3, paragraph 1. They shall, in particular, on the basis of bilateral or multilateral agreements or arrangements:

1. Parterna skall på ett sätt som är förenligt med deras nationella rättsordning och administrativa reglering samarbeta nära med varandra i syfte att effektivisera bekämpningen av brott som anges i artikel 3, punkt 1. De skall särskilt, på grundval av bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser

(a) Establish and maintain channels of communication between their competent agencies and services to facilitate the secure and rapid ex-

(a) skapa och upprätthålla kommunikationsvägar mellan sina behöriga myndigheter och organ för att främja ett säkert och snabbt informa-

change of information concerning all aspects of offences established in accordance with article 3, paragraph 1, including, if the Parties concerned deem it appropriate, links with other criminal activities;

(b) Co-operate with one another in conducting enquiries, with respect to offences established in accordance with article 3, paragraph 1, having an international character, concerning:

(i) The identity, whereabouts and activities of persons suspected of being involved in offences established in accordance with article 3, paragraph 1;

(ii) The movement of proceeds or property derived from the commission of such offences;

(iii) The movement of narcotic drugs, psychotropic substances, substances in Table I and Table II of this Convention and instrumentalities used or intended for use in the commission of such offences;

(c) In appropriate cases and if not contrary to domestic law, establish joint teams, taking into account the need to protect the security of persons and of operations, to carry out the provisions of this paragraph. Officials of any Party taking part in such teams shall act as authorized by the appropriate authorities of the Party in whose territory the operation is to take place; in all such cases, the Parties involved shall ensure that the sovereignty of the Party on whose territory the operation is to take place is fully respected;

(d) Provide, when appropriate, necessary quantities of substances for analytical or investigative purposes;

(e) Facilitate effective co-ordination between their competent agencies and services and promote the exchange of personnel and other experts, including the posting of liaison officers.

2. Each Party shall, to the extent necessary, initiate, develop or improve specific training programmes

tionsutbyte om alla förhållanden rörande brott som anges i artikel 3, punkt 1, däri inbegripet, om de berörda parterna finner det lämpligt, sambanden med annan brottslig verksamhet;

(b) samarbeta med varandra vid utredning av brott som anges i artikel 3, punkt 1, och som har internationell karaktär i frågor rörande

(i) identitet, vistelseort och verksamhet i fråga om personer som misstänks vara inblandade i brott enligt artikel 3, punkt 1;

(ii) hur vinning eller egendom som härrör från sådana brott förflyttas;

(iii) hur narkotika, psykotropa ämnen, ämnen upptagna i förteckning I och förteckning II fogade till denna konvention samt hjälpmedel som använts eller är avsedda att användas vid förövandet av sådana brott förflyttas;

(c) i förekommande fall, och när det inte står i strid med nationell lag, sätta upp gemensamma grupper för att förverkliga bestämmelserna i denna punkt under beaktande av personalens och operationernas säkerhet. Tjänstemän från en part som ingår i sådana grupper skall anses handla på uppdrag av de behöriga myndigheterna hos den part inom vars territorium åtgärden skall äga rum. I samtliga sådana fall skall de inblandade parterna säkerställa att suveräniteten hos den part inom vars territorium åtgärden skall äga rum respekteras till fullo;

(d) i förekommande fall lämna erforderliga mängder av ämnen för analys- eller utredningsändamål;

(e) verka för effektiv samordning mellan sina behöriga myndigheter och organ samt främja utbyte av personal och andra sakkunniga, inklusive utposterande av sambandsmän.

2. Varje part skall i nödvändig omfattning införa, utveckla eller förbättra särskilda utbildningsprogram

for its law enforcement and other personnel, including customs, charged with the suppression of offences established in accordance with article 3, paragraph 1. Such programmes shall deal, in particular, with the following:

(a) Methods used in the detection and suppression of offences established in accordance with article 3, paragraph 1;

(b) Routes and techniques used by persons suspected of being involved in offences established in accordance with article 3, paragraph 1, particularly in transit States, and appropriate countermeasures;

(c) Monitoring of the import and export of narcotic drugs, psychotropic substances and substances in Table I and Table II;

(d) Detection and monitoring of the movement of proceeds and property derived from, and narcotic drugs, psychotropic substances and substances in Table I and Table II, and instrumentalities used or intended for use in, the commission of offences established in accordance with article 3, paragraph 1;

(e) Methods used for the transfer, concealment or disguise of such proceeds, property and instrumentalities;

(f) Collection of evidence;

(g) Control techniques in free trade zones and free ports;

(h) Modern law enforcement techniques.

3. The Parties shall assist one another to plan and implement research and training programmes designed to share expertise in the areas referred to in paragraph 2 of this article and, to this end, shall also, when appropriate, use regional and international conferences and seminars to promote co-operation and stimulate discussion on problems of mutual concern, including the special problems and needs of transit States.

för brottsbekämpande personal och annan sådan personal som har ansvar för bekämpning av brott enligt artikel 3, punkt 1, däribland tullpersonal. Sådana program skall främst avse följande:

(a) metoder som används för att spåra och bekämpa brott enligt artikel 3, punkt 1;

(b) färdvägar och metoder som används av personer som misstänks vara inblandade i brott enligt artikel 3, punkt 1, särskilt i fråga om transitstater, samt lämpliga motåtgärder;

(c) övervakning av import och export av narkotika, psykotropa ämnen och ämnen upptagna i förteckning I och förteckning II;

(d) spårande och övervakning av hur vinning och egendom som härrör från brott enligt artikel 3, punkt 1, narkotika, psykotropa ämnen, ämnen upptagna i förteckning I och förteckning II och hjälpmedel som använts eller är avsedda att användas vid förövandet av sådana brott förflyttas;

(e) metoder som används vid överlåtelse, döljande eller maskering av vinning, egendom och hjälpmedel;

(f) insamlande av bevismaterial;

(g) metoder för kontroll i frizoner och frihamnar;

(h) moderna brottsbekämpningsmetoder.

3. Parterna skall bistå varandra med planering och genomförande av forsknings- och utbildningsprogram som syftar till att utbyta kunskaper i de i punkt 2 i denna artikel nämnda ämnesområdena och skall i förekommande fall genom regionala och internationella konferenser och seminarier främja samarbetet och stimulera till diskussion kring frågor av ömsesidigt intresse, däri inbegripet transitstaternas särskilda problem och behov.

INTERNATIONAL CO-OPERATION AND ASSISTANCE FOR TRANSIT STATES

1. The Parties shall co-operate, directly or through competent international or regional organizations, to assist and support transit States and, in particular, developing countries in need of such assistance and support, to the extent possible, through programmes of technical co-operation on interdiction and other related activities.

2. The Parties may undertake, directly or through competent international or regional organizations, to provide financial assistance to such transit States for the purpose of augmenting and strengthening the infrastructure needed for effective control and prevention of illicit traffic.

3. The Parties may conclude bilateral or multilateral agreements or arrangements to enhance the effectiveness of international co-operation pursuant to this article and may take into consideration financial arrangements in this regard.

Article 11

CONTROLLED DELIVERY

1. If permitted by the basic principles of their respective domestic legal systems, the Parties shall take the necessary measures, within their possibilities, to allow for the appropriate use of controlled delivery at the international level, on the basis of agreements or arrangements mutually consented to, with a view to identifying persons involved in offences established in accordance with article 3, paragraph 1, and to taking legal action against them.

2. Decisions to use controlled delivery shall be made on a case-by-

INTERNATIONELLT SAMARBETE OCH BISTÅND TILL TRANSITSTATER

1. Parterna skall i största möjliga utsträckning samarbeta, antingen direkt eller genom behöriga internationella och regionala organisationer, för att bistå och stödja transitstater och i synnerhet utvecklingsländer som är i behov av sådant bistånd och stöd, genom program för tekniskt samarbete om förbud och andra hithörande verksamheter.

2. Parterna kan åta sig, antingen direkt eller genom behöriga internationella och regionala organisationer, att lämna ekonomiskt bistånd till transitstater för att utöka och förstärka den infrastruktur som är nödvändig för att effektivt kontrollera och förhindra den olagliga hanteringen.

3. Parterna får sluta bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser för att öka effektiviteten i det internationella samarbetet enligt denna artikel och kan överväga ekonomiska uppgörelser för detta ändamål.

Artikel 11

KONTROLLERADE LEVERANSER

1. Om det är förenligt med de grundläggande principerna i deras respektive nationella rättssystem, skall parterna så långt det är möjligt vidta erforderliga åtgärder för att på grundval av ömsesidiga avtal eller överenskommelser tillåta ändamålsenlig användning av kontrollerade leveranser på internationell nivå för att kunna identifiera personer som är inblandade i brott enligt artikel 3, punkt 1, och för att kunna vidta rättsliga åtgärder mot dem.

2. Beslut om kontrollerade leveranser skall grundas på överenskom-

case basis and may, when necessary, take into consideration financial arrangements and understandings with respect to the exercise of jurisdiction by the Parties concerned.

3. Illicit consignments whose controlled delivery is agreed to may, with the consent of the Parties concerned, be intercepted and allowed to continue with the narcotic drugs or psychotropic substances intact or removed or replaced in whole or in part.

Article 12

SUBSTANCES FREQUENTLY USED IN THE ILLICIT MANUFACTURE OF NARCOTIC DRUGS OR PSYCHOTROPIC SUBSTANCES

1. The Parties shall take the measures they deem appropriate to prevent diversion of substances in Table I and Table II used for the purpose of illicit manufacture of narcotic drugs or psychotropic substances, and shall co-operate with one another to this end.

2. If a Party or the Board has information which in its opinion may require the inclusion of a substance in Table I or Table II, it shall notify the Secretary-General and furnish him with the information in support of that notification. The procedure described in paragraphs 2 to 7 of this article shall also apply when a Party or the Board has information justifying the deletion of a substance from Table I or Table II, or the transfer of a substance from one Table to the other.

3. The Secretary-General shall transmit such notification, and any information which he considers relevant, to the Parties, to the Com-

melser i varje särskilt fall och kan, om så är nödvändigt, avse ekonomiska uppgörelser och överenskommelser beträffande berörda parter utövning av domsrätt.

3. Olagliga sändningar som omfattas av en överenskommelse om kontrollerad leverans får, med berörda parter samtycke, fångas upp och tillåtas fortsätta med de narkotiska eller psykotropa ämnena orörda eller avlägsnade eller helt eller delvis ersatta.

Artikel 12

ÄMNEN SOM OFTA ANVÄNDS VID OLAGLIG FRAMSTÄLLNING AV NARKOTIKA ELLER PSYKOTROPA ÄMNEN

1. Parterna skall vidta de åtgärder som de bedömer lämpliga för att förhindra att ämnen upptagna i förteckning I och förteckning II skaffas undan för att användas vid olaglig framställning av narkotika eller psykotropa ämnen och skall samarbeta med varandra för detta ändamål.

2. Om en part eller styrelsen har tillgång till sådana upplysningar om ett ämne att ämnet enligt dess mening bör införas i förteckning I eller förteckning II, skall vederbörande göra anmälan om detta till generalsekreteraren och tillställa honom de upplysningar som utgör grund för anmälan. Det i punkterna 2-7 i denna artikel angivna förfarandet skall tillämpas även när en part eller styrelsen har tillgång till upplysningar som kan motivera att ett ämne stryks i förteckning I eller förteckning II, eller att ett ämne flyttas från den ena förteckningen till den andra.

3. Generalsekreteraren skall överlämna en sådan anmälan jämte de upplysningar som han anser vara av betydelse till parterna, till kom-

mission, and, where notification is made by a Party, to the board. The Parties shall communicate their comments concerning the notification to the Secretary-General, together with all supplementary information which may assist the Board in establishing an assessment and the Commission in reaching a decision.

4. If the Board, taking into account the extent, importance and diversity of the licit use of the substance, and the possibility and ease of using alternate substances both for licit purposes and for the illicit manufacture of narcotic drugs or psychotropic substances, finds:

(a) That the substance is frequently used in the illicit manufacture of a narcotic drug or psychotropic substance;

(b) That the volume and extent of the illicit manufacture of a narcotic drug or psychotropic substance creates serious public health or social problems, so as to warrant international action, it shall communicate to the Commission an assessment of the substance, including the likely effect of adding the substance to either Table I or Table II on both licit use and illicit manufacture, together with recommendations of monitoring measures, if any, that would be appropriate in the light of its assessment.

5. The Commission, taking into account the comments submitted by the Parties and the comments and recommendations of the Board, whose assessment shall be determinative as to scientific matters, and also taking into due consideration any other relevant factors, may decide by a two-thirds majority of its members to place a substance in Table I or Table II.

missionen och, när anmälan gjorts av en part, till styrelsen. Parterna skall tillställa generalsekreteraren sina yttranden rörande anmälan jämte alla ytterligare upplysningar som kan underlätta för styrelsen att göra en bedömning och för kommissionen att besluta i frågan.

4. Om styrelsen med hänsyn till omfattningen, betydelsen och variationen i den lagliga användningen av ämnet i fråga och till möjligheten och lättheten av att använda alternativa ämnen för såväl lagliga ändamål som olaglig framställning av narkotika eller psykotropa ämnen, finner

(a) att ämnet ofta används för olaglig framställning av ett narkotikum eller psykotropt ämne;

(b) att storleken och omfattningen av den olagliga framställningen av ett narkotikum eller psykotropt ämne utgör ett allvarligt hot mot det allmänna hälsotillståndet eller orsakar sociala problem, så att internationella åtgärder är påkallade, skall den tillställa kommissionen en bedömning av ämnet, inbegripet en bedömning av de troliga följderna av att ämnet upptas i förteckning I och förteckning II för såväl den lagliga användningen som den olagliga framställningen, jämte rekommendationer om sådana eventuella övervakningsåtgärder som kan anses lämpliga.

5. Med beaktande av yttrandena från parterna och yttrandena och rekommendationerna från styrelsen, vars bedömning skall vara avgörande i vetenskapliga frågor, och under vederbörligt hänsynstagande till andra omständigheter av betydelse får kommissionen med en majoritet av två tredjedelar av sina medlemmar besluta att uppta ett ämne i förteckning I eller förteckning II.

6. Any decision of the Commission taken pursuant to this article shall be communicated by the Secretary-General to all States and other entities which are, or which are entitled to become, Parties to this Convention, and to the Board. Such decision shall become fully effective with respect to each Party one hundred and eighty days after the date of such communication.

7. (a) The decisions of the Commission taken under this article shall be subject to review by the Council upon the request of any Party filed within one hundred and eighty days after the date of notification of the decision. The request for review shall be sent to the Secretary-General, together with all relevant information upon which the request for review is based.

(b) The Secretary-General shall transmit copies of the request for review and the relevant information to the Commission, to the Board and to all the Parties, inviting them to submit their comments within ninety days. All comments received shall be submitted to the Council for consideration.

(c) The Council may confirm or reverse the decision of the Commission. Notification of the Council's decision shall be transmitted to all States and other entities which are, or which are entitled to become, Parties to this Convention, to the Commission and to the Board.

8. (a) Without prejudice to the generality of the provisions contained in paragraph 1 of this article and the provisions of the 1961 Convention, the 1961 Convention as amended and the 1971 Convention, the Parties shall take the measures they deem appropriate to monitor the manufacture and distribution of substances in Table I and Table II which are carried out within their territory,

(b) To this end, the Parties may:

6. Meddelande om varje beslut som fattas av kommissionen enligt denna artikel skall av generalsekreteraren överlämnas till samtliga stater och andra organ som är eller är berättigade att bli parter i denna konvention samt till styrelsen. Beslutet skall träda i kraft för varje parts vidkommande 180 dagar efter dagen för sådant meddelande.

7. (a) Beslut som fattas av kommissionen enligt denna artikel skall underställas rådets prövning, om en part gör framställning inom 180 dagar efter notifikation om beslutet. Framställningen jämte alla upplysningar av betydelse på vilka framställningen grundas skall sändas till generalsekreteraren.

(b) Generalsekreteraren skall överlämna kopior av framställningen jämte alla upplysningar av betydelse till kommissionen, till styrelsen och till samtliga parter jämte en uppmaning till dem att inkomma med synpunkter inom 90 dagar. Alla synpunkter som mottas skall föreläggas rådet för bedömning.

(c) Rådet kan fastställa eller upphäva kommissionens beslut. Meddelande om rådets beslut skall överlämnas till samtliga stater och andra organ som är eller är berättigade att bli parter i denna konvention samt till kommissionen och styrelsen.

8. (a) Utan att inkräkta på den generella giltigheten av bestämmelserna i punkt 1 i denna artikel eller bestämmelserna i 1961 års konvention, 1961 års konvention med ändringar och 1971 års konvention skall parterna vidta de åtgärder de anser lämpliga för att övervaka sådan tillverkning och distribution av i förteckning I och förteckning II angivna ämnen som förekommer inom deras territorium.

(b) För detta ändamål kan parterna

(i) Control all persons and enterprises engaged in the manufacture and distribution of such substances;

(ii) Control under licence the establishment and premises in which such manufacture or distribution may take place;

(iii) Require that licensees obtain a permit for conducting the aforesaid operations;

(iv) Prevent the accumulation of such substances in the possession of manufactures and distributors, in excess of the quantities required for the normal conduct of business and the prevailing market conditions.

9. Each Party shall, with respect to substances in Table I and Table II, take the following measures:

(a) Establish and maintain a system to monitor international trade in substances in Table I and Table II in order to facilitate the identification of suspicious transactions. Such monitoring systems shall be applied in close co-operation with manufactures, importers, exporters, wholesalers and retailers, who shall inform the competent authorities of suspicious orders and transactions.

(b) Provide for the seizure of any substance in Table I or Table II if there is sufficient evidence that it is for use in the illicit manufacture of a narcotic drug or psychotropic substance.

(c) Notify, as soon as possible, the competent authorities and services of the Parties concerned if there is reason to believe that the import, export or transit of a substance in Table I or Table II is destined for the illicit manufacture of narcotic drugs or psychotropic substances, including in particular information about the means of payment and any other essential elements which led to that belief.

(i) övervaka alla enskilda personer och företag som ägnar sig åt tillverkning och distribution av sådana ämnen;

(ii) övervaka genom särskilda tillstånd de anläggningar och lokaler där sådan tillverkning och distribution kan äga rum;

(iii) fordra att de som har tillstånd att bedriva nämnda verksamhet skaffar sig särskilda tillståndsbevis för detta;

(iv) förhindra att det hos tillverkare och distributörer lagras större mängder av sådana ämnen än vad som med hänsyn till marknadsläget behövs för den normala driften.

9. Varje part skall i fråga om ämnen upptagna i förteckning I och förteckning II, vidta följande åtgärder:

(a) Införa och upprätthålla ett system för övervakning av den internationella handeln med ämnen angivna i förteckning I och förteckning II för att underlätta spårandet av misstänkta transaktioner. Sådana övervakningssystem skall tillämpas i nära samarbete med tillverkare, importörer, exportörer, grossister och detaljister, vilka skall underrätta de behöriga myndigheterna om misstänkta beställningar och transaktioner.

(b) Vidta åtgärder för att beslagta ämnen angivna i förteckning I eller II, om det finns tillräckliga bevis för att sådana ämnen är avsedda att användas vid olaglig framställning av ett narkotikum eller psykotropt ämne;

(c) underrätta behöriga myndigheter hos berörda parter så snart som möjligt om det finns anledning att misstänka att importen, exporten eller transiteringen av ett ämne angivet i förteckning I eller förteckning II är avsett för olaglig framställning av narkotika eller psykotropa ämnen och därvid rapportera särskilt om betalningssättet och andra väsentliga omständigheter som föranlett misstankar.

(d) Require that imports and exports be properly labelled and documented. Commercial documents such as invoices, cargo manifests, customs, transport and other shipping documents shall include the names, as stated in Table I or Table II, of the substances being imported or exported, the quantity being imported or exported, and the name and address of the exporter, the importer and, when available, the consignee.

(e) Ensure that documents referred to in subparagraph (d) of this paragraph are maintained for a period of not less than two years and may be made available for inspection by the competent authorities.

10. (a) In addition to the provisions of paragraph 9, and upon request to the Secretary-General by the interested Party, each Party from whose territory a substance in Table I is to be exported shall ensure that, prior to such export, the following information is supplied by its competent authorities to the competent authorities of the importing country:

(i) Name and address of the exporter and importer and, when available, the consignee;

(ii) Name of the substance in Table I;

(iii) Quantity of the substance to be exported;

(iv) Expected point of entry and expected date of dispatch;

(v) Any other information which is mutually agreed upon by the Parties.

(b) A Party may adopt more strict or severe measures of control than those provided by this paragraph if, in its opinion, such measures are desirable or necessary.

11. Where a Party furnishes information to another Party in accordance with paragraphs 9 and 10 of this article, the Party furnishing such information may require that the

(d) fordra att import- och exportförsändelser förses med vederbörliga etiketter och dokument. På affärshandlingar, såsom fakturor, frakmanifest, tull-, transport- och andra skeppningsdokument, skall anges namnen enligt förteckning I eller förteckning II på de ämnen som importeras eller exporteras samt namn och adress på exportören, importören och, om det är känt, varumottagaren.

(e) Säkerställa att de i punkt (d) nämnda handlingarna förvaras under en period av minst två år och att de kan göras tillgängliga för inspektion av behöriga myndigheter.

10. (a) Utöver bestämmelserna i punkt 9 och efter framställning av den berörda parten till generalsekretären skall en part från vars territorium ett ämne angivet i förteckning I skall exporteras säkerställa att dess behöriga myndigheter innan exporten äger rum förser de behöriga myndigheterna i importlandet med följande upplysningar:

(i) namn och adress på exportören, importören och, om det är känt, varumottagaren;

(ii) ämnets benämning enligt förteckning I;

(iii) mängden av ämnet som skall exporteras;

(iv) planerad plats för gränspasserings och planerat avsändningsdatum;

(v) alla andra uppgifter om vilka överenskommelse träffats mellan parterna.

(b) En part kan införa striktare eller strängare kontrollåtgärder än som föreskrivs i denna bestämmelse, om sådana åtgärder enligt partens mening är önskvärda eller nödvändiga.

11. När en part lämnar en annan part upplysningar enligt punkterna 9 och 10 i denna artikel, får den part som lämnar dessa upplysningar fordra att den mottagande parten iakttar

Party receiving it keep confidential any trade, business, commercial or professional secret or trade process.

12. Each Party shall furnish annually to the Board, in the form and manner provided for by it and on forms made available by it, information on:

(a) The amounts seized of substances in Table I and Table II and, when known, their origin;

(b) Any substance not included in Table I or Table II which is identified as having been used in illicit manufacture of narcotic drugs or psychotropic substances, and which is deemed by the Party to be sufficiently significant to be brought to the attention of the Board;

(c) Methods of diversion and illicit manufacture.

13. The Board shall report annually to the Commission on the implementation of this article and the Commission shall periodically review the adequacy and propriety of Table I and Table II.

14. The provisions of this article shall not apply to pharmaceutical preparations, nor to other preparations containing substances in Table I or Table II that are compounded in such a way that such substances cannot be easily used or recovered by readily applicable means.

Article 13

MATERIALS AND EQUIPMENT

The Parties shall take such measures as they deem appropriate to prevent trade in and the diversion of materials and equipment for illicit production or manufacture of narcotic drugs and psychotropic substances and shall co-operate to this end.

sekretess beträffande handels-, af-färs- och yrkeshemlighet eller annan hemlighet av kommersiell natur eller i fråga om tillverkningsprocesser.

12. Varje part skall årligen, i den form och på det sätt som styrelsen föreskriver och på formulär som styrelsen tillhandahåller, lämna styrelsen uppgifter om

(a) de mängder av de i förteckning I och förteckning II angivna ämnena som tagits i beslag och deras ursprung om detta är känt;

(b) varje ämne som inte är angivet i förteckning I eller förteckning II, vars användning vid olaglig framställning av narkotika eller psykotropa ämnen har fastställts, om parten anser att ämnet har sådan betydelse att det bör anmälas till styrelsen;

(c) metoder för undanskaffande och olaglig framställning.

13. Styrelsen skall årligen lämna en rapport till kommissionen om hur bestämmelserna i denna artikel genomförs, och kommissionen skall med jämna mellanrum pröva huruvida förteckning I och förteckning II är tillräckliga och ändamålsenliga.

14. Bestämmelserna i denna artikel skall inte tillämpas på läkemedel eller andra beredningar som innehåller ämnen angivna i förteckning I eller förteckning II, om de är sammansatta på sådant sätt att ämnena inte kan användas eller återvinnas på ett enkelt sätt.

Artikel 13

MATERIAL OCH UTRUSTNING

Parterna skall vidta de åtgärder som de bedömer lämpliga för att förhindra handel med och undanskaffande av material och utrustning för olaglig framställning av narkotika och psykotropa ämnen och skall samarbeta för detta ändamål.

MEASURES TO ERADICATE
ILLICIT CULTIVATION OF
NARCOTIC PLANTS AND TO
ELIMINATE ILLICIT DEMAND
FOR NARCOTIC DRUGS AND
PSYCHOTROPIC SUBSTANCES

1. Any measures taken pursuant to this Convention by Parties shall not be less stringent than the provisions applicable to the eradication of illicit cultivation of plants containing narcotic and psychotropic substances and to the elimination of illicit demand for narcotic drugs and psychotropic substances under the provisions of the 1961 Convention, the 1961 Convention as amended and the 1971 Convention.

2. Each Party shall take appropriate measures to prevent illicit cultivation of and to eradicate plants containing narcotic or psychotropic substances, such as opium poppy, coca bush and cannabis plants, cultivated illicitly in its territory. The measures adopted shall respect fundamental human rights and shall take due account of traditional licit uses, where there is historic evidence of such use, as well as the protection of the environment.

3. (a) The Parties may co-operate to increase the effectiveness of eradication efforts. Such co-operation may, *inter alia*, include support, when appropriate, for integrated rural development leading to economically viable alternatives to illicit cultivation. Factors such as access to markets, the availability of resources and prevailing socio-economic conditions should be taken into account before such rural development programmes are implemented. The Parties may agree on any other appropriate measures of co-operation.

(b) The Parties shall also facilitate the exchange of scientific and technical information and the conduct of research concerning eradication.

ÅTGÄRDER FÖR ATT UTROTA
OLAGLIG ODLING AV VÄXTER
INNEHÅLLANDE NARKOTISKA
ÄMNEN OCH FÖR ATT UNDA-
NÖJA OLAGLIG EFTERFRÅGAN
PÅ NARKOTIKA OCH PSYKO-
TROPA ÄMNEN

1. De åtgärder som vidtas av parterna enligt denna konvention skall inte vara mindre stringenta än de bestämmelser avseende bekämpning av olaglig odling av växter innehållande narkotiska och psykotropa ämnen och undanröjande av olaglig efterfrågan på narkotika och psykotropa ämnen som gäller enligt 1961 års konvention, 1961 års konvention med ändringar och 1971 års konvention.

2. Varje part skall vidta lämpliga åtgärder för att förhindra olaglig odling av växter innehållande narkotiska eller psykotropa ämnen, såsom vallmo, kokabuskar och cannabisväxter, och för att utrota växter av detta slag som odlas olagligt inom dess område. Åtgärder skall vidtas under beaktande av grundläggande mänskliga rättigheter och med vederbörlig hänsyn såväl till traditionell laglig användning, där det finns historiska belägg för sådan användning, som till miljövårdsaspekterna.

3. (a) Parterna kan samarbeta för att öka effektiviteten av utrotningssatserna. Sådant samarbete kan omfatta bl.a. stöd, där så är lämpligt, till en integrerad utveckling på landsbygden som syftar till ekonomiskt hållbara alternativ till olaglig odling. Innan sådana utvecklingsprogram för landsbygden genomförs, skall hänsyn tas till sådana faktorer som tillgång till marknader och resurser samt till de rådande socioekonomiska förhållandena. Parterna kan komma överens om andra lämpliga samarbetsåtgärder.

(b) Parterna skall även medverka till vetenskapligt och tekniskt utbyte och till forskning om utrotning.

(c) Whenever they have common frontiers, the Parties shall seek to co-operate in eradication programmes in their respective areas along those frontiers.

4. The Parties shall adopt appropriate measures aimed at eliminating or reducing illicit demand for narcotic drugs and psychotropic substances, with a view to reducing human suffering and eliminating financial incentives for illicit traffic. These measures may be based, *inter alia* on the recommendations of the United Nations, specialized agencies of the United Nations such as the World Health Organization, and other competent international organizations, and on the Comprehensive Multidisciplinary Outline adopted by the International Conference on Drug Abuse and Illicit Trafficking, held in 1987, as it pertains to governmental and non-governmental agencies and private efforts in the fields of prevention, treatment and rehabilitation. The Parties may enter into bilateral or multilateral agreements or arrangements aimed at eliminating or reducing illicit demand for narcotic drugs and psychotropic substances.

5. The Parties may also take necessary measures for early destruction or for lawful disposal of the narcotic drugs, psychotropic substances and substances in Table I and Table II which have been seized or confiscated and for the admissibility as evidence of duly certified necessary quantities of such substances.

(c) När parter har gemensamma gränser, skall de sträva efter att samarbeta om utrotningsprogram i sina respektive gränsområden.

4. Parterna skall vidta lämpliga åtgärder för att eliminera eller minska olaglig efterfrågan på narkotika och psykotropa ämnen för att därmed minska mänskligt lidande och undanröja de ekonomiska drivkrafterna till den olagliga hanteringen. Dessa åtgärder kan utgå bl.a. från rekommendationerna från Förenta nationerna, Förenta nationernas fackorgan sådana som Världshälsoorganisationen, och andra behöriga internationella organisationer samt även, i fråga om statliga och icke-statliga organs och enskildas insatser för förebyggande verksamhet, behandling och rehabilitering, den omfattande tvärvetenskapliga översikt som antogs av 1987 års internationella konferens om narkotikamissbruk och olaglig hantering av narkotika. Parterna kan ingå bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommer som syftar till att eliminera eller minska olaglig efterfrågan på narkotika och psykotropa ämnen.

5. Parterna kan även vidta nödvändiga åtgärder för att narkotika, psykotropa ämnen och ämnen angivna i förteckning I och förteckning II som har tagits i beslag eller förverkats skall förstöras i ett tidigt skede eller komma till laglig användning och för att erforderliga mängder av sådana ämnen, vederbörligen bestyrkta, skall tillåtas som bevisning.

Article 15

COMMERCIAL CARRIERS

1. The Parties shall take appropriate measures to ensure that means of transport operated by commercial carriers are not used in the commis-

Artikel 15

YRKESMÄSSIGA FRAKTFÖRARE

1. Parterna skall vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att transportmedel som används av yrkesmässiga fraktförare inte utnyttjas vid

sion of offences established in accordance with article 3, paragraph 1; such measures may include special arrangements with commercial carriers.

2. Each Party shall require commercial carriers to take reasonable precautions to prevent the use of their means of transport for the commission of offences established in accordance with article 3, paragraph 1. Such precautions may include:

(a) If the principal place of business of a commercial carrier is within the territory of the Party:

(i) Training of personnel to identify suspicious consignments or persons;

(ii) Promotion of integrity of personnel;

(b) If a commercial carrier is operating within the territory of the Party:

(i) Submission of cargo manifests in advance, whenever possible;

(ii) Use of tamper-resistant, individually verifiable seals on containers;

(iii) Reporting to the appropriate authorities at the earliest opportunity all suspicious circumstances that may be related to the commission of offences established in accordance with article 3, paragraph 1.

3. Each Party shall seek to ensure that commercial carriers and the appropriate authorities at points of entry and exit and other customs control areas co-operate, with a view to preventing unauthorized access to means of transport and cargo and to implementing appropriate security measures.

Article 16

COMMERCIAL DOCUMENTS AND LABELLING OF EXPORTS

1. Each Party shall require that lawful exports of narcotic drugs and psychotropic substances be properly

brott som anges i artikel 3, punkt 1. Sådana åtgärder kan innefatta särskilda överenskommelser med yrkesmässiga fraktförare.

2. Varje part skall fordra att yrkesmässiga fraktförare vidtar skäligen säkerhetsanordningar för att förhindra att deras transportmedel används vid brott enligt artikel 3, punkt 1. Sådana säkerhetsanordningar kan omfatta

(a) om en yrkesmässig fraktförare huvudsakligen verksamhet bedrivs inom partens territorium,

(i) utbildning av personal i att identifiera misstänkta försändelser eller personer;

(ii) åtgärder för att stärka personalens integritet;

(b) om en yrkesmässig fraktförare är verksam inom partens territorium,

(i) inlämnande av fraktmanifest i förväg, där så är möjligt;

(ii) användning av manipulationssäkra, individuellt kontrollerbara containerförseglingar;

(iii) anmälan utan dröjsmål till behöriga myndigheter av alla misstänkta omständigheter som kan ha samband med brott enligt artikel 3, punkt 1.

3. Varje part skall sträva efter att yrkesmässiga fraktförare och behöriga myndigheter samarbetar vid gränsövergångar och inom andra tullkontrollområden för att förhindra att obehöriga får tillträde till transportmedel och last och för att genomföra lämpliga säkerhetsåtgärder.

Artikel 16

AFFÄRSHANDLINGAR OCH ETIKETTER PÅ EXPORTGODS

1. Varje part skall fordra att lagliga exportförsändelser av narkotika och psykotropa ämnen skall vara

Prop. 1990/91:127
Bilaga 1

documented. In addition to the requirements for documentation under article 31 of the 1961 Convention, article 31 of the 1961 Convention as amended and article 12 of the 1971 Convention, commercial documents such as invoices, cargo manifests, customs, transport and other shipping documents shall include the names of the narcotic drugs and psychotropic substances being exported as set out in the respective Schedules of the 1961 Convention, the 1961 Convention as amended and the 1971 Convention, the quantity being exported, and the name and address of the exporter, the importer and, when available, the consignee.

2. Each Party shall require that consignments of narcotic drugs and psychotropic substances being exported be not mislabelled.

Article 17

ILLICIT TRAFFIC BY SEA

1. The Parties shall co-operate to the fullest extent possible to suppress illicit traffic by sea, in conformity with the international law of the sea.

2. A Party which has reasonable grounds to suspect that a vessel flying its flag or not displaying a flag or marks of registry is engaged in illicit traffic may request the assistance of other Parties in suppressing its use for that purpose. The Parties so requested shall render such assistance within the means available to them.

3. A Party which has reasonable grounds to suspect that a vessel exercising freedom of navigation in accordance with international law and flying the flag or displaying marks of registry of another Party is engaged in illicit traffic may so

vederbörligen dokumenterade. Utöver dokumentationskraven enligt artikel 31 i 1961 års konvention, artikel 31 1961 års konvention med ändringar och artikel 12 i 1971 års konvention skall i affärshandlingar såsom fakturor, fraktmanifest, tull-, transport- och andra skeppningsdokument, anges benämningarna enligt respektive förteckningar i 1961 års konvention, 1961 års konvention med ändringar och 1971 års konvention på den narkotika och de psykotropa ämnen som exporteras, den exporterade mängden samt namn och adress på exportören, importören och, om det är känt, varumottagaren.

2. Varje part skall fordra att exportförsändelser med narkotika och psykotropa ämnen inte åsätts oriktig märkning.

Artikel 17

OLAGLIG HANTERING TILL HAVS

1. Parterna skall samarbeta i största möjliga utsträckning för att bekämpa den olagliga hanteringen till havs på ett sätt som står i överensstämmelse med den internationella havsrätten.

2. En part som har skälig anledning att misstänka att ett fartyg, som för dess flagga eller som inte visar någon flagga eller registreringsmärken utnyttjas för olaglig hantering, kan begära hjälp från andra parter för att hindra att fartyget används för sådant ändamål. Parter som mottar en sådan framställning skall lämna det begärda biståndet så långt det är möjligt.

3. En part som har skälig anledning att misstänka att ett fartyg som utövar sin rätt till fri sjöfart enligt internationell rätt och som för en annan parts flagga eller visar en annan parts registreringsmärken utnyttjas för olaglig hantering kan anmäla

notify the flag State, request confirmation of registry and, if confirmed, request authorization from the flag State to take appropriate measures in regard to that vessel.

4. In accordance with paragraph 3 or in accordance with treaties in force between them or in accordance with any agreement or arrangement otherwise reached between those Parties, the flag State may authorize the requesting State to, *inter alia*:

- (a) Board the vessel;
- (b) Search the vessel;
- (c) If evidence of involvement in illicit traffic is found, take appropriate action with respect to the vessel, persons and cargo on board.

5. Where action is taken pursuant to this article, the Parties concerned shall take due account of the need not to endanger the safety of life at sea, the security of the vessel and the cargo or to prejudice the commercial and legal interests of the flag State or any other interested State.

6. The flag State may, consistent with its obligations in paragraph 1 of this article, subject its authorization to conditions to be mutually agreed between it and the requesting Party, including conditions relating to responsibility.

7. For the purposes of paragraphs 3 and 4 of this article, a Party shall respond expeditiously to a request from another Party to determine whether a vessel that is flying its flag is entitled to do so, and to requests for authorization made pursuant to paragraph 3. At the time of becoming a Party to this Convention, each Party shall designate an authority or, when necessary, authorities to receive and respond to such requests. Such designation shall be notified through the Secretary-General to all other Parties within one month of the designation.

detta till flaggstaten, begära bekräftelse på registreringen och, om bekräftelse ges, begära tillstånd från flaggstaten att vidta lämpliga åtgärder beträffande fartyget.

4. I överensstämmelse med punkt 3 eller gällande traktater mellan parterna eller avtal eller överenskommelser i övrigt som träffats av parterna kan flaggstaten ge den ansökande staten tillstånd att bl.a

- (a) borda fartyget;
- (b) genomsöka fartyget;
- (c) om bevis på inblandning i olaglig hantering påträffas, vidta lämpliga åtgärder beträffande fartyget, personerna och lasten ombord.

5. När åtgärder vidtas enligt denna artikel, skall berörda parter ta vederbörlig hänsyn till kravet att inte säkerheten för människoliv till sjöss eller fartygets och lastens säkerhet äventyras och att inte inkräkta på flaggstatens eller annan berörd stats affärsintressen eller rättsliga intressen.

6. Flaggstaten får, i den mån det är förenligt med dess skyldigheter enligt punkt 1 i denna artikel, förena sitt tillstånd med villkor som skall avtalas mellan parterna, däri inbegripet villkor rörande ansvar.

7. För att uppfylla syftet med bestämmelserna i punkterna 3 och 4 i denna artikel skall en part utan dröjsmål besvara en framställning från en annan part huruvida ett fartyg som för dess flagg är berättigat därtill samt framställningar om tillstånd enligt punkt 3. Samtidigt som en part ansluter sig till denna konvention skall den utse ett centralorgan eller, om så erfordras, flera sådana organ som har att motta och svara på sådana framställningar. Notifikation om behörigt organ skall genom generalsekreteraren tillställas alla andra parter inom en månad efter det att ett sådant organ har utsetts.

8. A Party which has taken any action in accordance with this article shall promptly inform the flag State concerned of the results of that action.

9. The Parties shall consider entering into bilateral or regional agreements or arrangements to carry out, or to enhance the effectiveness of, the provisions of this article.

10. Action pursuant to paragraph 4 of this article shall be carried out only by warships or military aircraft, or other ships or aircraft clearly marked and identifiable as being on government service and authorized to that effect.

11. Any action taken in accordance with this article shall take due account of the need not to interfere with or affect the rights and obligations and the exercise of jurisdiction of coastal States in accordance with the international law of the sea.

Article 18

FREE TRADE ZONES AND FREE PORTS

1. The Parties shall apply measures to suppress illicit traffic in narcotic drugs, psychotropic substances and substances in Table I and Table II in free trade zones and in free ports that are no less stringent than those applied in other parts of their territories.

2. The Parties shall endeavour:

(a) To monitor the movement of goods and persons in free trade zones and free ports, and, to that end, shall empower the competent authorities to search cargoes and incoming and outgoing vessels, including pleasure craft and fishing vessels, as well as aircraft and vehicles and, when appropriate, to search crew members, passengers and their baggage;

8. En part som har vidtagit någon åtgärd enligt denna artikel skall omedelbart underrätta den berörda flaggstaten om resultatet av åtgärden.

9. Parterna skall överväga att sluta bilaterala eller regionala avtal eller överenskommelser för att förverkliga eller öka verkan av bestämmelserna i denna artikel.

10. Åtgärder enligt punkt 4 i denna artikel skall endast genomföras av örlogsfartyg eller militära luftfartyg eller andra fartyg eller luftfartyg, som bär tydliga märken som visar att de är i statens tjänst och vederbörligen bemyndigade.

11. Åtgärder enligt denna artikel skall vidtas med beaktande av kravet att inte inkräkta på eller påverka kuststaters rättigheter och skyldigheter eller utövning av domsrätt enligt den internationella havsrätten.

Artikel 18

FRIZONER OCH FRIHAMNAR

1. Parterna skall bekämpa olaglig hantering av narkotika, psykotropa ämnen och ämnen angivna i förteckning I och förteckning II i frizoner och frihamnar genom åtgärder som inte är mindre stringenta än de åtgärder som de vidtar i andra delar av sina territorier.

2. Parterna skall sträva efter att

(a) övervaka gods och personer i frizoner och frihamnar och för detta ändamål bemyndiga behöriga myndigheter att visitera laster och in- och utgående fartyg, däri inbegripet fritidsbåtar och fiskefartyg, luftfartyg och fordon samt, i förekommande fall, besättningsmedlemmar, passagerare och deras bagage;

(b) To establish and maintain a system to detect consignments suspected of containing narcotic drugs, psychotropic substances and substances in Table I and Table II passing into or out of free trade zones and free ports;

(c) To establish and maintain surveillance systems in harbour and dock areas and at airports and border control points in free trade zones and free ports.

(b) införa och upprätthålla ett system för att spåra upp försändelser som misstänks innehålla narkotika, psykotropa ämnen eller ämnen upptagna i förteckning I och förteckning II och som förs in i eller ut ur frizoner och frihamnar.

(c) införa och upprätthålla övervakningssystem i hamn- och varvsområden, vid flygplatser och gränskontroller i frizoner och frihamnar.

Article 19

THE USE OF THE MAILS

1. In conformity with their obligations under the Conventions of the Universal Postal Union, and in accordance with the basic principles of their domestic legal systems, the Parties shall adopt measures to suppress the use of the mails for illicit traffic and shall co-operate with one another to that end.

2. The measures referred to in paragraph 1 of this article shall include, in particular:

(a) Co-ordinated action for the prevention and repression of the use of the mails for illicit traffic;

(b) Introduction and maintenance by authorized law enforcement personnel of investigative and control techniques designed to detect illicit consignments of narcotic drugs, psychotropic substances and substances in Table I and Table II in the mails;

(c) Legislative measures to enable the use of appropriate means to secure evidence required for judicial proceedings.

Artikel 19

ANVÄNDNING AV POSTFÖRBINDELSER

1. I överensstämmelse med sina skyldigheter enligt världspostkonventionen och i enlighet med de grundläggande principerna i den nationella rättsordningen skall parterna vidta åtgärder för att förhindra användningen av postförbindelser för olaglig hantering och skall samarbeta med varandra för detta ändamål.

2. Åtgärderna som åsyftas i punkt 1 i denna artikel skall omfatta i första hand

(a) samordnade åtgärder för att förhindra och bekämpa användningen av postförbindelser för olaglig hantering;

(b) introduktion och upprätthållande, med hjälp av behörig brottsbekämpande personal, av undersöknings- och kontrollmetoder som är utformade för att spåra olagliga postförsändelser med narkotika, psykotropa ämnen eller ämnen angivna i förteckning I och förteckning II;

(c) lagstiftning för att möjliggöra användning av ändamålsenliga metoder för att säkra sådana bevis som krävs för rättsliga förfaranden.

INFORMATION TO BE
FURNISHED BY THE PARTIES

1. The Parties shall furnish, through the Secretary-General, information to the Commission on the working of this Convention in their territories and, in particular:

(a) The text of laws and regulations promulgated in order to give effect to the Convention;

(b) Particulars of cases of illicit traffic within their jurisdiction which they consider important because of new trends disclosed, the quantities involved, the sources from which the substances are obtained, or the methods employed by persons so engaged.

2. The Parties shall furnish such information in such a manner and by such dates as the Commission may request.

Article 21

FUNCTIONS OF THE COM-
MISSION

The Commission is authorized to consider all matters pertaining to the aims of this Convention and, in particular:

(a) The Commission shall, on the basis of the information submitted by the Parties in accordance with Article 20, review the operation of this Convention;

(b) The Commission may make suggestions and general recommendations based on the examination of the information received from the Parties;

(c) The Commission may call the attention of the Board to any matters which may be relevant to the functions of the Board;

(d) The Commission shall, on any matter referred to it by the Board under article 22, paragraph 1(b), take such action as it deems appropriate;

UPPLYSNINGAR SOM SKALL
LÄMNAS AV PARTERNA

1. Parterna skall genom general-sekreteraren lämna upplysningar till kommissionen i fråga om tillämpningen av konventionen inom deras territorier och i synnerhet om:

(a) texterna i de lagar och andra författningar som antagits för att sätta konventionen i kraft;

(b) uppgifter om sådana enskilda fall rörande olaglig hantering under deras jurisdiktion som de anser av betydelse på grund av antingen nya utvecklingslinjer som upptäckts eller mängderna som har förekommit, källorna varifrån ämnena kommit eller metoderna som använts av de inblandade personerna.

2. Parterna skall lämna angivna upplysningar på det sätt och vid de tidpunkter som kommissionen begär.

Artikel 21

KOMMISSIONENS UPPGIFTER

Kommission har befogenhet att undersöka alla frågor som rör syftena med denna konvention och i synnerhet

(a) skall kommissionen, på grund av upplysningarna som lämnas av parterna enligt artikel 20, granska tillämpningen av denna konvention,

(b) kan kommissionen framlägga förslag och allmänna rekommendationer grundade på en granskning av de upplysningar som lämnats av parterna;

(c) kan kommissionen fästa styrelsens uppmärksamhet på frågor som kan vara av betydelse för styrelsens uppgifter;

(d) skall kommissionen, beträffande ärenden som hänskjutits till den av styrelsen enligt punkt 1 (b) i artikel 22, vidta sådana åtgärder som den anser lämpliga;

(e) The Commission may, in conformity with the procedures laid down in article 12, amend Table I and Table II;

(f) The Commission may draw the attention of non-Parties to decisions and recommendations which it adopts under this Convention, with a view to their considering taking action in accordance therewith.

Article 22

FUNCTIIONS OF THE BOARD

1. Without prejudice to the functions of the Commission under article 21, and without prejudice to the functions of the Board and the Commission under the 1961 Convention, the 1961 Convention as amended and the 1971 Convention;

(a) If, on the basis of its examination of information available to it, to the Secretary-General or to the Commission, or of information communicated by United Nations organs, the Board has reason to believe that the aims of this Convention in matters related to its competence are not being met, the Board may invite a Party or Parties to furnish any relevant information;

(b) With respect to articles 12, 13 and 16;

(i) After taking action under subparagraph (a) of this article, the Board, if satisfied that it is necessary to do so, may call upon the Party concerned to adopt such remedial measures as shall seem under the circumstances to be necessary for the execution of the provisions of articles 12, 13 and 16;

(ii) Prior to taking action under (iii) below, the Board shall treat as confidential its communications with the Party concerned under the preceding subparagraphs;

(iii) If the Board finds that the Party concerned has not taken remedial measures which it has been called upon to take under this subparagraph, it may call the attention of the Parties, the Council and the

(e) kan kommissionen i överensstämmelse med de förfaranden som föreskrivs i artikel 12 vidta ändringar i förteckning I och förteckning II;

(f) kan kommissionen fästa icke-parters uppmärksamhet på de beslut och rekommendationer som kommissionen fattar enligt denna konvention för att de skall kunna överväga att vidta motsvarande åtgärder.

Artikel 22

STYRELSENS UPPGIFTER

1. Utan att inkräkta på kommissionens uppgifter enligt artikel 21 eller på styrelsens och kommissionens uppgifter enligt 1961 års konvention, 1961 års konvention med ändringar och 1971 års konvention;

(a) om styrelsen på grund av den information som denna, general-sekreteraren eller kommissionen har tillgång till eller på grund av upplysningar som den mottagit från Förenta nationernas organ, har anledning anta att konventionens syften i frågor som faller under styrelsens behörighet inte uppfylls, kan styrelsen anmoda en eller flera parter att lämna vederbörliga upplysningar;

(b) vad avser artiklarna 12, 13 och 16;

(i) efter att ha vidtagit åtgärder i enlighet med (a) i denna artikel kan styrelsen, om den anser detta vara nödvändigt, anmoda den berörda parten att vidta sådana åtgärder till rättelse som efter omständigheterna bedöms nödvändiga för att uppfylla bestämmelserna i artiklarna 12, 13 och 16;

(ii) innan den vidtar åtgärder enligt (iii) nedan, skall styrelsen behandla sina meddelanden till den berörda parten enligt föregående stycken som konfidentiella;

(iii) om styrelsen finner att den berörda parten inte har vidtagit sådana åtgärder till rättelse som den har anmodats till enligt (i), kan styrelsen fästa parternas, rådets och kommissionens uppmärksamhet på frågan.

Commission to the matter. Any report published by the Board under this subparagraph shall also contain the views of the Party concerned if the latter so requests.

2. Any Party shall be invited to be represented at a meeting of the Board at which a question of direct interest to it is to be considered under this article.

3. If in any case a decision of the Board which is adopted under this article is not unanimous, the views of the minority shall be stated.

4. Decisions of the Board under this article shall be taken by a two-thirds majority of the whole number of the Board.

5. In carrying out its functions pursuant to subparagraph 1 (a) of this article, the Board shall ensure the confidentiality of all information which may come into its possession.

6. The Board's responsibility under this article shall not apply to the implementation of treaties or agreements entered into between Parties in accordance with the provisions of this Convention.

7. The provisions of this article shall not be applicable to disputes between Parties falling under the provisions of article 32.

Om en rapport offentliggörs av styrelsen enligt detta stycke skall den även innehålla den berörda partens synpunkter, om parten begär det.

2. Då styrelsen vid sammanträde skall behandla en fråga under denna artikel som direkt berör en viss part, skall parten inbjudas att låta sig representeras vid sammanträdet.

3. Om styrelsens beslut enligt denna artikel inte är enhälligt, skall även minoritetens åsikter anges.

4. Beslut av styrelsen enligt denna artikel skall fattas med en majoritet av två tredjedelar av styrelsens samtliga medlemmar.

5. Vid fullgörandet av sina uppgifter enligt 1 (a) i denna artikel skall styrelsen säkerställa att alla upplysningar som kan komma till dess kännedom förblir konfidentiella.

6. Styrelsens behörighet enligt denna artikel skall inte omfatta verkställande av fördrag eller avtal som slutits mellan parterna enligt bestämmelserna i denna konvention.

7. Bestämmelserna i denna artikel skall inte tillämpas i fråga om tvister mellan parterna som regleras av bestämmelserna i artikel 32.

Article 23

REPORTS OF THE BOARD

1. The Board shall prepare an annual report on its work containing an analysis of the information at its disposal and, in appropriate cases, an account of the explanations, if any, given by or required of Parties, together with any observations and recommendations which the Board desires to make. The Board may

Artikel 23

RAPPORTER FRÅN STYRELSEN

1. Styrelsen skall varje år utarbeta en rapport över sin verksamhet med en analys av de upplysningar som den har tillgång till samt, i förekommande fall, en redovisning av eventuella förklaringar som lämnats eller begärts av parterna jämte de synpunkter och rekommendationer som styrelsen önskar framföra.

make such additional reports as it considers necessary. The reports shall be submitted to the Council through the Commission which may make such comments as it sees fit.

2. The reports of the Board shall be communicated to the Parties and subsequently published by the Secretary-General. The Parties shall permit their unrestricted distribution.

Article 24

APPLICATION OF STRICTER MEASURES THAN THOSE REQUIRED BY THIS CONVENTION

A Party may adopt more strict or severe measures than those provided by this Convention if, in its opinion, such measures are desirable or necessary for the prevention or suppression of illicit traffic.

Article 25

NON-DEROGATION FROM EARLIER TREATY RIGHTS AND OBLIGATIONS

The provisions of this Convention shall not derogate from any rights enjoyed or obligations undertaken by Parties to this Convention under the 1961 Convention, the 1961 Convention as amended and the 1971 Convention.

Article 26

SIGNATURE

This Convention shall be open for signature at the United Nations Office at Vienna, from 20 December

Styrelsen kan upprätta de ytterligare rapporter som den finner nödvändiga. Rapporterna skall genom kommissionen överlämnas till rådet. Kommissionen kan därvid bifoga de kommentarer som den finner lämpliga.

2. Styrelsens rapporter skall tillställas parterna och därefter offentliggöras av generalsekreteraren. Parterna skall tillåta deras spridning utan inskränkning.

Artikel 24

TILLÄMPNING AV STRÄNGARE ÅTGÄRDER ÄN SOM FÖRESKRIVS I DENNA KONVENTION

En part kan tillämpa striktare eller strängare åtgärder än som föreskrivs i denna konvention, om sådana åtgärder enligt partens mening är önskvärda eller nödvändiga för att förhindra eller bekämpa den olagliga hanteringen.

Artikel 25

INGEN INSKRÄNKNING I RÄTTIGHETER OCH SKYLDIGHETER ENLIGT TIDIGARE KONVENTIONER

Bestämmelserna i denna konvention innebär inte någon inskränkning i de rättigheter som parterna i denna konvention åtnjuter eller i de skyldigheter som de åtagit sig enligt 1961 års konvention, 1961 års konvention med ändringar och 1971 års konvention.

Artikel 26

UNDERTECKNANDE

Denna konvention skall vara öppen för undertecknande på Förenta nationernas kontor i Wien från den

1988 to 28 Februari 1989, and thereafter at the Headquarters of the United Nations at New York, until 20 December 1989, by:

(a) All States;
(b) Namibia, represented by the United Nations Council for Namibia;

(c) Regional economic integration organizations which have competence in respect of the negotiation, conclusion and application of international agreements in matters covered by this Convention, references under the Convention to Parties, States or national services being applicable to these organizations within the limits of their competence.

Article 27

RATIFICATION, ACCEPTANCE, APPROVAL OR ACT OF FORMAL CONFIRMATION

1. This Convention is subject to ratification, acceptance or approval by States and by Namibia, represented by the United Nations Council for Namibia, and to acts of formal confirmation by regional economic integration organizations referred to in article 26, subparagraph (c). The instruments of ratification, acceptance or approval and those relating to acts of formal confirmation shall be deposited with the Secretary-General.

2. In their instruments of formal confirmation, regional economic integration organizations shall declare the extent of their competence with respect to the matters governed by this Convention. These organizations shall also inform the Secretary-General of any modification in the extent of their competence with respect to the matters governed by the Convention.

20 december 1988 till och med den 28 februari 1989 och därefter vid Förenta nationernas högkvarter i New York till och med den 20 december 1989 av

(a) alla stater;
(b) Namibia, representerat av Förenta nationernas råd för Namibia;

(c) de regionala organisationer för ekonomisk integration som är behöriga att förhandla om, ingå och tillämpa internationella avtal i de frågor som berörs av denna konvention. Hänvisningar i konventionen till parter, stater eller nationella organ skall även gälla dessa organisationer inom ramen för deras behörighet.

Artikel 27

RATIFIKATION, GODTAGANDE, GODKÄNNANDE ELLER FORMELL BEKRÄFTELSE

1. Denna konvention skall kunna ratificeras, godtas eller godkännas av staterna och Namibia, representerat av Förenta nationernas råd för Namibia, och bekräftas genom instrument rörande formell bekräftelse av de regionala organisationer för ekonomisk integration som avses i artikel 26 (c). Ratifikations-, godtagande- och godkännandeinstrumenten och instrumenten rörande formell bekräftelse skall deponeras hos generalsekreteraren.

2. I sina instrument rörande formell bekräftelse skall regionala organisationer för ekonomisk integration ange omfattningen av sin behörighet i de frågor som berörs av denna konvention. Dessa organisationer skall även underrätta generalsekreteraren om ändringar i omfattningen av sin behörighet i de frågor som berörs av denna konvention.

Prop. 1990/91:127
Bilaga 1

ACCESSION

ANSLUTNING

1. This Convention shall remain open for accession by any State, by Namibia, represented by the United Nations Council for Namibia, and by regional economic integration organizations referred to in article 26, subparagraph (c). Accession shall be effected by the deposit of an instrument of accession with the Secretary-General.

2. In their instruments of accession, regional economic integration organizations shall declare the extent of their competence with respect to the matters governed by this Convention. These organizations shall also inform the Secretary-General of any modification in the extent of their competence with respect to the matters governed by the Convention.

1. Denna konvention skall vara öppen för anslutning av alla stater, av Namibia, representerat av Förenta nationernas råd för Namibia, och av de regionala organisationer för ekonomisk integration som avses i artikel 26 (c). Anslutning skall ske genom att ett anslutningsinstrument deponeras hos generalsekreteraren.

2. I sina anslutningsinstrument skall regionala organisationer för ekonomisk integration ange omfattningen av sin behörighet i de frågor som berörs av denna konvention. Dessa organisationer skall även underrätta generalsekreteraren om ändringar i omfattningen av sin behörighet i de frågor som berörs av denna konvention.

Article 29

Artikel 29

ENTRY INTO FORCE

IKRAFTTRÄDANDE

1. This Convention shall enter into force on the ninetieth day after the date of the deposit with the Secretary-General of the twentieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession by States or by Namibia, represented by the Council for Namibia.

2. For each State or for Namibia, represented by the Council for Namibia, ratifying, accepting, approving or acceding to this Convention after the deposit of the twentieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, the Convention shall enter into force on the ninetieth day after the date of the deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

1. Denna konvention skall träda i kraft nittionde dagen efter det att det tjugonde ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrumentet har deponerats hos generalsekreteraren av staterna eller av Namibia, representerat av Förenta nationernas råd för Namibia.

2. Ifråga om varje stat eller Namibia, representerat av Förenta nationernas råd för Namibia, som ratificerar, godtar, godkänner eller ansluter sig till denna konvention efter deposition av det tjugonde ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrumentet, skall denna konvention träda i kraft nittionde dagen efter deposition av dess ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument.

3. For each regional economic integration organization referred to in article 26, subparagraph (c) depositing an instrument relating to an act of formal confirmation or an instrument of accession, this Convention shall enter into force on the ninetieth day after such deposit, or at the date the Convention enters into force pursuant to paragraph 1 of this article, whichever is later.

Article 30

DENUNCIATION

1. A Party may denounce this Convention at any time by a written notification addressed to the Secretary-General.

2. Such denunciation shall take effect for the Party concerned one year after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.

Article 31

AMENDMENTS

1. Any Party may propose an amendment to this Convention. The text of any such amendment and the reasons therefor shall be communicated by the Party to the Secretary-General, who shall communicate it to the other Parties and shall ask them whether they accept the proposed amendment. If a proposed amendment so circulated has not been rejected by any Party within twenty-four months after it has been circulated, it shall be deemed to have been accepted and shall enter into force in respect of a Party ninety days after that Party has deposited with the Secretary-General an instrument expressing its consent to be bound by that amendment.

2. If a proposed amendment has been rejected by any Party, the Secretary-General shall consult with

3. För varje regional organisation för ekonomisk integration som avses i artikel 26 (c), som deponerar ett instrument rörande formell bekräftelse eller ett anslutningsinstrument, skall denna konvention träda i kraft nittionde dagen efter denna deposition eller den dag då denna konvention träder i kraft enligt punkt 1 i denna artikel, beroende på vilken dag som är den senaste.

Artikel 30

UPPSÄGNING

1. En part kan när som helst säga upp denna konvention genom en skriftlig notifikation till generalsekreteraren.

2. Uppsägningen skall för den berörda partens del träda i kraft ett år efter den dag då generalsekreteraren mottog notifikationen.

Artikel 31

ÄNDRINGAR

1. Varje part kan föreslå ändringar i denna konvention. Texten till och skälen för en sådan ändring skall av parten ställas till generalsekreteraren, som skall översända förslaget till övriga parter och fråga dem om de godkänner den föreslagna ändringen. Om en föreslagen ändring som sålunda utsänts inte blivit avvisad av någon part inom tjugofyra månader efter det den utsänts, anses den ha blivit godkänd och träder i kraft för varje part nittio dagar efter det att parten hos generalsekreteraren deponerat ett dokument som ger uttryck för partens samtycke till att vara bunden av ändringen.

2. Om en föreslagen ändring blivit avvisad av någon part, skall generalsekreteraren samråda med

the Parties and, if a majority so requests, he shall bring the matter, together with any comments made by the Parties, before the council which may decide to call a conference in accordance with Article 62, paragraph 4, of the Charter of the United Nations. Any amendment resulting from such a Conference shall be embodied in a Protocol of Amendment. Consent to be bound by such a Protocol shall be required to be expressed specifically to the Secretary-General.

Article 32

SETTLEMENT OF DISPUTES

1. If there should arise between two or more Parties a dispute relating to the interpretation or application of this Convention, the Parties shall consult together with a view to the settlement of the dispute by negotiation, enquiry, mediation, conciliation, arbitration, recourse to regional bodies, judicial process or other peaceful means of their own choice.

2. Any such dispute which cannot be settled in the manner prescribed in paragraph 1 of this article shall be referred, at the request of any one of the States Parties to the dispute, to the International Court of Justice for decision.

3. If a regional economic integration organization referred to in article 26, subparagraph (c) is a Party to a dispute which cannot be settled in the manner prescribed in paragraph 1 of this article, it may, through a State Member of the United Nations, request the Council to request an advisory opinion of the International Court of Justice in accordance with article 65 of the Statute of the Court, which opinion shall be regarded as decisive.

4. Each State, at the time of signature or ratification, acceptance

parterna, och om en majoritet av dem så önskar, skall han till rådet hän- skjuta frågan jämte eventuella yttran- den från parterna. Rådet kan besluta att kalla till en konferens enligt artikel 62, punkt 4, i Förenta natio- nernas stadga. Varje ändring som beslutas av en sådan konferens skall införas i ett ändringsprotokoll. Sam- tycke till att låta sig bindas av ett sådant protokoll skall anmälas särskilt till generalsekreteraren.

Artikel 32

LÖSNING AV TVISTER

1. Om det mellan två eller flera parter uppstår tvist beträffande tolk- ningen eller tillämpningen av denna konvention, skall parterna samråda sinsemellan för att söka lösa tvisten genom underhandlingar, utredning, medling, förlikning, skiljedom, an- litande av regionala organ, på rättslig väg eller genom andra fredliga medel efter deras eget val.

2. En sådan tvist som inte kan lösas på det sätt som anges i punkt 1 i denna artikel skall, om någon av parterna i tvisten begär det, överläm- nas till Internationella domstolen för avgörande.

3. Om en sådan regional organi- sation för ekonomisk integration som avses i artikel 26 (c) är part i en tvist som inte kan lösas på det sätt som anges i punkt 1 i denna artikel, får den genom en medlemsstat i Förenta nationerna anmoda rådet att begära ett rådgivande utlåtande från Internationella domstolen enligt ar- tikel 65 i domstolens stadga. Detta utlåtande skall anses vara avgörande.

4. Samtidigt med ratifikation, godtagande eller godkännande av

or approval of this Convention or accession thereto, or each regional economic integration organization, at the time of signature or deposit of an act of formal confirmation or accession, may declare that it does not consider itself bound by paragraphs 2 and 3 of this article. The other Parties shall not be bound by paragraphs 2 and 3 with respect to any Party having made such a declaration.

5. Any Party having made a declaration in accordance with paragraph 4 of this article may at any time withdraw the declaration by notification to the Secretary-General.

Article 33

AUTHENTIC TEXTS

The Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts of this Convention are equally authentic.

Article 34

DEPOSITARY

The Secretary-General shall be the depositary of this Convention.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized thereto, have signed this Convention.

DONE AT VIENNA, in one original, this twentieth day of December one thousand nine hundred and eighty-eight.

eller anslutning till denna konvention kan varje stat eller varje regional organisation för ekonomisk integration, samtidigt med dess undertecknande eller deposition av ett instrument rörande formell bekräftelse eller anslutning, förklara att den inte anser sig bunden av punkterna 2 och 3 i denna artikel. Övriga parter skall inte vara bundna av punkterna 2 och 3 i förhållande till en part som avgivit en sådan förklaring.

5. En part som avgivit en förklaring enligt punkt 4 i denna artikel kan när som helst dra tillbaka denna förklaring genom notifikation till generalsekreteraren.

Artikel 33

AUTENTISKA TEXTER

De arabiska, kinesiska, engelska, franska, ryska och spanska versionerna av denna konvention är lika giltiga.

Artikel 34

DEPOSITARIE

Depositarie för denna konvention skall vara generalsekreteraren.

TILL BEKRÄFTELSE HÄRPÅ har undertecknade, därtill vederbörigen befullmäktigade, undertecknat denna konvention.

UPPRÄTTAD i Wien i ett original den 20 december 1988.

ANNEX
Table I

Ephedrine
Ergometrine
Ergotamine
Lysergic acid
1-phenyl-2-propanone
Pseudoephedrine

The salts of the substances listed in this Table whenever the existence of such salts is possible.

Table II

Acetic anhydride
Acetone
Anthranilic acid
Ethyl ether
Phenylacetic acid
Piperidine

The salts of the substances listed in this Table whenever the existence of such salts is possible.

BILAGA
Förteckning I

Efedrin
Ergometrin
Ergotamin
Lysergsyra
1-fenyl-2-propanon
Pseudoefedrin

Salter av ämnena angivna i denna förteckning när sådana salter kan förekomma.

Förteckning II

Ättiksyraanhydrid
Aceton
Antranilsyra
Etyleter
Fenylättiksyra
Piperidin

Salter av ämnena angivna i denna förteckning när sådana salter kan förekomma.

Prop. 1990/91:127
Bilaga 1

1 Förslag till

Lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 6 och 7 §§ brottsbalken skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

9 kap.

6 §¹

Den som köper något, som är frånhänt annan genom brott, eller tillgodogör sig det eller eljest därmed tager befattning ägnad att försvåra dess återställande, dömes för häleri till fängelse i högst två år eller, om gärningen är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Detsamma skall gälla, om någon bereder sig otillbörlig vinning av annans brottsliga förvärv, så ock om någon genom krav, överlåtelse eller på annat dylikt sätt hävdar genom brott tillkommen fordran.

Den som

1. förvärvar eller, på sätt som är ägnat att försvåra ett återställande, tar befattning med något som är frånhänt annan genom brott

2. genom att dölja, bortföra eller omsätta egendom eller på annat sätt otillbörligen och i väsentlig mån främjar möjligheterna för någon att behålla eller tillgodogöra sig betydande värden som härrör från eller motsvarar vad som förvärvats eller undandragits genom brott

3. bereder sig otillbörlig vinning av vad annan förvärvat eller undandragit genom brott eller

4. genom krav, överlåtelse eller på annat liknande sätt hävdar genom brott tillkommen fordran

döms för häleri till fängelse i högst två år.

För häleri dömes likaledes den som i näringsverksamhet eller såsom led i en verksamhet, som bedrivs vanemässigt eller annars i större omfattning, förvärvar eller, på sätt som är ägnat att försvåra ett återställande, mottager något som skäligen kan antagas vara frånhänt annan genom brott.

Är brott som anges i första eller andra stycket grovt, dömes till fängelse, lägst sex månader och högst fyra år.

7 §²

Om gärningsmannen i fall som i 6 § första stycket sägs icke insåg men hade skäligen anledning antaga att brott förelåg, dömes för häleriförseelse till böter eller fängelse i högst sex månader.

Är brott som anges i 6 § att anse som ringa döms för häleri förseelse till böter eller fängelse i högst sex månader. Detsamma gäller om någon i annat fall än som avses i 6 § andra stycket förvärvat eller

¹ Senaste lydelse 1980:107.

² Senaste lydelse 1980:107.

på sätt som är ägnat att försvåra ett återställande, mottagit något som skäligen kan antas vara frånhänt annan genom brott.

För häleriförseelse skall ock dömas, om den, som på sätt i 6 § första stycket sägs medverkat vid det brott varigenom egendomen frånhändes annan, ej insåg men hade skäligen anledning antaga att brott förövades.

För häleriförseelse skall också dömas om någon i fall som avses i 6 § första stycket inte insåg men hade skäligen anledning anta att brott förelåg eller om någon på sätt som anges i 6 § första stycket 1 medverkat vid det brott varigenom egendom frånhändes annan och inte insåg men hade skäligen anledning anta att brott förövades.

Lag om ändring i lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m.

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m. skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*1 §¹

Har egendom som frånhänts någon genom brott anträffats hos annan som uppenbart saknar rätt till egendomen eller har den anträffats utan att vara i någons besittning och är varken ägaren eller annan som har rätt till egendomen känd, skall egendomen tas i förvar, om det inte är uppenbart oskäligt. Detsamma gäller egendom som har förvärvats eller mottagits under förhållanden som anges i 9 kap. 6 § andra stycket brottsbalken.

Första stycket tillämpas också om varken ägaren eller annan som har rätt till egendomen gör anspråk på den.

Om förfarandet med egendom som tagits i förvar enligt första eller andra stycket och om rätt för ägare som sedermera blir känd eller annan som har rätt till egendomen att få egendomen utlämnad till sig eller att erhålla ersättning finns bestämmelser i lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m.

Har egendom som frånhänts någon genom brott anträffats hos annan som uppenbart saknar rätt till egendomen eller har den anträffats utan att vara i någons besittning och är varken ägaren eller annan som har rätt till egendomen känd, skall egendomen tas i förvar, om det inte är uppenbart oskäligt. Detsamma gäller egendom som har varit föremål för brott som anges i 9 kap. 6 § andra stycket och 7 § första stycket andra meningen i brottsbalken.

¹ Senaste lydelse 1986:1008.

Förteckning över remissinstanser som har avgett yttrande över departementspromemorian (Ds 1988:27) Häleri

Prop. 1990/91:127
Bilaga 3

Efter remiss har yttranden över promemorian avgetts av hovrätten över Skåne och Blekinge, hovrätten för Nedre Norrland, Stockholms och Umeå tingsrätter, riksåklagaren, rikspolisstyrelsen, brottsförebyggande rådet, kommerskollegium, bankinspektionen, riksskatteverket, polismyndigheterna i Stockholm, Västerås och Sala, riksdagens ombudsmän (JO), juridiska fakultetsnämnderna vid Uppsala och Stockholms universitet, Sveriges advokatsamfund, Sveriges domareförbund, Föreningen Sveriges åklagare, Föreningen Sveriges polischefer, Föreningen Sveriges kronofogdar, Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Sveriges industriförbund, Svenska bankföreningen, Svenska sparbanksföreningen, Finansbolagens förening, Sveriges köpmannaförbund och Småföretagens riksorganisation.

Riksåklagaren har överlämnat yttranden från överåklagaren i Malmö åklagardistrikt, överåklagarna vid regionåklagarmyndigheterna i Linköping, Kalmar och Umeå samt från överåklagaren vid statsåklagarmyndigheten för speciella mål.

Rikspolisstyrelsen har bifogat yttranden från polismyndigheterna i Göteborg, Malmö och Uppsala.

Yttranden har vidare inkommit från generaltullstyrelsen, Stockholms handelskammare, Svenska Försäkringsbolags riksförbund och Företagareförbundet.

Åklagarmyndigheten i Handen och polismyndigheten där har inkommit med ett gemensamt yttrande.

Förslag till

Lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 6 § brottsbalken skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

9 kap.

6 §

Den som köper något, som är frånhänt annan genom brott, eller tillgodogör sig det eller eljest därmed tager befattning ägnad att försvåra dess återställande, dömes för häleri till fängelse i högst två år eller, om gärningen är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Detsamma skall gälla, om någon bereder sig otillbörlig vinning av annans brottsliga förvärv, så ock om någon genom krav, överlåtelse eller på annat dylikt sätt hävdar genom brott tillkommen fordran.

Den som

1. förvärvar eller, på ett sätt som är ägnat att försvåra ett återställande, tar befattning med något som är frånhänt annan genom brott

2. medverkar till att omsätta egendom eller vidtar annan sådan åtgärd som är ägnad att dölja att egendomen härrör från brott

3. i annat fall förvärvar, använder eller tar annan befattning med egendom som härrör från brott och därigenom otillbörligen främjar möjligheterna för någon att behålla eller tillgodogöra sig egendomen

4. bereder sig otillbörlig vinning av annans brottsliga förvärv eller

5. genom krav, överlåtelse eller på annat liknande sätt hävdar genom brott tillkommen fordran

döms för häleri till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader.

För häleri dömes likaledes den som i näringsverksamhet eller såsom led i näringsverksamhet eller såsom led i en verksamhet, som bedrives vanemässigt eller annars i större omfattning, förvärvar eller, på sätt som är ägnat att försvåra ett återställande, mottager något som skäligen kan antas var frånhänt annan genom brott.

Är brott som anges i första eller andra stycket att anse som grovt, dömes till fängelse, lägst sex månader och högst fyra år.

Förteckning över remissinstanser som har avgett yttranden över departementspromemorian (Ds 1990:53) Sveriges tillträde till FNs narkotikabrottskonvention

Prop. 1990/91:127
Bilaga 5

Efter remiss har yttranden över promemorian inkommit från hovrätten över Skåne och Blekinge, hovrätten för Nedre Norrland, Stockholms och Umeå tingsrätter, riksåklagaren, brottsförebyggande rådet, kommerskollegium, socialstyrelsen, läkemedelsverket, postverket, sjöfartsverket, generaltullstyrelsen, bankinspektionen, försäkringsinspektionen, riksskatteverket, rikspolisstyrelsen, kemikalieinspektionen, polismyndigheterna i Stockholm, Västerås, och Sala, justitiekanslern, riksdagens ombudsmän (JO), Sveriges riksbank, juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet, Sveriges advokatsamfund, Föreningen Sveriges åklagare, Föreningen Sveriges polischefer, Svenska bankföreningen, Svenska sparbanksföreningen, Finansbolagens förening, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Folksam, Plast- och kemikalieleverantörers förening, Riksförbundet narkotikafritt samhälle och Riksförbundet för hjälp åt läkemedelsmissbrukare.

Tjänstemännens Centralorganisation har som eget yttrande överlämnat ett yttrande från Svenska tulltjänstemannaförbundet.

Riksåklagaren har överlämnat yttranden från överåklagarna i Stockholms, Göteborgs och Malmö åklagardistrikt och från överåklagarna vid regionåklagarmyndigheterna i Stockholm och Malmö.

Rikspolisstyrelsen har överlämnat yttranden från polismyndigheterna i Göteborg, Malmö och Helsingborg.

Även Svenska polisförbundet har inkommit med yttrande.

1 Förslag till

Lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 6 och 7 §§ brottsbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

6 §¹

Den som köper något, som är frånhänt annan genom brott, eller tillgodogör sig det eller eljest därmed tager befattning ägnad att försvåra dess återställande, dömes för häleri till fängelse i högst två år eller, om gärningen är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Detsamma skall gälla, om någon bereder sig otillbörlig vinning av annans brottsliga förvärv, så ock om någon genom krav, överlåtelse eller på annat dylikt sätt hävdar genom brott tillkommen fordran.

För häleri dömes likaledes den som i näringsverksamhet eller som i ett led i en verksamhet, som bedrivs vanemässigt eller annars i större omfattning, förvärvar eller, på sätt som är ägnat att försvåra ett återställande, mottager något som skäligen kan antas vara frånhänt annan genom brott.

Är brott som anges i första eller andra stycket att anse som grovt, dömes till fängelse, lägst sex månader och högst fyra år.

Den som

1. på ett sätt som är ägnat att försvåra ett återställande tar befattning med något som är frånhänt annan genom brott,

2. bereder sig otillbörlig vinning av annans brottsliga förvärv,

3. otillbörligen främjar möjligheterna för annan att tillgodogöra sig egendom som härrör från brottsligt förvärv eller värdet av sådan egendom,

4. med uppsåt att dölja egendomens ursprung medverkar till att bortföra, överlåta, omsätta eller vidta annan sådan åtgärd med egendom som härrör från brottsligt förvärv, eller

5. genom krav, överlåtelse eller på annat liknande sätt hävdar genom brott tillkommen fordran

döms för häleri till fängelse i högst två år.

För häleri dömes likaledes den som i näringsverksamhet eller som i ett led i en verksamhet, som bedrivs vanemässigt eller annars i större omfattning, på sätt som är ägnat att försvåra ett återställande förvärvar eller mottar något som skäligen kan antas vara frånhänt annan genom brott.

¹ Senaste lydelse 1980:107

7 §¹

Om gärningsmannen i fall som i 6 § första stycket sägs icke insåg men hade skälig anledning antaga att brott förelåg, dömes för häleriförseelse till böter eller fängelse i högst sex månader.

För häleriförseelse skall ock dömas, om den, som på sätt i 6 § första stycket sägs medverkat vid det brott varigenom egendomen frånhändes annan, ej insåg men hade skälig anledning antaga att brott förövades.

Är brott som avses i 6 § att anse som ringa döms för häleriförseelse till böter eller fängelse i högst sex månader.

För häleriförseelse skall också dömas den som

1. i annat fall än som avses i 6 § andra stycket på ett sätt som är ägnat att försvåra ett återställande förvärvar eller mottar något som skäligen kan antas vara frånhänt annan genom brott,

2. i fall som avses i 6 § första stycket inte insåg men hade skälig anledning anta att brott förelåg, eller

3. på sätt som anges i 6 § första stycket 1 medverkat vid det brott varigenom egendomen frånhändes annan och inte insåg men hade skälig anledning anta att brott förövades.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1991.

¹ Senaste lydelse 1980:107.

Lag om ändring i lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m.

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Har egendom som frånhänts någon genom brott anträffats hos annan som uppenbart saknar rätt till egendomen eller har den anträffats utan att vara i någons besittning och är varken ägaren eller annan som har rätt till egendomen känd, skall egendomen tas i förvar, om det inte är uppenbart oskäligt. Detsamma gäller egendom som har förvärvats eller mottagits under förhållanden som anges i 9 kap. 6 § andra stycket brottsbalken.

Första stycket tillämpas också om varken ägaren eller annan som har rätt till egendomen gör anspråk på den.

Om förfarandet med egendom som tagits i förvar enligt första eller andra stycket och om rätt för ägare som sedermera blir känd eller annan som har rätt till egendomen att få egendomen utlämnad till sig eller att erhålla ersättning finns bestämmelser i lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m.

Har egendom som frånhänts någon genom brott anträffats hos annan som uppenbart saknar rätt till egendomen eller har den anträffats utan att vara i någons besittning och är varken ägaren eller annan som har rätt till egendomen känd, skall egendomen tas i förvar, om det inte är uppenbart oskäligt. Detsamma gäller egendom som har förvärvats eller mottagits under förhållanden som anges i 9 kap. 6 § andra stycket eller 7 § andra stycket 1 brottsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1991.

¹ Senaste lydelse 1986:1008.

Lag om tillstånd till ingripande mot svenskt fartyg

Härigenom föreskrivs följande.

Efter framställning av annan stat får regeringen medge den staten att ingripa mot ett svenskt fartyg utanför svenskt territorium i enlighet med Förenta Nationernas konvention den 19 december 1988 mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen.

Ett sådant medgivande får dock lämnas endast om det finns skälig anledning att anta att fartyget används för brottslighet som begås på den främmande statens territorium eller som är avsedd att fullbordas där eller som annars riktar sig mot den statens intressen samt att brottsligheten motsvarar brott för vilket enligt svensk lag är föreskrivet fängelse i mer än ett år.

Regeringen får förena ett medgivande med de villkor som anses behövliga.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1991.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1991-02-28.

Närvarande: f.d. regeringsrådet Bengt O. Hamdahl,
regeringsrådet Bertil Werner, justitierådet Ulf Gad.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 21 februari 1991 har regeringen på hemställan av statsrådet Freivalds beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i brottsbalken, m.m.

Förslagen har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Nils Rekke.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Proposition.....	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Propositionens lagförslag.....	3
Utdrag ur regeringsprotokoll vid regeringssammanträde den 7 mars 1991	7
1 Inledning	7
2 Narkotikabrottskonventionen	8
2.1 Bakgrund	8
2.2 Innehållet i narkotikabrottskonventionen	9
3 Allmän motivering	14
3.1 Sveriges tillträde till narkotikabrottskonventionen.....	14
3.2 Nuvarande svenska bestämmelser i jämförelse med narkotika- brottskonventionen m.m.	16
3.2.1 Straffbestämmelser.....	16
3.2.2 Svensk domstols straffrättsliga kompetens	23
3.2.3 Förverkande m.m.	24
3.2.4 Utlämning för brott m.m.....	28
3.2.5 Inbördes rättshjälp.....	30
3.2.6 Regler om övervakning och kontroll m.m.....	32
3.2.7 Olaglig narkotikahantering till havs.....	34
3.3 Utformningen av en ny lagstiftning om straff.....	35
3.4 Oaktsamt förfarande.....	38
3.5 Den närmare utformningen av de nya bestämmelserna.....	40
3.6 Lagstiftning angående olaglig narkotikahantering till havs.	42
3.7 Straffansvar för befattning med misstänkt brotts gods.....	46
3.7.1 Bakgrund.....	46
3.7.2 Överväganden.....	48
3.8 Vissa övriga frågor.....	50
3.9 Ikraftträdande m.m.	50
4 Upprättade lagförslag	51
5 Specialmotivering	51
5.1 Förslaget till lag om ändring i brottsbalken	51
5.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1974:1065) om visst stöld- gods m.m.	58
5.3 Förslaget till lag om tillstånd till ingripande mot svenskt fartyg.....	59
6 Hemställan	59
7 Beslut	59
 Bilaga 1 Förenta nationernas konvention mot olaglig hantering av nar- kotika och psykotropa ämnen	60
Bilaga 2 Lagförslagen i promemorian Ds 1988:27.....	110
Bilaga 3 Förteckning över remissinstanser som har avgett yttrande över promemorian (Ds 1988:27) Häleri	113
Bilaga 4 Lagförslaget i promemorian Ds 1990:53	114
Bilaga 5 Förteckning över remissinstanserna som avgett yttranden över promemorian (Ds 1990:53) Sveriges tillträde till FNs narkotika- brottskonvention	115
Bilaga 6 Lagrådsremissens lagförslag.....	116
Bilaga 7 Lagrådets yttrande.....	120

